

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ
2017

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ : ΠΡΕΒΕΖΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ
«ΔΕΙΚΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ»

Βάσση Θεοδώρα

Επιβλέπων: Διακομιχάλης Μιχαήλ
Αναπληρωτής Καθηγητής , Πρόεδρος του Τμήματος

**CRITERIA FOR DETERMINING
«THE SOCIAL WELFARE INDEX»**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

ΠΡΕΒΕΖΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Διακομιχάλης Μιχαήλ,
Αναπληρωτής Καθηγητής , Πρόεδρος του Τμήματος

2. Μέλος επιτροπής
Όνομα Επίθετο,
τίτλος, βαθμίδα

3. Μέλος επιτροπής
Όνομα Επίθετο,
τίτλος, βαθμίδα

Ο/Η Προϊστάμενος/η του Τμήματος
Όνομα Επίθετο,
τίτλος, βαθμίδα
Υπογραφή

© Βάσση, Θεοδώρα, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved. _____

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Βάσση Θεοδώρα

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τους καθηγητές με τους οποίους είχα την ευκαιρία και την τύχη να συνεργαστώ , για την πολύτιμη βοήθειά τους αλλά και για όλα όσα μου δίδαξαν. Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τους εργαζόμενους του παραρτήματος του ΤΕΙ Ηπείρου στην Πρέβεζα για την άριστη εξυπηρέτηση που μου έχουν προσφέρει .

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν έχει αποτελέσει σημαντικό χρηματοοικονομικό δείκτη με τον οποίο υπολογίζεται και χαρακτηρίζεται η ανάπτυξη μιας χώρας και κατά πόσο αυτή ευημερεί.

Παρόλαυτα είναι σημαντικό και έχει απασχολήσει πολλούς οικονομολόγους ότι η ευημερία μιας κοινωνίας δεν απαρτίζεται μόνο από τα χρηματοοικονομικά μεγέθη που έχει η ίδια ή από τις οικονομικές μονάδες των ατόμων που λαμβάνουν από τα εισοδήματά τους ή το σύνολο των δαπανών του κάθε ατόμου.

Η κοινωνική ευημερία είναι μια ευρύτερη έννοια και πιο πολύπλοκη, αναφέρεται στον τρόπο διαβίωσης των ατόμων μιας κοινωνίας στην εξέλιξη του, στην ανάπτυξη του και στο βαθμό ικανοποίησης από τη ζωή του. Για το λόγο αυτό έχουν αναπτυχθεί διάφοροι δείκτες από οικονομολόγους που υπολογίζουν την κοινωνική ευημερία, με βάση το επίπεδο διαβίωσης των ατόμων, τη μόρφωση τους, την απασχόληση τους και γενικότερα τη διαβίωση και την αντιμετώπιση τους από την κοινωνία.

Όσο μεγαλύτερα είναι τα ποσοστά αυτών των δεικτών τόσο πιο ανεπτυγμένη μπορεί να χαρακτηριστεί μία κοινωνία. Ο δείκτης κοινωνικής ευημερίας αποτελείται από στοιχεία τα οποία αναφέρονται στις βασικές ανάγκες και τις ευκαιρίες που έχει ο κάθε πολίτης μιας χώρας. Πιο συγκεκριμένα διαμορφώθηκε από στοιχεία όπως η πρόσβαση που έχει ο κάθε πολίτης σε τροφή, σε νερό, σε στέγη, σε ασφάλεια, στην εκπαίδευση, στην υγεία και τα ανθρώπινα δικαιώματα ελεύθερης επιλογής.

Λέξεις-κλειδιά: Ευημερία, Δείκτης, Κριτήρια, Έρευνα., ΑΕΠ

ABSTRACT

Gross Domestic Product has been a major financial indicator in which a country's growth is measured and characterized and how well it prospers. However, it is important and many economists have been concerned that the prosperity of a society is not only composed of the financial figures it has or the economic units of the individuals who receive from their income or the total expenditure of each individual.

Social welfare is a wider concept and more complex, it refers to the way people in a society live in its evolution, development and satisfaction. For this reason, various indicators have been developed by economists who calculate social welfare, based on people's living standards, their education, their employment and, more generally, their living and their treatment by society.

The higher the percentages of these indicators, the more developed one can be described as a society. The indicator of social well-being is made up of elements that refer to the basic needs and opportunities of every citizen of a country. More specifically, it has been shaped by elements such as access to food, water, shelter, safety, education, health and human rights of every citizen.

Keywords: Prosperity, Index, Criteria, Research, GDP

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	15
Κεφάλαιο Πρώτο :Θεωρητική προσέγγιση της κοινωνικής ευημερίας	17
1.1 Ορισμός ευημερίας	17
1.2 Ο τρόπος υπολογισμού της ευημερίας	22
1.3 Α.Ε.Π. Δείκτης κοινωνικής ευημερίας	23
1.4 Υπολογισμός της κοινωνικής ευημερίας με το δείκτη Α.Ε.Π.....	26
1.5 Ορισμός Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	27
1.6 Υπολογισμός Α.Ε.Π.	27
Κεφάλαιο Δεύτερο :Εννοιολογικό πλαίσιο των δεικτών	28
2.1 Ορισμός δείκτη	28
2.2 Τα χαρακτηριστικά των δεικτών	29
2.3 Υποκειμενικοί δείκτες.....	31
Κεφάλαιο Τρίτο: Η Ευημερία της κοινωνίας και της οικονομίας	33
3.1 Η κοινωνική Πολιτική.....	33
3.2 Κοινωνικά δικαιώματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης.....	34
3.3 Προϋποθέσεις στις οποίες βασίζεται το πρόγραμμα δράσης.....	35
3.4 Η Οικονομική ευημερία	35
3.5 Η κοινωνική ευημερία σύμφωνα με τους οικονομολόγους	36
3.9 Συναρτήσεις κοινωνικής ευημερίας	36
3.7 Άριστη οικονομία στην παραγωγή.....	37
3.8 Άριστη κατανομή στην παραγωγή και την ανταλλαγή.....	37
3.6 Άριστη οικονομία στην ανταλλαγή.....	37
Κεφάλαιο Τέταρτο: Ο Δείκτης κοινωνικής ευημερίας	39
4.1 Ο Δείκτης υπολογισμού της κοινωνικής ευημερίας.....	39
4.2 Ο Δείκτης κοινωνικής ευημερίας με ποσοστά από τον ΟΟΣΑ.....	48
4.3 Αξιολόγηση με βάση το Δείκτη κοινωνικής ευημερίας	52
4.4 Βασικά γνωρίσματα των δεικτών κοινωνικής ευημερίας.....	52
4.5 Παρουσίαση των δεικτών ανά κατηγορία κοινωνικής ευημερίας.....	54
4.6 Οι προβληματικοί παράγοντες επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.....	56

Κεφάλαιο Πέμπτο: Η Κοινωνική Ευημερία.....	60
5.1 Η Ευημερία των ατόμων μιας κοινωνίας.....	60
5.2 Η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης.....	62
5.3 Σημαντικοί παράγοντες εμπιστοσύνης	64
5.4 Ο Προσδιορισμός της κοινωνικής ευημερίας.....	67
5.5 Ευημερία και ατομικά χαρακτηριστικά: ηλικία, οικογένεια, εισόδημα, μόρφωση ..	68
5.6 Ευημερία και εργασία	68
5.7 Ευτυχία και ηλικία	69
5.8 Η ευημερία σε άλλα φαινόμενα ικανοποίησης.....	69
5.9 Παράγοντες που επηρεάζουν την ευημερία των ατόμων.....	70
5.9.1 Οι οικογενειακές σχέσεις	71
5.9.2 Η εργασία	71
5.9.3 Κοινωνία και φίλοι.....	72
5.9.4 Υγεία και ευημερία	73
5.9.5 Προσωπική ελευθερία και ευημερία.....	73
5.9.6 Προσωπικές αξίες και ευημερία.....	74
5.10 Παράγοντες που επιδρούν στην παρουσίαση αρνητικών καταστάσεων από αυτόν της ευτυχίας	75
5.10.1 Διαζευγμένες οικογένειες.....	75
5.10.2 Εγκληματικότητα	75
5.10.3 Η μείωση της εμπιστοσύνης	76
5.10.4 Η κοινωνική ζωή	76
5.11 Η Κοινωνική Ευημερία στην Ελλάδα.....	77
5.12 Προβλήματα αξιολόγησης ερευνών κοινωνικής ευημερίας.....	77
Κεφάλαιο Έκτο: Ευημερία και μόρφωση	81
6.1 Ευημερία και μόρφωση.....	81
6.2 Η συμβολή της εκπαίδευσης σε μία κοινωνία	81
6.2.1 Τα οφέλη του ατόμου από την εκπαίδευση.....	82
6.2.2 Τα οφέλη της επιχείρησης από την εκπαίδευση των εργαζομένων.....	83
6.2.3 Τα οφέλη της εκπαίδευσης απέναντι στην οικονομία.....	83
6.2.4 Τα οφέλη της εκπαίδευσης στην κοινωνία και την πολιτική μιας χώρας.....	83
6.3 Οικονομία και εκπαίδευση.....	84
6.4 Οικονομία και ευημερία	86

Κεφάλαιο Έβδομο: Μεθοδολογία Έρευνας	87
7.1 Η μεθοδολογία της έρευνας	87
7.2 Το ερωτηματολόγιο	89
7.3 Το δείγμα	89
7.4 Αναλογία Δείγματος και Εργαζομένων	91
7.5 Μέθοδος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου	92
7.6 Δυσκολίες διεξαγωγής της έρευνας.....	93
Κεφάλαιο Όγδοο: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων της Έρευνας.....	94
8.1 Σύγκριση αποτελεσμάτων ανάλογα με την θέση εργασίας – Μόρφωση έως διδακτορικό	94
8.2 Σύγκριση αποτελεσμάτων ανάλογα με την θέση εργασίας – Μόρφωση έως Λύκειο	96
8.3 Σύγκριση υποκριτηρίων Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών ανάλογα με την θέση εργασίας –μόρφωση έως Διδακτορικό	98
8.4 Σύγκριση υποκριτηρίων Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών ανάλογα με την θέση εργασίας –Μόρφωση έως Λύκειο	100
8.5 Σύγκριση υποκριτηρίων «Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας» ανάλογα με την θέση εργασίας –Μόρφωση έως Διδακτορικό.....	102
8.6 Σύγκριση υποκριτηρίων «Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας» ανάλογα με την θέση εργασίας –Μόρφωση έως Λύκειο	104
8.7 Σύγκριση υποκριτηρίων «Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών» ανάλογα με την θέση εργασίας –Μόρφωση έως Διδακτορικό	106
8.8 Σύγκριση υποκριτηρίων «Ατομικών και κοινωνικών Ευκαιριών» ανάλογα με την θέση εργασίας –Μόρφωση έως Λύκειο	108
8.9 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων «Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Δημόσιοι Υπάλληλοι.....	110
8.10 Σύγκριση υποκριτηρίων «Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Δημόσιοι Υπάλληλοι.....	112
8.11 Σύγκριση υποκριτηρίων «Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών» ανάλογα με το Επίπεδο Μόρφωσης – Δημόσιοι Υπάλληλοι.....	114
8.12 Σύγκριση υποκριτηρίων «Βασικών Ανθρώπινων αναγκών» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Επιχειρηματίες.....	116
8.13 Σύγκριση υποκριτηρίων «Θεμέλια της Κοινωνικής Ευημερίας» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Επιχειρηματίες.....	118

8.14 Σύγκριση υποκριτηρίων «Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Επιχειρηματίες	120
8.15 Σύγκριση υποκριτηρίων «Βασικών ανθρωπίνων αναγκών» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι.....	122
8.16 Σύγκριση υποκριτηρίων «Θεμέλια της Κοινωνικής Ευημερίας» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι.....	124
8.17 Σύγκριση υποκριτηρίων «Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών» ανάλογα με το επίπεδο Μόρφωσης – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι.....	126
Συμπεράσματα.....	128
Διαδικτυακές πηγές	130
Βιβλιογραφία	132

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Πίνακας Συντομογραφιών Κειμένου.....	14
Πίνακας 4.1 Μεταβλητές του Πυλώνα της Οικονομίας	40
Πίνακας 4.2 Μεταβλητές του Πυλώνα της Επιχειρηματικότητας και των Ευκαιριών.....	41
Πίνακας 4.3 Μεταβλητές του Πυλώνα Διακυβέρνησης	42
Πίνακας 4.4 Μεταβλητές του Πυλώνα Εκπαίδευσης	43
Πίνακας 4.5 Μεταβλητές του Πυλώνα Υγείας	44
Πίνακας 4.6 Μεταβλητές του Πυλώνα Προστασίας και Ασφάλειας	45
Πίνακας 4.7 Μεταβλητές του Πυλώνα Προσωπικής Ελευθερίας	46
Πίνακας 4.8 Μεταβλητές του Πυλώνα Κοινωνικού Κεφαλαίου	46
Πίνακας 5.1 Ικανοποίηση από την Ζωή	80
Πίνακας 7.1 Σύνολα και Ποσοστά Δείγματος	89-90
Πίνακας 7.2 Στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ	91
Πίνακας 8.1 Βαρύτητα Κριτηρίων Θέση Εργαζόμενου-Διδακτορικό.....	94
Πίνακας 8.2 Βαρύτητα Κριτηρίων Θέση Εργαζόμενου - Λύκειο.....	96
Πίνακας 8.3 Κριτήριο Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες Θέση Εργασίας - Διδακτορικό	98
Πίνακας 8.4 Κριτήριο Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες Θέση Εργασίας - Λύκειο.....	100
Πίνακας 8.5 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Θέση Εργασίας - Διδακτορικό	102
Πίνακας 8.6 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Θέση Εργασίας - Λύκειο.....	104
Πίνακας 8.7 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Θέση Εργασίας - Διδακτορικό ..	106
Πίνακας 8.8 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Θέση Εργασίας - Λύκειο.....	108
Πίνακας 8.9 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλληλοι.....	110
Πίνακας 8.10 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλληλοι	112
Πίνακας 8.11 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλ.	114
Πίνακας 8.12 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Επιχειρηματίες	116
Πίνακας 8.13 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Επιχειρηματίες.....	118
Πίνακας 8.14 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Επιχειρηματίες ..	120
Πίνακας 8.15 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	122
Πίνακας 8.16 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι....	124
Πίνακας 8.17 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλ... ..	126

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1.1 Πυραμίδα του Maslow.....	21
Σχήμα 4.1 Η Ικανοποίηση από την Ζωή στην Ελληνική Κοινωνία	49
Σχήμα 4.2 Αποτελέσματα Πανερωπαϊκής Μελέτης για την Ευημερία	51
Σχήμα 4.3 Προβληματική Παράγοντες για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.....	56
Σχήμα 4.4 Κατάταξη Ελλάδας Σύμφωνα με τον Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας	57
Σχήμα 8.1 Βαρύτητα Κριτηρίων Θέση Εργαζόμενου-Διδακτορικό	95
Σχήμα 8.2 Βαρύτητα Κριτηρίων Θέση Εργαζόμενου - Λύκειο	97
Σχήμα 8.3 Κριτήριο Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες Θέση Εργασίας - Διδακτορικό	99
Σχήμα 8.4 Κριτήριο Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες Θέση Εργασίας - Λύκειο	101
Σχήμα 8.5 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Θέση Εργασίας - Διδακτορικό	103
Σχήμα 8.6 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Θέση Εργασίας - Λύκειο	105
Σχήμα 8.7 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Θέση Εργασίας - Διδακτορικό	107
Σχήμα 8.8 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Θέση Εργασίας - Λύκειο.....	109
Σχήμα 8.9 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλληλοι	111
Σχήμα 8.10 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλληλοι	113
Σχήμα 8.11 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Δημόσιοι Υπάλ.	115
Σχήμα 8.12 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Επιχειρηματίες	117
Σχήμα 8.13 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Επιχειρηματίες.....	119
Σχήμα 8.14 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Επιχειρηματίες.	121
Σχήμα 8.15 Κριτήριο Βασικών Ανθρωπίνων Αναγκών Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	123
Σχήμα 8.16 Κριτήριο Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλληλοι.....	125
Σχήμα 8.17 Κριτήριο Ατομικών και Κοινωνικών Ευκαιριών Μόρφωση – Ιδιωτικοί Υπάλ.	127

Πίνακας 1: Πίνακας Συντομογραφιών Κειμένου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	
ΤΕΙ	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου
Α.Ε.Π	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επικρατεί η άποψη σε γενικό επίπεδο ότι το Α.Ε.Π. είναι ο δείκτης με τον οποίο υπολογίζονται τα ποσοστά ευημερίας σε εθνικό επίπεδο κάθε κοινωνίας. Η άποψη αυτή είναι μεν θετική αλλά δεν είναι η ουσιαστική και αποτελεσματική από τα ποσοστά που θα προκύψουν. Καθότι η ευημερία και η ευτυχία μιας κοινωνίας δεν μπορεί να εκφραστεί μόνο σε χρηματικούς όρους όπως τα ποσοστά που προκύπτουν από τον υπολογισμό του Α.Ε.Π.

Για το λόγο αυτό έχουν δημιουργηθεί νέοι δείκτες οι οποίοι περιλαμβάνουν και τον υπολογισμό άλλων παραγόντων που μπορεί να συμβάλλουν στην ευτυχία και την ικανοποίησή του ατόμου από τη ζωή του και συνεπώς είναι πιο αποτελεσματικοί και προκύπτουν από αυτούς πιο αξιόπιστα αποτελέσματα για την παρουσίαση της ευημερίας μιας κοινωνίας.

Οι δείκτες υπολογισμού της ευημερίας που έχουν βρεθεί έως τώρα και αποτελούν τους πιο γνωστούς είναι 18 δείκτες, οι οποίοι αναλύονται σύμφωνα με τη χρησιμότητά τους, τη μεθοδολογία τους, και το σύνολο των δεδομένων που χρησιμοποιούν.

Οι δείκτες αυτοί έχουν κατηγοριοποιηθεί με βάση συγκεκριμένους άξονες ανάλυσης ώστε να παρουσιάζουν όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστα αποτελέσματα προκύπτουν για να είναι πιο αντιπροσωπευτικά του δείγματος που εξετάζουν.

Η παρούσα εργασία με θέμα **Κριτήρια καθορισμού του δείκτη κοινωνικής ευημερίας** έκανε μια προσπάθεια να αναπτύξει τόσο σε θεωρητικό επίπεδο της έννοιες του δείκτη κοινωνικής ευημερίας, να γίνει όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένη και να είναι πιο προσδιορισμένη στο τρόπο που προκύπτει η κοινωνική ευημερία, καθώς επίσης έγινε και έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου σε συγκεκριμένο δείγμα για να είναι πιο ολοκληρωμένη και συγκεκριμένη.

Η εργασία διακρίνεται σε οχτώ κεφάλαια, εκ των οποίων στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται σε θεωρητικό επίπεδο η έννοια της κοινωνικής ευημερίας, ο τρόπος που υπολογίζεται και κατά πόσο συμβάλλει το Α.Ε.Π. και ο υπολογισμός αυτού για να προκύψει ένα ποσοστό ευημερίας της χώρας.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει ένα πιο γενικό πλαίσιο των δεικτών και τα χαρακτηριστικά αυτών που χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστεί η ευημερία. Το τρίτο κεφάλαιο είναι πιο γενικευμένη η έννοια της ευημερίας στην κοινωνία και την οικονομία. Παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις όπου ισχύουν τα κοινωνικά δικαιώματα σύμφωνα με προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως επίσης και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την οικονομική ευημερία ώστε να θεωρείται άριστη μία οικονομία σύμφωνα με την παραγωγή και την ανταλλαγή

μεταξύ άλλων χωρών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται πιο εμπειριστατωμένη ανάλυση του δείκτη κοινωνικής ευημερίας, του τρόπου με τον οποίο υπολογίζει την κοινωνική ευημερία μιας κοινωνίας, καθώς επίσης και σύμφωνα με ποσοστά του ΟΟΣΑ σε τι επίπεδα βρίσκεται αυτή τη στιγμή η χώρα μας σε σχέση με άλλες χώρες. Ποια είναι τα βασικά γνωρίσματα των δεικτών της κοινωνικής ευημερίας, πραγματοποιείται παρουσίαση αυτών ανά κατηγορία και τέλος παρουσιάζονται και σε σύντομη ανάλυση ποιοι είναι οι προβληματικοί παράγοντες για την επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στην κοινωνική ευημερία για τα άτομα μιας κοινωνίας, παρουσιάζει το πόσο σημαντικός παράγοντας είναι η εμπιστοσύνη, η οποία επιδρά στα ποσοστά ικανοποίησης, και πόσο είναι ευχαριστημένοι από τη ζωή τους.

Επίσης παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την ευημερία είναι η ηλικία, η οικογένεια, το εισόδημα και η μόρφωση του κάθε ατόμου και από αυτά εξαρτάται και ο τρόπος με τον οποίο βλέπει τη ζωή και την ικανοποίηση που απολαμβάνει από αυτή.

Παρουσιάζονται αναλυτικά οι παράγοντες που επηρεάζουν την ευημερία των ατόμων και σχετίζονται με τις οικογενειακές σχέσεις, την απασχόλησή τους, τους φίλους τους, την υγεία τους, τις προσωπικές τους πράξεις και ελευθερίες.

Παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στο να δημιουργήσουν μια αρνητική κατάσταση στα άτομα και συνεπώς φέρνουν αντίθετα αποτελέσματα από τα προηγούμενα όπως είναι οι διαζευγμένες οικογένειες, η εγκληματικότητα, η μείωση της εμπιστοσύνης που δημιουργείται και αποτελεί συνεπακόλουθο όλων των παραπάνω.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής παρουσίαση της συμβολής της εκπαίδευσης για την ευημερία μιας κοινωνίας και ποια είναι τα οφέλη σε προσωπικό επίπεδο του ατόμου, της επιχείρησης από την εκπαίδευση των εργαζομένων της, της κοινωνίας από την εκπαίδευση των ατόμων της και γενικότερα της οικονομίας μιας χώρας όταν έχει ανεπτυγμένο εκπαιδευτικό επίπεδο στους πολίτες της.

Το έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζει τη μεθοδολογία με την οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα της εργασίας, το ερωτηματολόγιο, το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε, ο τρόπος που συμπληρώθηκε το ερωτηματολόγιο, καθώς επίσης και οι δυσκολίες που παρουσιάστηκαν για τη διεξαγωγή και ολοκλήρωση της έρευνας.

Τέλος, η εργασία ολοκληρώνεται με το όγδοο κεφάλαιο στο οποίο γίνεται παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας διαγραμματικά, ούτως ώστε να είναι πιο κατανοητά και πιο συγκεντρωμένα τα αποτελέσματα.

Κεφάλαιο Πρώτο

Θεωρητική προσέγγιση της κοινωνικής ευημερίας

1.1 Ορισμός ευημερίας

Δίνοντας τον γενικό και ευρύ ορισμό της έννοιας ευημερία σημαίνει άνετη διαβίωση, ευμάρεια. Σε μια πιο περιεκτική και συγκεκριμένη έννοια ο όρος ευημερία αποτελεί περισσότερο κοινωνικό – οικονομικός όρο και αναφέρεται στην άνεση για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής, την οποία έχουν τα άτομα μιας κοινωνίας σε συνάρτηση με το εισόδημα τους και σε ότι αφορά, σχετίζεται και το επιτρέπουν οι συνθήκες οι οποίες επηρεάζουν την διαβίωση του κάθε ατόμου.

Σύμφωνα, με την άποψη των οικονομολόγων ως ευημερία διατυπώθηκαν διάφοροι κανόνες που αφορούν την οικονομική πολιτική και πιο συγκεκριμένα τη δημόσια πολιτική και την πολιτική που αφορά τη δημοσιονομική της φορολογίας.

Η ευημερία και η ανάπτυξη μιας χώρας υπολογίζεται από οικονομικούς όρους με τη βοήθεια χρήσης δεικτών κυρίως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Παλαιότερα δύο οικονομολόγοι ο Jeremy Bentham και ο John Stuart Mill έδωσαν τον ορισμό του τι θα πρέπει να γίνεται ώστε οι κυβερνήσεις να δραστηριοποιούνται με βάση το συνολικό καλό των κατοίκων μιας κοινωνίας και μιας χώρας. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που αποτελούν και απαρτίζουν τη χώρα αυτή, και όχι μόνο, να δίνουν μεγάλη βάση στον οικονομικό πλούτο και τη συγκέντρωση αυτού.

Οι ερευνητές που έχουν μελετήσει την έννοια της ευημερίας καταλήγουν σε συμπεράσματα ότι οι οικονομικοί δείκτες και μόνο δεν είναι ικανοί να αντικατοπτρίσουν και να διεξάγουν ακριβή συμπεράσματα για την κατάσταση και την ευημερία μιας κοινωνίας. (McLellan, και συν. 2012)

Η έννοια της ευημερίας έχει προβληματίσει και παρουσιάζει ενδιαφέρον για πολλούς ερευνητές - μελετητές τις τελευταίες δεκαετίες. Έχουν πραγματοποιηθεί έρευνες σε πολλές χώρες παγκοσμίως όπως είναι η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα και η Gallup World Poll, η διεξαγωγή των οποίων επιτρέπουν να γίνει σύγκριση των δεδομένων μεταξύ διάφορων χωρών για να μπορέσει να προκύψει το ακριβή αποτέλεσμα.

Έχουν αναπτυχθεί και δημοσιευτεί ένας μεγάλος αριθμός περιοδικών που αναφέρονται και

έχουν αφιερώματα για την κοινωνική ευημερία των κρατών σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο. Το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν από τις πρώτες χώρες οι οποίες δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα αυτό.

Στις μέρες μας η Βρετανική κυβέρνηση θεωρεί απαραίτητο από τις υπηρεσίες να τις καταβάλλουν εκθέσεις με τις οποίες θα αναφέρουν τρόπους για να βελτιωθεί η ευημερία των κατοίκων. Πέραν, των κυβερνητικών ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί, έχει γίνει και ένας μεγάλος αριθμός εκθέσεων και ερευνών από μη κυβερνητικές οργανώσεις παγκοσμίως.

Στην προσπάθειά τους να υπολογίσουν την ευημερία των κατοίκων των χωρών που μελετώνται, ώστε να ενημερώσουν τις κυβερνήσεις της κάθε χώρας για το εάν βρίσκεται σε μειονεκτική θέση η χώρα τους έτσι ώστε να μπορέσουν να τη βελτιώσουν.

Έχει δοθεί μεγάλος αριθμός εννοιών και ορισμών του όρου ευημερία. Μερικά λήμματα αναφέρονται στην ευημερία της καθημερινής ζωής των ατόμων, η οποία μπορεί να είναι:

- Η κατάσταση στην οποία κάποιος είναι χαρούμενος, υγιής και ευδαίμων.
- Η κατάσταση στην οποία κάθε άτομο συνειδητοποιεί τη δική του δυναμική.
- Η καλή και ικανοποιητική κατάσταση ζωής και καθημερινότητας.

Το 2008 διεξήχθη μια έρευνα από τις ερευνήτριες Ereaut και Whitting για τον τρόπο που η έννοια ευημερία γίνεται χρήση σε κυβερνητικά έγγραφα και στην καθημερινότητα. Παρακάτω παρουσιάζονται οι απαντήσεις που διεξήχθη από την έρευνα αυτή.

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έννοιας της ευημερίας ορίζεται και έχει χαρακτηριστεί ως εξής: είναι κάτι συγκεκριμένο σε διαφορετικές ομάδες όταν αναφέρεται για την ευημερία των παιδιών, για την ευημερία των εργαζομένων και για την εφηβική ευημερία.

Είναι κάτι συγκεκριμένα ουσιαστικό που σημαίνει ότι μπορεί να αυξηθεί, να βελτιωθεί ή και να απειληθεί.

Είναι κάτι γενικό το οποίο περιλαμβάνει κάτι πιο συγκεκριμένο συνήθως για την υγεία των παιδιών και την ευρύτερη ευημερία.

Είναι κάτι με αρκετά συστατικά ή παραλλαγές συνήθως συναισθηματική, σωματική και κοινωνική ευημερία.

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μαζί με μια απλή φράση, πιο συγκεκριμένα υγεία και ευημερία.

Μπορεί να δημιουργηθεί ως προέκταση για να συγκεντρώσει μια σειρά από άλλα στοιχεία ή για να συλλέξει πλήθος στοιχείων.

Μπορεί να λειτουργήσει σαν ένα επίθετο ή σαν προσδιορισμός για ένα ουσιαστικό.

Δεν επικρίθηκε ποτέ ως ιδανικό ή φιλόδοξο κανενός καθώς δεν υποστηρίζει ότι η ευημερία είναι κάτι κακό.

Δεν υπάρχει αντίθετη έννοια γιατί δεν μπορεί να προσδιοριστεί ένας ορισμός. (Whiting και Ereaut 2008)

Σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα η λέξη ευημερία είναι κάπως περίεργη καθώς περιέχει πολυάριθμες ερμηνείες και παραλλαγές. Το γεγονός ότι δεν έχει σαφή έννοια, επομένως προκύπτει από το ότι δεν υπάρχει ούτε αντίθετη έννοια, ούτε αντίθετος ορισμός. Αυτό που την αντιπροσωπεύει είναι μία ιδανική και γενικά επιθυμητή κατάσταση, για το λόγο αυτό δεν έχει οριστεί και αντίθετη έννοια.

Επίσης, η ευημερία λειτουργεί ως ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να συμπληρώσει, να διακρίνει, να ξεχωρίσει κάτι που χαρακτηρίζεται καλό. Εν τω μεταξύ, μπορεί να βρεθεί και παρουσιάζεται με πολλές και διαφορετικές λέξεις. Παρόλα αυτά η ερμηνεία αυτών καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα.

Αρκετοί ερευνητές έχουν έρθει σε συμφωνία με το γεγονός ότι η ευημερία αποτελεί ένα πολυδιάστατο στοιχείο το οποίο συμπεριλαμβάνει συναισθήματα κοινωνικά και λειτουργικά στοιχεία. Χρησιμοποιείται ως συνώνυμο της ευτυχίας, της ποιότητας ζωής και της ικανοποίησης των ατόμων από τη ζωή.

Παρακάτω θα δοθούν κάποιοι ορισμοί που έχουν καταγραφεί για την έννοια ευημερία:

Ευημερία είναι εκείνο το οποίο συμφωνεί μία ομάδα ανθρώπων ότι καθιστά μια καλή ζωή. (Whiting και Ereaut 2008)

Η ευημερία είναι κάτι περισσότερο από την ευτυχία. Εκτός του να νιώθει κάποιος ευτυχισμένος και χαρούμενος ευημερία σημαίνει ανάπτυξη του ατόμου, ολοκλήρωση του καθώς και συνεισφορά στην κοινότητα του. (Shah και Marks 2004)

Η ευημερία είναι η κατάσταση, όπου οι ανθρώπινες ανάγκες ικανοποιούνται, όπου μπορεί κανείς να δράσει και να επιδιώξει τους στόχους του και όπου κάποιος διαθέτει μια ικανοποιητική ποιότητα ζωής. (WeD 2007)

Ευημερία είναι μια δυναμική κατάσταση στην οποία τα άτομα είναι σε θέση να αναπτύξουν τους εαυτούς τους, να εργαστούν παραγωγικά και δημιουργικά, να χτίσουν ισχυρές και θετικές σχέσεις με τους άλλους και να συμβάλουν στην κοινότητα τους. (Foresight Mental Capital and Wellbeing 2008)

Ένας ορισμός ο οποίος διαφέρει εν μέρει από τους προηγούμενους που έχουν αναφερθεί παρουσιάστηκε το 2011, από την Rachel Dodge και η οποία θεωρεί την ευημερία σημείο ισορροπίας μεταξύ των πόρων ενός ατόμου και των προκλήσεων που έχει να αντιμετωπίσει.

Τον ορισμό αυτό τον έχουν αποδεχτεί αρκετοί ερευνητές και σε σχέση με τους προηγούμενους ορισμούς που δόθηκαν, ο συγκεκριμένος σημειώνει κάποια θετικά στοιχεία ως εξής:

- Είναι απλός και ακριβής.
- Έχει καθολική εφαρμογή, μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα άτομα χωρίς να ενδιαφέρει τη διάκριση της ηλικίας, της κουλτούρας, του φύλλου, των ποσοτικών καταστάσεων και των δύσκολων συνθηκών.
- Αντικατοπτρίζει την πεποίθηση πως τα άτομα θα καθορίσουν το καλό και το κακό για τους ίδιους μόνοι τους.
- Και τέλος, μπορεί να υπολογιστεί και να υλοποιηθεί.

Σύμφωνα με τον ορισμό που πρότεινε η Rachel Dodge, η ευημερία είναι μια σταθερή αξία, με σταθερό στοιχείο όταν τα άτομα έχουν όλους τους πόρους τους ψυχολογικούς, τους κοινωνικούς και τους φυσικούς, ικανούς για να καλύψουν μια συγκεκριμένη ψυχολογική, κοινωνική και σωματική πρόκληση που θα τους παρουσιαστεί.

Επιπρόσθετα ο ορισμός αυτός επαληθεύετε από τη θεωρία ιεράρχησης των αναγκών του Maslow.

Σύμφωνα με τον Maslow, ο οποίος δημοσίευσε την έρευνα του με τίτλο *A Theory of Human Motivation* το 1943, η ευημερία αποσκοπούσε στην έννοια της ιεράρχησης των ανθρωπίνων αναγκών. Με την έρευνα του αποδείχθηκε ότι οι άνθρωποι προσπαθούν κυρίως να ικανοποιήσουν τις βασικές τους ανάγκες προτού προχωρήσουν στην ικανοποίηση πιο σύνθετων αναγκών.

Η θεωρία του Maslow έχει τη μορφή πυραμίδας όπου στα χαμηλότερα επίπεδα βρίσκονται οι βασικότερες ανθρώπινες ανάγκες και όσο ανεβαίνει στην κορυφή της πυραμίδας εντοπίζονται οι πιο σύνθετες ανάγκες του ατόμου.

Με βάση την πυραμίδα στο χαμηλότερο επίπεδο της βρίσκονται οι φυσιολογικές και βιολογικές ανάγκες ενός ατόμου οι οποίες αναφέρονται στην τροφή, στο νερό, στον ύπνο, στην ξεκούραση. Από τη στιγμή που θα ικανοποιηθούν αυτές οι ανάγκες για το κάθε άτομο

τότε θα προχωρήσει στο επόμενο επίπεδο της πυραμίδας στο οποίο ο Maslow περιλαμβάνει τις ανάγκες ασφαλείας και προστασίας. Στο αμέσως επόμενο επίπεδο βρίσκονται οι ανάγκες ψυχολογικές και κοινωνικές που έχει ο κάθε άνθρωπος και στο ψηλότερο επίπεδο είναι οι ανάγκες της αυτοπραγμάτωσης.

Στο σχήμα παρακάτω παρουσιάζονται σχηματικά οι ανάγκες έτσι όπως τις απέδειξε ο Maslow με τη θεωρία του για τις ανθρώπινες ανάγκες και την ικανοποίηση αυτών.

Εικόνα 1.1

Σύμφωνα με τους ορισμούς και την πυραμίδα του Maslow κρίνεται επιτακτική η ανάγκη όλες οι κοινωνίες να κατανοήσουν και να αποδεχθούν ότι η κοινωνική ευημερία των ατόμων αποτελεί το θεμέλιο λίθο και την απαραίτητη προϋπόθεση για να υπάρχει μια αναπτυσσόμενη υγιής κοινωνία και επιτυχημένη.

Ο Maslow δημιούργησε την ιεραρχία των αναγκών του κάθε ατόμου σε μια πυραμίδα σχηματικά.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow οι ανάγκες ενός ατόμου ιεραρχούνται σε πέντε κατηγορίες:

Οι *φυσιολογικές ανάγκες*: πρόκειται για τις ανάγκες επιβίωσης του ατόμου και αναφέρονται στην διατροφή, στον ύπνο, στο νερό, στην υγιεινή.

Οι *ανάγκες ασφάλειας*: πρόκειται για το συναίσθημα που έχει το άτομο ότι είναι ασφαλείς και μπορεί να αυτοσυντηρηθεί.

Οι *κοινωνικές ανάγκες*: πρόκειται για ανάγκες που αναφέρονται σε συναισθήματα που έχει ανάγκη κάθε άτομο όπως είναι η αγάπη, η φιλία, ότι ανήκει σε μία ομάδα.

Η *ανάγκη για αυτοεκτίμηση* και αναγνώριση από τους άλλους: πρόκειται για ανάγκες που αφορούν τη φήμη, την εκτίμηση, το σεβασμό.

Η *ανάγκη για αυτό ολοκλήρωση*, και αυτοανάπτυξη: πρόκειται για το συναίσθημα ενός ατόμου να ικανοποιείται από τη ζωή του.

Σύμφωνα με το Maslow για να μπορέσει να παρακινηθεί ένα άτομο θα πρέπει να έχει κάποια ανάγκη ανικανοποίητη έτσι ώστε να αποσκοπεί μέσα από την οποιαδήποτε εργασία ή ενέργεια του, να την ικανοποιήσει. Σύμφωνα με το Maslow κανένα άτομο δεν ικανοποιεί όλες τις ανάγκες του ολοκληρωτικά. Αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι της ικανοποιούν σε σημαντικά ποσοστά.

1.2 Ο τρόπος υπολογισμού της ευημερίας

Πέραν των ορισμών και των εννοιών που έχουν δοθεί για να χαρακτηρίσουν και να κάνουν πιο γνωστική και συγκεκριμένη την έννοια της ευημερίας, για να γίνει πιο κατανοητή η κοινωνική ανάπτυξη θα πρέπει να διαμορφωθούν τα όρια της ευημερίας. Ως βασικό στοιχείο είναι ο τρόπος υπολογισμού της ευημερίας κάθε κοινωνίας και χώρας.

Μέσω των αποτελεσμάτων και των συγκρίσεων που θα προκύψουν, μεταξύ των χωρών θα μπορέσει να γίνει αντιληπτός ο τομέας στον οποίο υστερεί ή βρίσκεται σε νοσηρή κατάσταση μία χώρα ούτως ώστε να εφαρμόσει τις κατάλληλες και αντίστοιχες πολιτικές για να βελτιώσει το επίπεδο και την ευημερία των κατοίκων και των ατόμων που την απαρτίζουν.

Το ευρέως διαδεδομένο μέτρο υπολογισμού ευημερίας μιας κοινωνίας μέχρι και σήμερα αποτελεί το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

1.3 Α.Ε.Π. Δείκτης κοινωνικής ευημερίας

Το Α.Ε.Π. - Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ως δείκτης της κοινωνικής ευημερίας πρωτοεμφανίστηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και το Ηνωμένο Βασίλειο περί τη δεκαετία 1930 και 1940. Δεκαετίες χρονολογικές όπου πραγματοποιήθηκαν οι μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις των κοινωνιών γενικότερα. Καθότι μεσολάβησαν οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και η μεγάλη οικονομική κρίση. (Robert Costanza 2009)

Για το λόγο αυτό, από την τότε κυβέρνηση Ρούζβελτ χρησιμοποιήθηκαν διάφοροι μέθοδοι υπολογισμού, ούτως ώστε να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι προϋπολογισμοί και οι πολιτικές ευημερίας, οι οποίες θα έβγαζαν τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής από την οικονομική κρίση.

Το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής θα συμμετείχαν στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο δημιούργησε την ανάγκη να εξασφαλιστεί εάν το βιοτικό επίπεδο και το κοινωνικό επίπεδο των κατοίκων της Αμερικής θα βελτιωνόταν μετά την οικονομική κρίση.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του τότε υπολογισμού του Α.Ε.Π. που χρησιμοποιήθηκαν αποδείχτηκε ότι υπήρχαν ικανοποιητικές καταστάσεις ώστε να συμμετέχει η χώρα στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο διατηρώντας ταυτόχρονα την ικανοποιητική παραγωγή καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών τα οποία θα ήταν επαρκή για τους κατοίκους εξασφαλίζοντάς τους τα απαραίτητα για τη διαβίωση τους.

Η χρήση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, σε παγκόσμιο επίπεδο ως δείκτης υπολογισμού της ευημερίας μιας χώρας ήταν αποτέλεσμα της διάσκεψης του Bretton Woods. Βασικός παράγοντας αυτού ήταν η οικονομική αστάθεια ορισμένων χωρών οι οποίες συμμετείχαν στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Για να μπορέσει να αποφευχθεί μια τέτοια κατάσταση αστάθειας επιβλήθηκε η χρήση του δείκτη ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ως μέτρο υπολογισμού. Ο σκοπός της συνεδρίασης της διάσκεψης του Bretton Woods ήταν να επιταχύνει την οικονομική πρόοδο παγκοσμίως ενισχύοντας την πολιτική σταθερότητα και ενθαρρύνοντας την κατάσταση εκτός πολέμου.

Η ανάπτυξη διεθνές εμπορίου θα είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία και την αύξηση θέσεων εργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι νέες θέσεις εργασίας θα παρείχαν σαφώς εισόδημα το οποίο θα επέτρεπε στα άτομα να αποκτήσουν τα απαραίτητα και να ικανοποιήσουν τις βασικές ανάγκες όπως τροφή, κατοικία, μόρφωση και υγεία.

Ως αποτέλεσμα η ανάπτυξη της οικονομίας θεωρήθηκε ότι είναι ήσυχη η πορεία για μία οικονομική ευημερία. Βασικές εκφάνσεις σε αυτή τη συνεδρίαση ήταν να καθιερωθεί το

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η διεθνής τράπεζα.

Το διεθνές νομισματικό ταμείο ιδρύθηκε με σκοπό τη συνεργατική διαχείριση της νομισματικής ισοτιμίας σε διεθνές επίπεδο και να σταθεροποιηθεί η συναλλαγματική ισοτιμία των νομισμάτων των κρατών χωρών.

Η παγκόσμια τράπεζα από την άλλη δημιουργήθηκε ούτως ώστε να παρέχει επενδυτικά κεφάλαια στις χώρες για να μπορέσει να βοηθήσει τη δημιουργία και την ανάπτυξη των χωρών που ήταν λιγότερο αναπτυγμένες την εποχή εκείνη όπως ήταν η Λατινική Αμερική. (Robert Costanza 2009)

Η ανάπτυξη της μεθόδου του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος με σκοπό τη μελέτη και ανάλυση των οικονομικών δραστηριοτήτων των χωρών αποτέλεσε σημαντικό θέμα συζήτησης στη συνεδρίαση του Bretton Woods η χρήση του διεθνές νομισματικού ταμείου και της παγκόσμιας τράπεζας, όπως προαναφέρθηκε ήταν βασικό μετρώ για την οικονομική ανάπτυξη εκείνη την περίοδο.

Παρόλα αυτά μέχρι και τις μέρες μας το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν παραμένει το πιο γνωστό και το πιο σύνηθες χρησιμοποιούμενο μέτρο υπολογισμού της οικονομικής ευημερίας μιας κοινωνίας. Σύμφωνα με απόψεις οικονομολόγων το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αποτελεί εξειδικευμένο μέτρο υπολογισμού. Σύμφωνα με προειδοποιήσεις οικονομολόγων η μεταχείριση του ως δείκτη της γενικής ευημερίας των κρατών είναι ανακριβείς.

Παρόλα αυτά, κατά τα τελευταία χρόνια η οικονομική ανάπτυξη που υπολογίζει το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ευημερία και πρόοδο της μιας χώρας. Από την άλλη το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. χρησιμοποιείται τακτικά για να μπορέσει να γίνει σύγκριση της ποιότητας ζωής των ατόμων μεταξύ διαφόρων χωρών.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν αποτελεί ένα από τα πιο περιεκτικότερα και συχνότερα παρακολουθούμενα οικονομικά στατιστικά στοιχεία, χρησιμοποιείται από το Λευκό Οίκο και το Κογκρέσο για την προετοιμασία του εθνικού προϋπολογισμού από την ομοσπονδιακή τράπεζα, για να διατυπώσει τη νομισματική της πολιτική από τη WALL STREET ως δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας και από την επιχειρηματική κοινότητα για την προετοιμασία των προβλέψεων των οικονομικών επιδόσεων που παρέχουν τη βάση για την παραγωγή, της επενδύσεις, την απασχόληση και τον προγραμματισμό. (McCulla και Smith 2014)

Σε παγκόσμιο επίπεδο οι όποιες μεταβολές στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μιας χώρας χρησιμοποιούνται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και από την παγκόσμια τράπεζα για να μπορέσουν να διαμορφώσουν τις πολιτικές και να καθορίσουν πως μπορούν να πραγματοποιηθούν χρηματοδοτικά προγράμματα.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σύμφωνα με οικονομολόγους αντιπροσωπεύει τα αποτελέσματα της γενικής προόδου της κοινωνίας.

1.4 Υπολογισμός της κοινωνικής ευημερίας με το δείκτη Α.Ε.Π

Πέρα από την αναφορά σε εννοιολογικό πλαίσιο και θεωρητικό των εννοιών κοινωνική ευημερία και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κρίνεται επιτακτικά αναγκαίο να προσδιοριστεί και πως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν μπορεί να υπολογίσει την πρόοδο και την κοινωνική ευημερία ενός κράτους.

Μέχρι σήμερα το ευρέως αποδεκτό μέτρο υπολογισμού της οικονομικής προόδου και της κοινωνικής ευημερίας μιας χώρας είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν λοιπόν αποτελεί ένα μέτρο το οποίο αποδίδει και εκτιμά τις αποδόσεις των αγορών, προσθέτοντας την αξία όλων των τελικών αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται και εμπορεύονται σε χρηματικές μονάδες, σε δεδομένη χρονική στιγμή και περίοδο σε μία χώρα.

Το Α.Ε.Π. υπολογίζεται αθροίζοντας τις προσωπικές δαπάνες κατανάλωσης ενός έθνους, αναφέρεται στις πληρωμές από τις οικογένειες για τα αγαθά και τις υπηρεσίες, τις κρατικές δαπάνες, τις καθαρές εξαγωγές δηλαδή την αξία των εξαγωγών μιας χώρας μείον την αξία των εισαγωγών και το καθαρό σχηματισμό κεφαλαίου, που αφορά την αύξηση της αξίας του συνόλου των αποθεμάτων ενός κράτους των κεφαλαιουχικών αγαθών μεταφρασμένα σε χρήματα, υπολογισμένοι σε χρηματικές μονάδες.

Το Α.Ε.Π. βασίζεται σε στοιχεία και σε υπολογισμούς και αναλύσεις ερευνών, τα οποία βρίσκονται στο εθνικό σύστημα λογαριασμών κάθε χώρας. Στις καταστάσεις αυτές βρίσκονται λεπτομερώς τα οικονομικά στοιχεία απογραφής τα οποία συλλέγονται για μία χώρα σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Ετησίως όλες οι εκτιμήσεις του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε συνδυασμό με τα οικονομικά δεδομένα κάθε έρευνας και τα στατιστικά δεδομένα της που είναι οι λιανικές πωλήσεις, οι νέες κατοικίες, η αποστολή εμπορευμάτων.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν λοιπόν περιλαμβάνει τη ροή των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται σε ένα κράτος καθώς επίσης και τις μη εμπορεύσιμες παραγωγές που είναι οι αμυντικές δαπάνες από τις κυβερνήσεις και τα μη κερδοσκοπικά έξοδα για κατοικίες έκτακτης ανάγκης, για δημοσιονομική περίθαλψη.

Επίσης, η εθελοντική εργασία, το κοινωνικό κεφάλαιο υγιεινής, οι οικογενειακές μονάδες, το κόστος της εγκληματικότητας, ο αυξημένος πληθυσμός των φυλακών, η μείωση των φυσικών πόρων. Αυτά τα στοιχεία δεν υπολογίζονται στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.

Ο σκοπός υπολογισμού του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος είναι να προκύψουν αποτελέσματα τα οποία θα συσχετίζονται με την ταχύτητα ανάπτυξης της οικονομίας, με το σύνολο των δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες, με την αύξηση της παραγωγής που πιθανόν οφείλεται σε πληθωρισμό, τον αριθμό και το ποσό του εισοδήματος που παράγεται ετησίως σε μία χώρα.

1.5 Ορισμός Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Σύμφωνα με το ευρετήριο οικονομικών εννοιών, το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν καλύπτει τη συνολική αξία των τελικών αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται κατά τη διάρκεια ενός έτους από συντελεστές παραγωγής που ανήκουν σε μόνιμους κατοίκους μιας χώρας, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία βρίσκονται οι συντελεστές παραγωγής.

Πιο συγκεκριμένα, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αποτελεί δείκτη της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας.

1.6 Υπολογισμός Α.Ε.Π.

Το Α.Ε.Π. υπολογίζεται με τρεις εναλλακτικούς τρόπους ως εξής:

- Με τη μέθοδο της δαπάνης όπου το Α.Ε.Π. υπολογίζεται αθροίζοντας τις αξίες όλων των νέων παραχθέντων τελικών προϊόντων και υπηρεσιών για τη διάρκεια του έτους και το άθροισμα που θα προκύψει καλείται Εθνικό προϊόν.
- Με την εισοδηματική μέθοδο όπου το Α.Ε.Π. υπολογίζεται αθροίζοντας τις αμοιβές των συντελεστών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή του προϊόντος, το άθροισμα που προκύπτει καλείται Εθνικό εισόδημα.
- Με τη μέθοδο της παραγωγής όπου αθροίζονται όλες οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους για να αποκτηθούν όλα τα νέο παραχθέντα τελικά αγαθά και υπηρεσίες, το άθροισμα των οποίων καλείται Εθνική δαπάνη.

Κεφάλαιο Δεύτερο

Εννοιολογικό πλαίσιο των δεικτών

2.1 Ορισμός δείκτη

Η λέξη δείκτης σημαίνει ανακοινώνω, επισημάνω, αναφέρω. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, (ΟΟΣΑ) ως δείκτης ορίζεται η τιμή η οποία προκύπτει, από παραμέτρους και παρέχει παρουσιάζει και περιγράφει την κατάσταση ενός περιβάλλοντος ή μιας περιοχής, η οποία εκτείνεται και σχετίζεται άμεσα με την τιμή της παραμέτρου. (Schirnding 2002)

Σύμφωνα με την επιστημονική επιτροπή για τα προβλήματα του περιβάλλοντος ως δείκτης χαρακτηρίζεται το σύνολο των ποσοτικών πληροφοριών ώστε η σημασία τους να είναι περισσότερο κατανοητή και να απλοποιούνται οι πληροφορίες των περίπλοκων φαινομένων για να βελτιωθεί η επικοινωνία.

Ως δείκτης μπορεί επίσης να οριστεί το ποσοτικό μέτρο το οποίο περιγράφει την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική κατάσταση μιας χώρας διαχρονικά.

Το ποσοστό της ανεργίας, το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας, αλλά και τα ποσοστά που αναφέρονται στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα είναι δείκτες. Συνεπώς πρόκειται για μέτρα τα οποία συγκεντρώνονται στις μεταβολές που πραγματοποιούνται σε μία συνθήκη σε μια κοινωνία.

Υπάρχουν δείκτες οι οποίοι κάνουν άμεσα μετρήσεις όπως είναι ο δείκτης του ποσοστού της ανεργίας και δείκτες οι οποίοι είναι έμμεσοι και χρησιμοποιούνται για να προσεγγίσουν τη μέτρηση και το βαθμό εφευρετικότητας των δεδομένων στοιχείων.

Υπάρχουν δύο τύποι δεικτών ο ένας ασχολείται με συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία αναφέρονται όπως την υγεία, την εκπαίδευση, το περιβάλλον. Ο δεύτερος τύπος ασχολείται με τα περιεκτικά συστήματα των δεικτών τα οποία συγκεντρώνουν τους πιο σημαντικούς οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες.

Με τη χρήση αυτών των δεικτών μπορεί να γίνει πιο εύκολος ο προσδιορισμός μιας κατάστασης, διευκολύνοντας την ανάλυση και τον τρόπο που επηρεάζει όλους τους υπόλοιπους τομείς ένα δεδομένο στοιχείο.

Τα στοιχεία που βρίσκονται από τους δείκτες διακρίνονται σε τρεις τομείς όπως είναι οικονομικός, ο κοινωνικός και ο περιβαλλοντικός.

Τα περιεκτικά συστήματα δεικτών αποσκοπούν στο να κάνουν μια πολύ περιεκτική και ολοκληρωμένη ανάλυση ώστε να επικεντρωθούν και να είναι πιο ακριβή στο αποτέλεσμα. Και οι δύο τύποι των δεικτών είναι πολύ σημαντικοί καθότι οι πρώτοι είναι οι βασικοί για να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες οι οποίες είναι απαραίτητες για να υπολογιστούν από το δεύτερο τύπο των περιεκτικών συστημάτων των δεικτών και με μία αλληλοσυσχέτιση μεταξύ και των δύο προκύπτουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

2.2 Τα χαρακτηριστικά των δεικτών

Για να χαρακτηριστούν τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τον υπολογισμό ενός δείκτη ακριβή, άριστα και αξιόπιστα θα πρέπει ο δείκτης που θα αξιοποιηθεί να χαρακτηρίζεται ως καλός δείκτης.

Σύμφωνα με το Canadian International Development Agency για να χαρακτηριστεί ένας δείκτης ως καλός και αξιόπιστος θα πρέπει να πληροί τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Εγκυρότητα, θα πρέπει να είναι έγκυρος, ώστε το αποτέλεσμα που θα υπολογίστε να είναι το σωστό.
- Να είναι ακριβής, που σημαίνει ότι όλα τα στοιχεία που υπολογίζει ο δείκτης να συμφωνούν μεταξύ τους.
- Να είναι Πρακτικός, προσιτός και απλός, που σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι εύκολη η συλλογή των στοιχείων και να αναλύει τις πληροφορίες που δέχεται καθώς επίσης θα πρέπει και τα δεδομένα που απαιτούνται να είναι διαθέσιμα και σε λογικό κόστος.
- Να είναι αξιόπιστος.
- Να μην μπορεί να επηρεάζει τόσο πολύ η αλλαγή ενός αποτελέσματος όλες τις υπόλοιπες παραμέτρους.
- Να έχει σαφής κατεύθυνση.
- Να μπορεί να παρουσιάζει μία μεταβολή που θα προκύψει ωφέλεια η ζημιά.
- Να είναι χρήσιμος ο βαθμός των αποτελεσμάτων που θα προκύψουν από ένα δείκτη να είναι χρήσιμος ώστε να ληφθούν οι κατάλληλες αποφάσεις.
- Να είναι αναγνωρίσιμος, που σημαίνει να έρχονται σε συμφωνία όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη ότι ο δείκτης που έχει χρησιμοποιηθεί αξίζει και ήταν ο καλύτερος που μπορούσε να αξιοποιηθεί.

Πέραν των χαρακτηριστικών που έχει ένας δείκτης ώστε να μπορεί να χαρακτηριστεί αξιόπιστος για την εκάστοτε μελέτη που θα επιθυμήσει να το χρησιμοποιήσει ο ερευνητής - μελέτης θα πρέπει ο κάθε δείκτης να έχει κάποια βασικά γνωρίσματα από τα οποία θα διαφοροποιείται για να μπορέσει να είναι μοναδικός και να μπορεί να συγκριθεί με τους υπόλοιπους δείκτες.

Τα γνωρίσματα ενός δείκτη είναι τα εξής:

Η πλήρης ονομασία, θα πρέπει να έχει ένα σύντομο τίτλο στον οποίο να περιγράφεται τι ακριβώς υπολογίζει και μελετά ο συγκινημένος δείκτης.

Ο δημιουργός ή ο οργανισμός έκδοσης, να χαρακτηρίζεται από ποιον οργανισμό έχει εκδοθεί και από ποιον έχει δημιουργηθεί ο εκάστοτε δείκτης.

Ο σκοπός του, για ποιο λόγο θα χρησιμοποιήσει ένας ερευνητής - μελετητής των εκάστοτε δείκτη.

Ο τομέας ενδιαφέροντος, θα πρέπει να διακρίνεται για ποιο τομέα μελετά αν είναι η οικονομία η κοινωνία, η εκπαίδευση.

Η συνθετότητα, κάθε δείκτης θα πρέπει να είναι απλός για να μπορεί να είναι εύχρηστος και να μπορεί να προκύπτει από συνδυασμό άλλων δεικτών εύκολα.

Η συχνότητα ανανέωσης, να μπορεί να γίνεται ανανέωση των αποτελεσμάτων σε τακτικά χρονικά διαστήματα χωρίς να μεταβάλλεται.

Η γεωγραφική κάλυψη, θα πρέπει ο δείκτης να μπορεί να υπολογίσει δεδομένα τα οποία δεν περιορίζονται σε μία γεωγραφική περιοχή αλλά μπορεί να είναι ευρέως διαδεδομένα.

Η μέθοδος υπολογισμού, θα πρέπει να προσδιορίζεται ο τρόπος με τον οποίο θα ομαδοποιηθούν και θα κατηγοριοποιηθούν τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν στον υπολογιστή ώστε να διεξαχθεί η τελική τιμή και τα τελικά συμπεράσματα από το δείκτη.

Η μονάδα μέτρησης, θα πρέπει να προσδιορίζεται ποια είναι η κλίμακα μέτρησης του αν είναι ποσοστό ή αριθμός και τα λοιπά.

Οι πηγές, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν θα πρέπει να αναφέρουν τις πηγές από όπου προήλθαν.

2.3 Υποκειμενικοί δείκτες

Οι υποκειμενικοί δείκτες υπολογίζουν τη συνολική ικανοποίηση της ζωής από την οποία μπορεί να προκύψουν ανακρίβειες και σταθερά αποτελέσματα.

Τα υποκειμενικά κριτήρια που υπολογίζονται από τους δείκτες χαρακτηρίζονται εποικοδομητικοί παράγοντες, από τους οποίους μελετώνται και αναλύονται κοινωνικά και οικονομικά θέματα και μέσω αυτών αξιολογούνται τα υποκειμενικά μέτρα και είναι υποκειμενικοί δείκτες.

Η υποκειμενική ευημερία κάθε ατόμου μιας κοινωνίας, αφορά διάφορες καταστάσεις αναλόγως τα επίπεδα της ζωής του, στα συναισθήματα του αρνητικά ή θετικά, από τα αποτελέσματα που θα προκύψουν αποκτάται μια ολοκληρωμένη αναφορά στην εκτίμηση της κατάστασης ζωής των ατόμων μιας κοινωνίας.

Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας μέτρησης που θα προκύψουν βοηθούν στο να κατανοηθεί καλύτερα ποιοι είναι οι παράγοντες οι οποίοι μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανθρώπινες ανάγκες. Μέσα από μία σειρά ερευνών και μελετών έχει προκύψει ότι η υποκειμενική ευημερία δεν είναι αποτέλεσμα βελτίωσης της υγείας ή της εργασίας.

Η βελτίωση και η ανάπτυξη παραγωγικότητας, και η διαφοροποίηση για καλύτερευση ποιότητας της εργασίας μπορούν να βοηθήσουν στο να βελτιωθεί η εικόνα μιας οικονομίας. Η αύξηση της απασχόλησης, η μείωση του ποσοστού των ασθενειών και όλα τα παραπάνω στοιχεία μπορούν να χαρακτηριστούν ως ωφέλειες για τη χώρα στην οποία μελετάται.

Συνεπώς προκύπτει ότι η ανθρώπινη ευημερία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κοινωνία και την οικονομία της. Αποτελεί γεγονός ότι η ευημερία είναι μια πολυδιάστατη έννοια που δημιουργεί δυσκολίες στον υπολογισμό της από ένα συγκεκριμένο δείκτη.

Έτσι, ο υπολογισμός της ευημερίας μιας κοινωνίας μέσα από μια σειρά μελετών αρκετών οργανισμών προέκυψε ότι είναι 30 οι δείκτες οι οποίοι μπορούν να υπολογίσουν αξιόπιστα τη συνολική ευημερία ενός κράτους μερικοί εκ των οποίων αναφέρονται παρακάτω, αυτοί είναι:

- Ο δείκτης της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας.
- Η επετηρίδα παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας.
- Ο δείκτης αντίληψης για τη διαφθορά.
- Ο δείκτης Ελευθερίας στον κόσμο.
- Το ευρωβαρόμετρο.

- Οι παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης.
- Ο δείκτης οικονομικής ελευθερίας.
- Ο πολυδιάστατος δείκτης φτώχειας.
- Ανοικτός δείκτης προϋπολογισμού - Open budget index.
- Ο δείκτης ευεξίας των νέων - Youth Well being index.
- Ο δείκτης εθνικών λογαριασμών ευημερίας - National Accounts of Wellbeing.
- Ο δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης.
- Ο δείκτης καλύτερης ζωής.
- Ο δείκτης βιώσιμης κοινωνίας.
- Ο δείκτης χαρούμενου πλανήτη.
- Ο δείκτης κοινωνικής προόδου.
- Η παγκόσμια έκθεση ευτυχίας.
- Ο δείκτης ευημερίας.

Οι εννέα πρώτοι που αναφέρονται στην παραπάνω λίστα υπολογίζουν τις πτυχές της ευημερίας οι οποίες είναι οι πιο ενδιαφέρουσες και δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και μελέτη σε αυτές, ενώ οι εννέα τελευταίοι αναφέρονται εξολοκλήρου στην ευημερία.

Κεφάλαιο Τρίτο

Η Ευημερία της κοινωνίας και της οικονομίας

3.1 Η κοινωνική Πολιτική

Η ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής προσπάθησε να καλύψει όσο το δυνατόν περισσότερους τομείς της κοινωνίας. Οι τομείς στους οποίους έδωσε βάση είναι:

Η ισότητα των ευκαιριών των ατόμων.

Τα θέματα υγείας και ασφάλεια.

Τα θέματα αυτό απασχόλησης και εργατικού δικαίου.

Τα θέματα κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ασφάλισης.

Τα ειδικά θέματα όπως η φτώχεια και ο ρόλος των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία.

Η ανάπτυξη και η εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια τριών βασικών λειτουργιών.

Οι λειτουργίες αυτές είναι:

Πρώτον, η παροχή νομικού πλαισίου που θα ανταποκρίνεται και θα αναφέρεται σε συγκεκριμένους τομείς με στόχο να συνδέει τους κοινωνικούς εταίρους μέσω του διαλόγου που θα αφορούν θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων.

Δεύτερον, η παροχή ουσιαστικής χρηματοδοτικής ενίσχυσης με σκοπό την απασχόληση και την ανάγκη για την ανακατανομή των χρηματοοικονομικών πόρων.

Τρίτον, η ενίσχυση και η ενθάρρυνση συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων συντελεστών για την κοινωνική πολιτική, την δημιουργία δικτύων και εταιρικών σχέσεων, την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας, την παραγωγή καινοτομιών, την ορθή πρακτική και τις πολιτικές.

Συνεπώς, το νομοθετικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε με απώτερο σκοπό την κοινωνική πολιτική είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο και συμπληρωματικό. Καθότι το νομοθετικό αυτό πλαίσιο χρησιμοποιείται με διάφορους τρόπους και για ορισμένες ενέργειες σε ότι αφορά τους τομείς κοινωνικής πολιτικής των ατόμων.

Σε ότι αφορά τα νομικά μέτρα, αυτά είχαν ως βάση να εγγυηθούν τη θεμελίωση των κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων τα οποία βασίστηκαν και στερεοποιήθηκαν στη νομολογία του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου. Οι πρώτοι κανονισμοί του νομοθετικού πλαισίου αφορούσαν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους διακινούμενους εργαζόμενους.

Πιο συγκεκριμένα, οι κανονισμοί αυτοί προϋποθέτουν τα βασικά δικαιώματα των εργαζομένων που ανήκουν στους ευρωπαίους πολίτες καθώς επίσης συμπεριλαμβανομένων και των προσφύγων στο ευρωπαϊκό δικαστήριο.

Στον τομέα της κοινοτικής νομοθεσίας είναι επίσης και η μεταχείριση μεταξύ των δύο φύλων. Η νομοθεσία αυτή αποσκοπούσε στη χρήση της πλήρους πολιτικής για τα δικαιώματα και την προώθηση στην εργασία τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες.

Ένας άλλος τομέας, ο οποίος συμπεριλήφθηκε στο νομικό αυτό πλαίσιο ήταν για την προστασία των εργαζομένων και σχετίζεται με την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας τους. Με βάση λοιπόν αυτό το πλαίσιο υιοθετήθηκαν απαιτήσεις οι οποίες ενθάρρυναν την ανάπτυξη και την βελτίωση στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων κατά τη διάρκεια εργασίας και στο χώρο εργασίας τους, το οποίο αποτελεί και χαρακτηρίστηκε ως σημαντικό δικαίωμα των εργαζομένων.

Ένας άλλος τομέας που καλύφθηκε από τις νομοθετικές πράξεις συσχετίζεται με την προστασία των εργαζομένων και του εργατικού δικαίου και χαρακτηρίζεται ως σημαντικό στοιχείο το οποίο ενδιαφέρει την πρόληψη από τους κινδύνους και από το κοινωνικό ντόπιγκ.

3.2 Κοινωνικά δικαιώματα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης

Τα όργανα που χρησιμοποιεί η κοινότητα με απώτερο σκοπό να συνδυάσει τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων καθ' όλη την Ευρωπαϊκή Επικράτεια χρησιμοποιούνται είτε μεμονωμένα, ή σε συνδυασμό αυτών.

Ο χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων είναι ένα πλαίσιο με αρχές και αξίες, οι οποίες καλύπτουν πολύπλευρες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης.

Ο χάρτης αυτός αποτελεί ένα μέσο έκφρασης για την πολιτική των χωρών που ανήκουν στην Ευρώπη. Έτσι ακολουθείτε μία πολιτική ισότιμη για όλους και τους πολίτες της ευρωπαϊκής ένωσης.

3.3 Προϋποθέσεις στις οποίες βασίζεται το πρόγραμμα δράσης

Οι προϋποθέσεις που βασίζεται το πρόγραμμα δράσης είναι η εξής:

Πρώτον, η επικουρικότητα. Η οποία υπολογίζοντας τη φύση της κοινωνικής πολιτικής και τους στόχους που θέλει να πετύχει εξασφαλίζει τους κατάλληλους τύπους δραστηριότητας. Ταιριάζει τα υλικά των θεμάτων τα οποία τα εξετάζει καθώς επίσης και τις ανάγκες και την προστιθέμενη αξία της κοινοτικής δράσης.

Δεύτερον, η ποικιλία των εθνικών συστημάτων των πολιτισμών και των πρακτικών, χαρακτηρίζεται θετικό στοιχείο για μια ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά.

Τρίτον, η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των επιχειρήσεων σε ότι αφορά οικονομικά και κοινωνικά θέματα.

Τέταρτον, η μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των κρατών της ευρωπαϊκής ένωσης.

3.4 Η Οικονομική ευημερία

Η θεωρία της οικονομικής ευημερίας ασχολείται με την αξιολόγηση της αποδοτικότητας μιας οικονομίας καθώς και το επιθυμητό ή όχι αποτέλεσμα των πολιτικών επιλογών που σχετίζονται με αυτή.

Ενδιαφέρεται για την αποτελεσματικότητα επίλυσης θεμελιακών προβλημάτων μιας κοινωνίας που ασχολούνται:

Με την κατανομή των πόρων και με το φορολογικό σύστημα.

Με τα ημερομίσθια.

Με τις καταστάσεις διαβίωσης των πολιτών μιας χώρας.

Συνεπώς η οικονομική ανάλυση βοηθάει στο να πραγματοποιηθούν οι προβλέψεις των συνεπειών από τις αποφάσεις της οικονομικής πολιτικής. Οι προτάσεις που πραγματοποιεί η οικονομική ευημερία έχουν άμεση εξάρτηση από τις ηθικές θεωρήσεις ή τις κρίσεις αξιολόγησης και είναι πιο υποκειμενικές εκτιμήσεις από τις εναλλακτικές καταστάσεις.

Για να μπορέσει να προσδιοριστεί αν μία οικονομική πολιτική θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα ή όχι θα πρέπει αρχικά να προσδιοριστούν τα αποτελέσματα της κοινωνικής ευημερίας.

3.5 Η κοινωνική ευημερία σύμφωνα με τους οικονομολόγους

Οι σύγχρονοι οικονομολόγοι δέχονται την ηθική του Pareto. Κατά τον οποίο ειπώθηκε πως η κοινωνική ευημερία αυξάνεται με τη βελτίωση της θέσης ενός ατόμου χωρίς να χειροτερεύει τη θέση κανενός άλλου, και αντιστρόφως όταν χειροτερεύει η θέση ενός ατόμου χωρίς να βελτιώνεται η θέση κανενός άλλου η κοινωνική ευημερία μειώνεται.

Για να υπολογιστεί η κοινωνική ευημερία υπάρχουν πολυάριθμες συναρτήσεις οι οποίες έρχονται σε συμφωνία με την ηθική κατά Pareto. Για το λόγο αυτό οι συναρτήσεις αυτές καλούνται συναρτήσεις Pareto.

Με τις προτάσεις που έχουν δοθεί η θέση κάποιου βελτιώνεται και χειροτερεύει, όταν η θέση κάποιου άλλου βελτιώνεται και κάποιος άλλος χειροτερεύει τότε εξακολουθεί να υπάρχει αδυναμία κρίσης στο βαθμό όπου η κοινωνική ευημερία αυξάνεται ή μειώνεται ή παραμένει σταθερή.

Για το λόγο αυτό είναι υποχρεωμένος ο μελετητής να κάνει προτάσεις που θα φέρουν μια γενική αποδοχή.

Η κατάσταση μιας οικονομίας μπορεί να καλείτε άριστη ή αποτελεσματική σύμφωνα πάντα τι θεωρεί απαραίτητο όταν υπάρχει αναδιοργάνωση της παραγωγής και της διανομής. Με σκοπό να βελτιωθεί η θέση του ατόμου χωρίς να χειροτερέψει η θέση κάποιου άλλου ατόμου. Και αντιστρόφως όταν επικρατούν τα αντίστροφα χαρακτηριστικά από αυτά που έχουν περιγραφεί τότε χαρακτηρίζεται άριστη κατά Pareto η οικονομία.

Παρακάτω θα αναφερθούν οι συνθήκες εκείνες οι οποίες θα πρέπει να ικανοποιούν ένα οικονομικό σύστημα για να χαρακτηρίζεται η οικονομία αποτελεσματική.

3.6 Άριστη οικονομία στην ανταλλαγή

Στην περίπτωση αυτή πρόκειται για μια οικονομία στην οποία πραγματοποιείται ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ των υποκειμένων της οικονομίας που την απαρτίζουν. Έστω ότι οι ποσότητες των προϊόντων που πρέπει να διανεμηθούν είναι δύο εδώ δημιουργείται ο προβληματισμός για το πόση ποσότητα από το κάθε προϊόν θα πάρει η καθεμία οικονομική μονάδα της κοινωνίας αυτής.

3.7 Άριστη οικονομία στην παραγωγή

Στην περίπτωση της άριστης οικονομίας στην παραγωγή πρόκειται για μία οικονομία η οποία διαθέτει μία προμήθεια σταθερής ποσότητας εργασίας και γης που παράγει τροφή και άλλες βασικές ανάγκες με σταθερές αποδόσεις κλίμακας.

Ο προβληματισμός που δημιουργείται είναι η ποσότητα των σταθερών στοιχείων της οικονομίας. Πόσοι πρέπει να είναι για την κάθε οικονομική μονάδα. Σύμφωνα με τη θεωρία του Pareto η άριστη οικονομία απαιτεί την κατανομή της εργασίας και της γης με τέτοιο τρόπο ώστε η κοινωνία να μην μπορεί να αυξήσει την παραγωγή τροφίμων αν δεν μειώσει την παραγωγή από το άλλο στοιχείο.

Συνεπώς σύμφωνα με αυτή τη θεωρία η ύπαρξη μεγαλύτερης ποσότητας ενός αγαθού με τις ποσότητες όλων των άλλων σταθερές είναι κοινωνικά επιθυμητή.

3.8 Άριστη κατανομή στην παραγωγή και την ανταλλαγή

Κατά την άριστη οικονομία κατά Pareto στην παραγωγή με ανταλλαγή αποτελεί συνδυασμό της παραγωγής και της ανταλλαγής. Συνεπώς άριστη οικονομία κατά Pareto επικρατεί αν δεν είναι δυνατή με οποιαδήποτε μεταβολή της παραγωγής μαζί με την ανταλλαγή να βελτιωθεί η θέση ενός προσώπου χωρίς να χειροτερέψει η θέση κάποιου άλλου.

Η τελευταία αυτή συνθήκη ικανοποιείται μόνο όταν ο λόγος μετασχηματισμού στην παραγωγή είναι ίσως με τον κοινό οριακό λόγο υποκατάστασης στην κατανάλωση.

3.9 Συναρτήσεις κοινωνικής ευημερίας

Παρακάτω παρουσιάζονται οι πιο δημοφιλείς συναρτήσεις της κοινωνικής ευημερίας.

Αυτές είναι:

Η ωφελμιστική συνάρτηση ευημερίας Bentham. Σύμφωνα με αυτή τη συνάρτηση, υπολογίζεται η συνολική ευημερία σαν άθροισμα των ατομικών επιπέδων ευημερίας και μεταφράζεται ως μια κοινή ευθεία κοινωνική καμπύλη αδιαφορίας.

Σε μια κοινωνία που σταθμίζει διαφορετικά την ευημερία κάθε ατόμου θα μπορεί αυτή η συνάρτηση να παρουσιαστεί σε μια πιο γενικευμένη μορφή.

Η συνάρτηση κοινωνικής ευημερίας του Rawls, η οποία παρουσιάζει τη συνολική ευημερία η οποία εξαρτάται από την ευημερία του φτωχότερου ατόμου μιας κοινωνίας.

Τα θεωρήματα για την καινούργια οικονομική ευημερία έρχονται σε ισχύ μόνο με συγκεκριμένες υποθέσεις και όταν δεν υπάρχουν δημόσια αγαθά. Παρόλα αυτά, μια ανταγωνιστική ισορροπία είναι αναποτελεσματική και για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία η παρέμβαση του κράτους για καλύτερη αποτελεσματικότητα και έτσι η παρέμβαση του κράτους είναι αναγκαία σε ότι αφορά την αναδιανομή για την ασφάλεια όπου οι πλούσιοι έχουν κίνδυνο να γίνουν κάποτε φτωχοί έτσι μεταβιβάζουν εισοδήματα για να βελτιώσουν και τη θέση των φτωχών.

Η αναδιανομή για την ικανοποίηση του αισθήματος δικαίου, αυτό σημαίνει πως χαρακτηρίζει τα άτομα ότι δεν είναι καθαρά ορθολογικά με την έννοια της αδιαφορίας, καθώς όλα τα άτομα, έχουν ηθικές αξίες και τους παρακινούν και αυτοί να μοιράζονται ένα μέρος του πλούτου τους.

Η αναδιανομή για αποτελεσματικότητα αυτό εννοεί ότι τα άτομα που έχουν διαφορετικές παραγωγικές ποσότητες μεταβιβάζουν ένα μέρος αυτού για να βελτιώσουν το συνολικό προϊόν. Συνεπώς ένα άτομο με χαμηλή παραγωγικότητα θα μπορεί να λάβει ένα μερίδιο από το προϊόν από κάποιο άλλο άτομο.

Η αναδιανομή σαν αποτέλεσμα πολιτικής ισχύος. Σε αυτή τη κατηγορία μια κοινωνική ομάδα μπορεί να έχει απαιτούμενη πολιτική ισχύ και να αποσπά εισοδήματα από κάποια άλλη.

Το βασικότερο στοιχείο των θεωρημάτων για την οικονομική ευημερία χαρακτηρίζεται από την επιδίωξη για το ατομικό συμφέρον το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματικές κατανομές. Που σημαίνει ότι το συλλογικό συμφέρον είναι πρωτίστως πιο σημαντικό.

Τα δημόσια αγαθά είναι το σύνολο των αγαθών τα οποία είναι ανέφικτα ή αναποτελεσματικά να αποκλειστούν από κάποιον ή να μην έχει το δικαίωμα χρήσης αυτών.

Όταν λοιπόν ο αποκλεισμός είναι ανέφικτος τότε κάθε πολίτης της κοινωνίας γνωρίζει ότι θα έχει όφελος από την παροχή του δημόσιου αγαθού και δεν θα είναι διατεθειμένο να πληρώσει.

Όταν λέμε αποκλεισμός εννοείται πως η ικανοποίηση ενός ακόμη ατόμου θα έχει μηδενικό υπόλοιπο στο οριακό κόστος. Στην περίπτωση που το ίδιο αγαθό παρέχεται ιδιωτικά με μία τιμή τότε κάποιος αριθμός ατόμων δεν θα το καταναλώσουν ακόμη και αν και δεν έχει μεγάλο κόστος για αυτά.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Ο Δείκτης κοινωνικής ευημερίας

4.1 Ο Δείκτης υπολογισμού της κοινωνικής ευημερίας

Η ευημερία μιας κοινωνίας είναι βασικό αποτέλεσμα μακροοικονομικών δεικτών, οι δείκτες αυτοί είναι το εισόδημα μιας χώρας το οποίο αντιπροσωπεύεται και υπολογίζεται είτε από το Α.Ε.Π. της χώρας, είτε από το μέσο εισόδημα ανά άτομο δηλαδή το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.

Ως κοινωνική ευημερία ενός κράτους δε νοείται μόνο η συλλογή πλούτου στα άτομα αλλά και η ευτυχία στην καθημερινότητά τους και γενικότερα η αισιοδοξία για μια καλύτερη ζωή.

Πρόσφατα τόσο οι κυβερνήσεις, οι ακαδημαϊκοί, οι διεθνείς οργανισμοί και οι επιχειρήσεις έχουν στρέψει την προσοχή τους στους δείκτες αυτούς οι οποίοι υπολογίζουν την ευημερία ως συνέπεια του Α.Ε.Π. Συνεπώς εκτός από το δείκτη του Α.Ε.Π. συμπεριλαμβάνεται στον υπολογισμό και τα παραπάνω στοιχεία.

Ο δείκτης ευημερίας δημιουργήθηκε το 2008 στο Ινστιτούτο Legatum κατά απώτερο σκοπό αυτού του δικτύου, να υπολογίζει την ευημερία των ατόμων μιας κοινωνίας. Από το αποτέλεσμα που θα προκύψει αναγνωρίζεται η ανάγκη της χώρας για να βελτιωθεί, για να προωθήσει ένα υψηλότερο επίπεδο στο κατά κεφαλήν εισόδημα της, καθώς επίσης και να βελτιώσει την ευημερία των πολιτών της.

Για να υπολογιστεί ο δείκτης διακατέχεται από 89 μεταβλητές, οι οποίοι κατηγοριοποιούνται σε οχτώ πυλώνες και οι πυλώνες αυτοί είναι η βάση της ευημερίας.

Οι πυλώνες που συνεπάγονται το δείκτη ευημερίας είναι η εξής:

Η οικονομία.

Η επιχειρηματικότητα και οι ευκαιρίες.

Η ίδια η κυβέρνηση.

Η εκπαίδευση.

Η υγεία.

Η προστασία και η ασφάλεια.

Η προσωπική ελευθερία.

Το κοινωνικό κεφάλαιο.

Στον πίνακα παρακάτω παρουσιάζονται οι πυλώνες του δείκτη ευημερίας πιο συγκεντρωτικά και οι κατηγορίες που τους απαρτίζουν.

Πίνακας 4.1

<u>ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ</u>				
Εισόδημα	Κεφάλαιο ανά εργαζόμενο	Μέγεθος αγοράς	Ακαθάριστες εγχώριες αποταμιεύσεις	Ανεργία
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Ικανοποίηση με το βιοτικό επίπεδο.</i>	<i>Επάρκεια στέγης και φαγητού.</i>	<i>Ακαθάριστες εγχώριες αποταμιεύσεις</i>	<i>Ανεργία</i>
Υψηλής τεχνολογίας εξαγωγές	Πληθωρισμός	Μη εξυπηρετούμενα δάνεια	Μέγεθος άμεσων ξένων επενδύσεων και μεταβλητότητα τους	
<i>Προσδοκίες της οικονομίας</i>	<i>Πληθωρισμός</i>	<i>Εμπιστοσύνη στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα</i>	<i>Πενταετής ρυθμός ανάπτυξης. Αντιληπτή εργασιακή διαθεσιμότητα/</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.1 παρουσιάζεται ο πυλώνας της οικονομίας με τις μεταβλητές οι οποίες επηρεάζονται από το εισόδημα των ατόμων, στο κεφάλαιο ανά εργαζόμενο, από το μέγεθος της αγοράς, από τις ακαθάριστες εγχώριες αποταμιεύσεις, από τα ποσοστά της ανεργίας, από την υψηλή τεχνολογία που απαρτίζεται η χώρα, τα ποσοστά του πληθωρισμού, από το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τι βαθμό εμπιστοσύνης έχουν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στο μέγεθος των άμεσων ξένων επενδύσεων και τη μεταβλητότητα αυτών.

Πίνακας 4.2

<u>ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ</u>				
Εισόδημα	Επιχειρηματικό κόστος εκκίνησης	Ασφαλείς διακομιστές διαδικτύου	Δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης	Κινητά τηλέφωνα
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Επιχειρηματικό κόστος εκκίνησης</i>	<i>Ασφαλείς διακομιστές διαδικτύου</i>	<i>Καλό περιβάλλον για τους επιχειρηματίες</i>	<i>Κινητά τηλέφωνα ανά νοικοκυριό</i>
Άμεση οικονομική ανάπτυξη	Εύρος ζώνης διαδικτύου	Εισπράξεις από δικαιώματα εκμετάλλευσης	Εξαγωγές εμπορευμάτων τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών	
<i>Αντίληψη ότι δουλεύοντας σκληρά σε οδηγεί μπροστά</i>	<i>Αντίληψη ότι δουλεύοντας σκληρά σε οδηγεί μπροστά</i>	<i>Αντίληψη ότι δουλεύοντας σκληρά σε οδηγεί μπροστά</i>	<i>Αντίληψη ότι δουλεύοντας σκληρά σε οδηγεί μπροστά</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4. 2 παρουσιάζονται οι μεταβλητές του πυλώνα επιχειρηματικότητα και οι ευκαιρίες οι οποίες αναφέρονται για το εισόδημα που έχει το κάθε άτομο, το επιχειρηματικό κόστος εκκίνησης της επαγγελματικής του ιδέας, τους διακομιστές του διαδικτύου, το σύνολο των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη, τη χρήση κινητών τηλεφώνων, η άμεση οικονομική ανάπτυξη που μπορεί να προέλθει από μία ιδέα, η ζώνη του διαδικτύου, τα ποσοστά εισπράξεων από δικαιώματα εκμετάλλευσης για εξαγωγές εμπορευμάτων που συσχετίζονται με την τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών.

Πίνακας 4.3

<u>ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ</u>				
Εισόδημα	Αποτελεσματικότητα α της διακυβέρνησης	Σταθερότητα της διακυβέρνησης	Διαχωρισμός των εξουσιών	Πολιτικοί περιορισμοί
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή</i>	<i>Αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης</i>	<i>Προσπάθειες για την αντιμετώπιση της φτώχειας</i>	<i>Διαχωρισμός των εξουσιών</i>	<i>Εμπιστοσύνη στο δικαστικό σύστημα.</i>
Είδος διακυβέρνησης	Κράτος δικαίου	Κανονισμοί	Πολιτικά δικαιώματα	
<i>Διαφθορά των επιχειρήσεων και της κυβέρνησης</i>	<i>Κράτος δικαίου</i>	<i>Κανονισμοί</i>	<i>Προστασίας του περιβάλλοντος. Εμπιστοσύνη στην εντιμότητα των εκλογών. Εμπιστοσύνη στο στρατό. Εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση. Έκφραση των ανησυχιών.</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Ο πίνακας 4.3 παρουσιάζει τις μεταβλητές του πυλώνα διακυβέρνησης όπου σχετίζονται με το εισόδημα των ατόμων της χώρας, από το βαθμό αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης αυτής, από τη σταθερότητα της, από το διαχωρισμό των εξουσιών, από τους πολιτικούς περιορισμούς και το βαθμό εμπιστοσύνης που έχουν τα άτομα της στο δικαστικό σύστημα, από το είδος της διακυβέρνησης και τα ποσοστά της διαφθοράς των επιχειρήσεων και της κυβέρνησης, από τους κανονισμούς και την προστασία του περιβάλλοντος και τα πολιτικά δικαιώματα που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Πίνακας 4.4

<u>ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</u>				
Εισόδημα	Εγγραφές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Αναλογία μαθητών / δασκάλων	Εγγραφές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Αναλογία κοριτσιών/αγοριών στις εγγραφές
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Εγγραφές στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση</i>	<i>Ικανοποίηση από την ποιότητα της εκπαίδευσης</i>	<i>Εγγραφές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση</i>	<i>Αναλογία κοριτσιών /αγοριών στις εγγραφές</i>
Εγγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά εργαζόμενο	Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά εργαζόμενο	Εγγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	
<i>Εγγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση</i>	<i>Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά εργαζόμενο</i>	<i>Τριτοβάθμια εκπαίδευση ανά εργαζόμενο.</i>	<i>Αντίληψη ότι τα παιδιά μαθαίνουν στη κοινωνία.</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.4 παρουσιάζονται μεταβλητές που σχετίζονται με το εισόδημα των ατόμων, το ποσοστό των ατόμων από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, την ικανοποίηση που υπάρχει από την ποιότητα της εκπαίδευσης, καθώς επίσης και η αναλογία των μαθητών προς δασκάλους, τι εγγραφές πραγματοποιούνται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τι αναλογία υπάρχει μεταξύ διαχωρισμού φύλων.

Τι ποσοστά των κατοίκων λαμβάνουν τριτοβάθμια εκπαίδευση και πόσοι εργαζόμενοι έχουν ολοκληρώσει δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τριτοβάθμια. Και πως συμβάλλει η εκπαίδευση στην ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνικής ευημερίας μιας χώρας.

Πίνακας 4.5

<u>ΥΓΕΙΑ</u>				
Εισόδημα	Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας	Προσδόκιμο ζωής	Υποσιτισμός	Δαπάνες για την υγεία ανά άτομο
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή</i>	<i>Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας</i>	<i>Επίπεδο ανησυχίας</i>	<i>Υποσιτισμός</i>	<i>Δαπάνες για την υγεία ανά άτομο</i>
Ανοσοποίηση κατά των μολυσματικών ασθενειών.	Ανοσοποίηση κατά της ιλαράς	Κρούσματα φυματίωσης		
<i>Κρεβάτια στα νοσοκομεία/</i>	<i>Ποιότητα νερού</i>	<i>Υγιεινή. Θάνατοι από αναπνευστικές παθήσεις. Προβλήματα υγείας. Ικανοποίηση από την υγεία.</i>	<i>Ικανοποίηση από την περιβαλλοντική ομορφιά. Προσδόκιμο ζωής με βάση την ποιότητα της υγείας. Αίσθηση της ξεκούρασης.</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.5 αναφέρεται ο πυλώνας υγεία, που υπολογίζει το ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας, το προσδόκιμο ζωής της των ατόμων μιας κοινωνίας, τα ποσοστά των υποσιτισμένων ατόμων, το ύψος των δαπανών για την υγεία ανά άτομο, την ανοσοποίηση κατά των μολυσματικών ασθενειών και κατά της ιλαράς καθώς επίσης και τα κρούσματα φυματίωσης που μπορεί να παρουσιαστούν στα πλαίσια της χώρας.

Πίνακας 4.6

<u>ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ</u>			
Εισόδημα	Ομάδα παραπόνων	Πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένοι	Πολιτική βία επιχορηγούμενη από το κράτος
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Ομάδα παραπόνων</i>	<i>Πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένοι</i>	<i>Πολιτική βία επιχορηγούμενη από το κράτος</i>
Βίαιες επιθέσεις	Κλοπές ιδιοκτησιών	Αισθάνομαι ασφαλής να περπατάω μόνος μου το βράδυ	
<i>Βίαιες επιθέσεις</i>	<i>Δημογραφική αστάθεια</i>	<i>Εμφύλιος πόλεμος. Έκφραση πολιτικών απόψεων χωρίς φόβο. Μετανάστευση σε άλλα κράτη.</i>	

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.6 αναφέρεται το πυλώνας που αφορά τη προστασία και την ασφάλεια και συμπληρώνονται στοιχεία από ομάδες παραπόνων των ατόμων, από τα ποσοστά των προσφύγων, από την πολιτική ευφυΐα που μπορεί να ασκείται, τα ποσοστά βίας ο αριθμός των κλοπών ιδιοκτησιών καθώς και του βαθμού ασφαλείας που έχουν τα άτομα της κοινωνίας.

Πίνακας 4.7

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ			
Εισόδημα	Ανοχή μεταναστών	Ανοχή μειονοτήτων	Πολιτικές ελευθερίες και ελεύθερες επιλογές.
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Πολιτικές ελευθερίες</i>	<i>Ανοχή μεταναστών</i>	<i>Ανοχή μειονοτήτων Ικανοποίηση από την ελευθερία των επιλογών.</i>

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.7 παρουσιάζονται οι μεταβλητές και τα στοιχεία που αφορά την προσωπική ελευθερία και τα στοιχεία που συγκεντρώνονται αφορούν την ικανοποίηση που έχουν τα άτομα από τη ζωή τους, από την ανοχή που έχουν στους μετανάστες και το βαθμό των πολιτικών ελευθεριών αυτών, καθώς επίσης και την ανοχή που έχουν στις μειονότητες και τις πολιτικές ελευθερίες.

Πίνακας 4.8

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ				
Εισόδημα	Επίσημος εθελοντισμός	Δωρεές	Αντίληψη της κοινωνικής υποστήριξης	Βοήθεια σε αγνώστους
<i>Ικανοποίηση από τη ζωή.</i>	<i>Επίσημος εθελοντισμός</i>	<i>Δωρεές</i>	<i>Αντίληψη της κοινωνικής υποστήριξης</i>	<i>Βοήθεια σε αγνώστους. Εμπιστοσύνη ή συμμετοχή. Ποσοστό παντρεμένων.</i>

Πηγή: Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013).

Στον πίνακα 4.8 παρουσιάζεται ο πυλώνας που αφορά το κοινωνικό κεφάλαιο και οι μεταβλητές του αναφέρονται στο εισόδημα, στον βαθμό εθελοντισμού των μετοχών μιας χώρας, στο ύψος των δωρεών που πραγματοποιούνται, στην αντίληψη που έχουν για την κοινωνική υποστήριξη τα άτομα καθώς επίσης και το βαθμό βοήθειας σε αγνώστους.

Όπως παρατηρούμε στους παραπάνω πίνακες παρουσιάζονται 89 μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη ευημερίας για τον κάθε ένα από τους οχτώ πυλώνες που αναφέρονται παραπάνω.

Για να μπορέσει να προκύψει ένας τελικός δείκτης ο οποίος θα χρησιμοποιηθεί για μια διαδικασία τυποποίησης θα πρέπει να γίνει συνδυασμός περισσότερων του ενός των παραπάνω μεταβλητών και πυλώνων. Κάθε χώρα η οποία υπολογίζει ένα δείκτη λαμβάνει μία βαθμολογία από το - 10 έως το + 10.

Στην ετήσια έκθεση υπολογισμού του δείκτη ευημερίας για κάθε χώρα αυτές κατατάσσονται βάσει της συνολικής τους βαθμολογίας και τις βαθμολογίες που έλαβαν σε κάθε πυλώνα ξεχωριστά.

Σύμφωνα με τους παραπάνω δείκτες γίνεται συνδυασμός, για να υπολογιστεί ο δείκτης συνδυάζονται υποκειμενικά και αντικειμενικά στοιχεία. Τα 2/3 των μεταβλητών του δείκτη είναι αντικειμενικά στοιχεία, τα οποία είναι προερχόμενα από στατιστικές πηγές επίσημες, και το 1/3 είναι υποκειμενικά στοιχεία τα οποία προκύπτουν από τις αποφάσεις των ανθρώπων για τη ζωή τους.

Ο δείκτης ευημερίας αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια υπολογισμού της ευημερίας κάθε χώρας εξαιτίας του ιδιαίτερου τρόπου με τον οποίο προσεγγίζει την έννοια είναι ένας πολύ καλός δείκτης. Για να προκύψουν αξιόπιστα αποτελέσματα γίνεται χρήση τόσο υποκειμενικών όσο και αντικειμενικών στοιχείων.

4.2 Ο Δείκτης κοινωνικής ευημερίας με ποσοστά από τον ΟΟΣΑ

Σύμφωνα με μελέτη και έκθεση από τον ΟΟΣΑ, για το δείκτη ευημερίας των πολιτών και των συνθηκών διαβίωσης αυτού εκτιμήθηκε από τα αποτελέσματα ότι η Ελλάδα πηγαίνει σχετικά καλά με βάση το σύνολο των κριτηρίων ευημερίας που μελετήθηκαν.

Ο δείκτης ευημερίας υπολογίζεται με βάση ένα πλήθος παραμέτρων τα οποία περιλαμβάνουν μετρήσεις για τις βασικές κατηγορίες ευημερίας μεταξύ των οποίων είναι:

Η ισορροπία ζωής και εργασίας για αίσθηση ασφάλειας.

Η ικανοποίηση από τη ζωή.

Η υγεία.

Η συμμετοχή στα κοινά.

Το περιβάλλον.

Η εκπαίδευση.

Η κοινωνία.

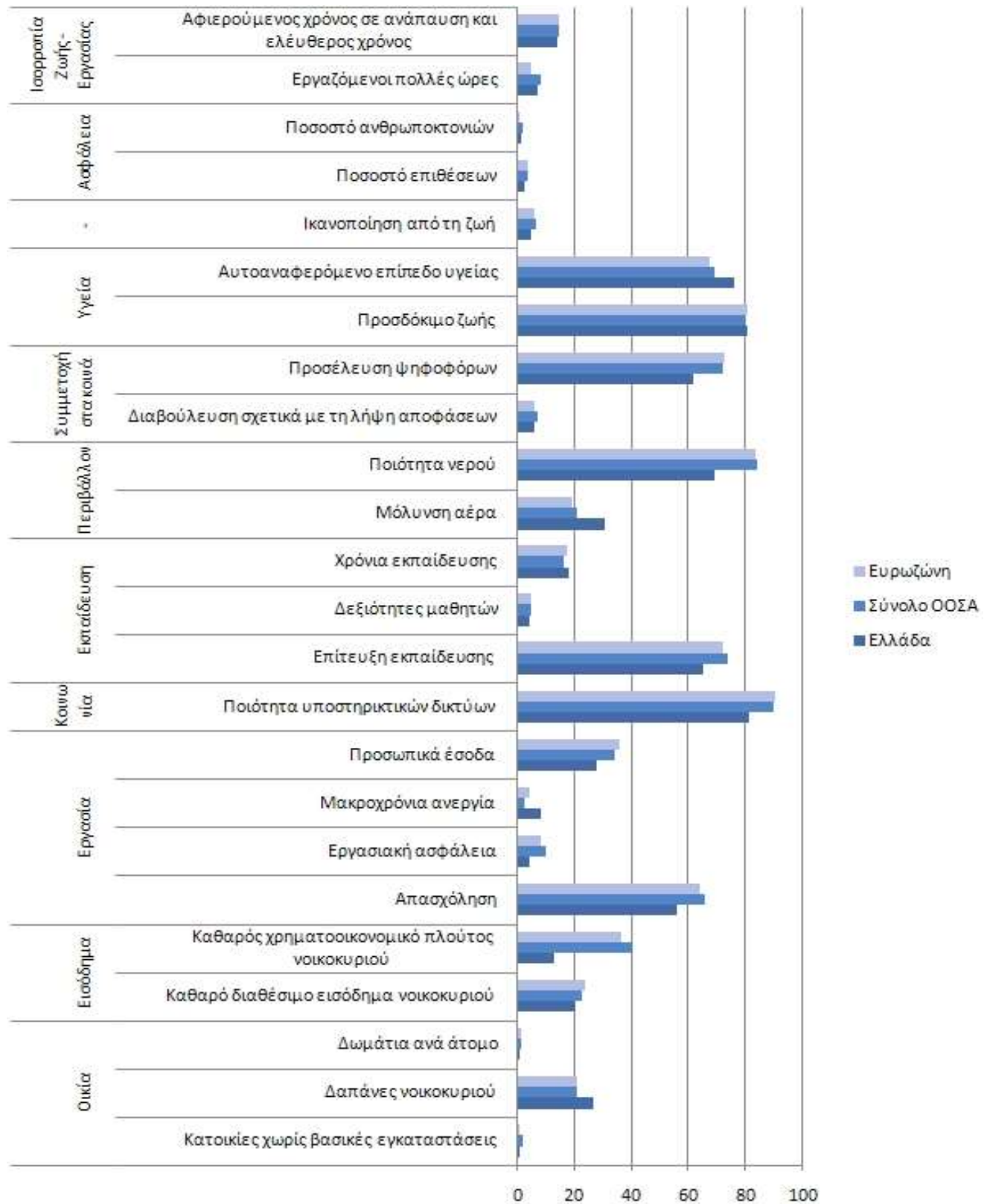
Η εργασία.

Το εισόδημα.

Η ηλικία.

Στο παρακάτω σχήμα για το έτος 2012 παρουσιάζεται η σύγκριση της Ελλάδας με το μέσο όρο της ευρωζώνης και τις χώρες του ΟΟΣΑ σε ότι αφορά τους δείκτες ευημερίας.

Σχήμα 4.1

Πηγή: Δείκτες ευημερίας: Η ικανοποίηση από τη ζωή στην Ελληνική κοινωνία, διαθέσιμο στο: <http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arthra/deiktes-eyhmerias-h-ikanopoihsh-apo-th-zwh-sthn-ellhnikh-koinwnia>

Όπως απορρέει από τα αποτελέσματα που βγήκαν από τη μελέτη του ΟΟΣΑ η αξία και η ποσότητα των χρηματικών μονάδων δεν επιβεβαιώνουν και τα υψηλά ποσοστά ευημερίας των ατόμων. Σύμφωνα, με την απασχόληση το 56% των ατόμων ηλικίας 15 με 64 ετών στην Ελλάδα εργάζονται και αμείβονται για την εργασία τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό του ΟΟΣΑ είναι 66%.

Επίσης, χωρίς να υπάρχουν εμφανή ποσοστά παρουσιάστηκε η αντιμετώπιση δυσκολίας των γυναικών να ισορροπήσουν μεταξύ της επαγγελματικής τους καριέρας και της οικογένειάς τους. Αριθμητικά οι Έλληνες εργάζονται ετησίως κατά .2032 ώρες ενώ ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι 1.776 ώρες.

Το 50% των εργαζόμενων εργάζονται πολλές ώρες ενώ αντίστοιχο ποσοστό του ΟΟΣΑ και της Ευρωζώνης είναι το 9%. Σε ότι αφορά την εκπαίδευση το 65% των Ελλήνων που είναι ηλικίας 25 με 64 ετών έχουν απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το αντίστοιχο ποσοστό πιο υψηλό 74% του ΟΟΣΑ.

Σε ότι αφορά την υγεία το προσδόκιμο ζωής των ελλήνων είναι τα 81 έτη ανεξάρτητα από το φύλο ενώ αντίστοιχο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι τα 80 χρόνια. Σύμφωνα με τις επιδόσεις του περιβάλλοντος, το επίπεδο ρύπανσης της ατμόσφαιρας και της ποιότητας του νερού, δήλωσαν ότι το 69% των ατόμων που ρωτήθηκαν είναι ικανοποιημένοι ενώ αντίστοιχα για την χώρας της ευρωζώνης είναι 84%.

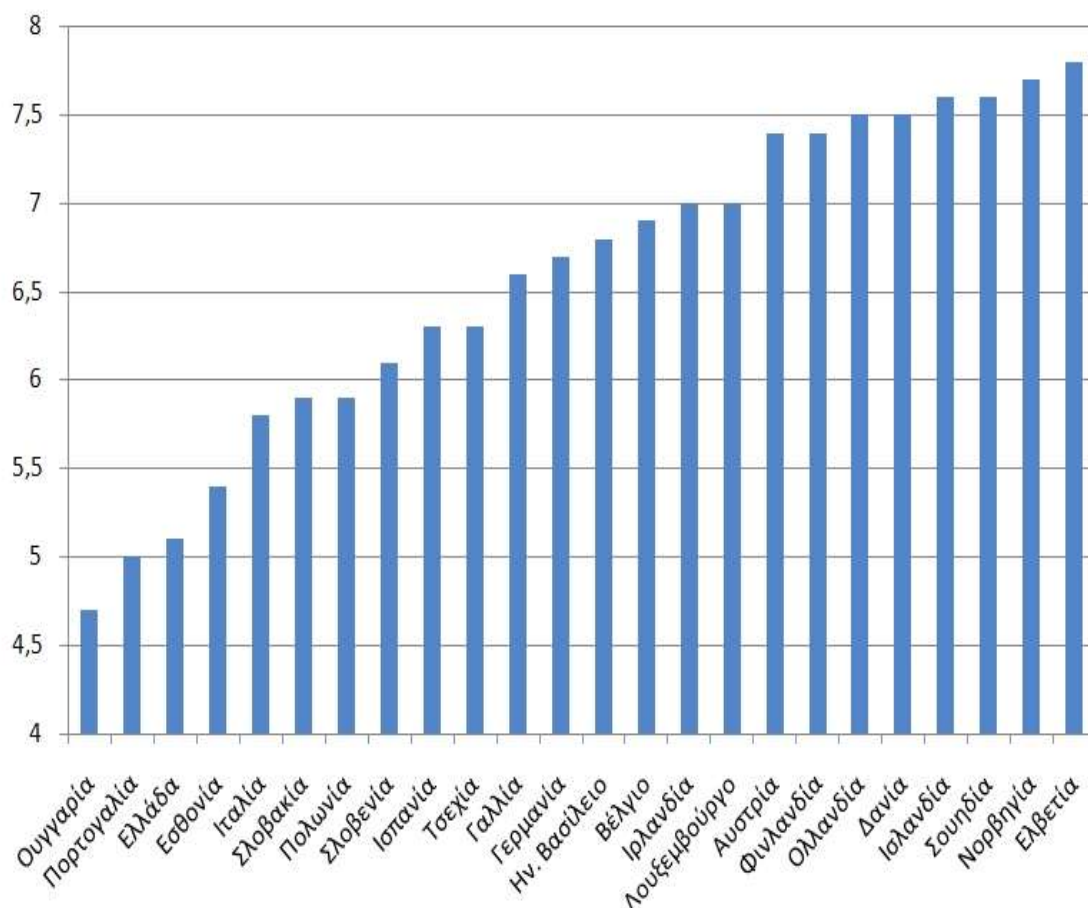
Σε ότι αφορά τη συμμετοχή στα κοινά το 81% των Ελλήνων πιστεύουν ότι έχουν γνωστό ο οποίος μπορεί να τους βοηθήσει όταν χρειαστούν βοήθεια και για ώρα ανάγκης θα απευθυνθούν σε αυτόν ενώ αντίστοιχα το 90% των χωρών του ΟΟΣΑ πιστεύει κάτι τέτοιο.

Η συμμετοχή των ελλήνων κατά την παρέλευση τους στις τελευταίες εκλογές ήταν σε ποσοστό 62% ενώ του ΟΟΣΑ 72%.

Σε γενικά αποτελέσματα οι έλληνες δήλωσαν ότι δεν είναι τόσο ικανοποιημένη από τη ζωή τους ενώ ποσοστό 71% των ατόμων του ΟΟΣΑ και της ευρωζώνης δήλωσαν ότι έχουν θετικές εμπειρίες.

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζεται η ικανοποίηση από τη ζωή στην Ευρώπη για το έτος 2012

Σχήμα 4.2

Πηγή: ΟΟΣΑ (Going for Growth 2013)

Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν διαπιστώθηκε ότι η κατάταξη της Ελλάδας για το δείκτη ικανοποίησης από τη ζωή παρουσίασε βελτίωση σε σχέση με προηγούμενη μέτρηση. Την πρώτη θέση διακατέχει για το έτος 2013 σύμφωνα με τη μελέτη του ΟΟΣΑ η Αυστραλία η οποία χαρακτηρίζεται μια ανεπτυγμένη οικονομία για τρίτη συνεχόμενη χρονιά. Οι πέντε πρώτες θέσεις των χωρών που έχουν υψηλά ποσοστά ικανοποίησης από την ζωή τους συμπληρώνουν η Σουηδία, ο Καναδάς, η Νορβηγία και η Ελβετία. Η χώρα μας κατέχει τη 30^η θέση από τις 36 χώρες τις οποίες μελέτησε ο ΟΟΣΑ.

4.3 Αξιολόγηση με βάση το Δείκτη κοινωνικής ευημερίας

Ο δείκτης ευημερίας αποτελεί μία πολύ σημαντική βάση για να μετρηθεί η ευημερία μιας χώρας εξαιτίας της ιδιαιτερότητας που έχει η έννοια της. Για να μπορέσει να πραγματοποιηθεί μια ακριβής και καλή εικόνα θα πρέπει να αναγνωριστούν πολλές πτυχές και να γίνει συνδυασμός υποκειμενικών και αντικειμενικών στοιχείων για να προκύψει αξιόπιστος ο δείκτης ευημερίας.

Δεν θεωρούνται αξιόπιστα μέτρα ευημερίας όλα τα στοιχεία μιας κοινωνίας. Υπάρχουν και κάποια που θεωρούνται δευτερεύοντα ή ασήμαντα και δεν λαμβάνονται υπόψη για να μπορέσει να προκύψει αξιόπιστο ποσοστό για το επίπεδο ευημερίας μιας χώρας.

4.4 Βασικά γνωρίσματα των δεικτών κοινωνικής ευημερίας

Τα βασικά γνωρίσματα των δεικτών τα οποία και τους κάνουν να ξεχωρίζουν είναι:

- Η συνθετότητα που σημαίνει ότι αν ο τελικός δείκτης που θα μελετηθεί είναι συνδυασμός άλλων δεικτών ή όχι.
- Η συχνότητα ανανέωσης, δηλαδή κάθε πότε ανανεώνεται και βελτιώνεται ο συγκεκριμένος δείκτης.
- Η γεωγραφική κάλυψη, αναφέρεται στη γεωγραφική περιοχή την οποία μπορεί να καλύψει και μπορεί να προκύψουν σημαντικά αποτελέσματα από τα δεδομένα που του παρέχονται.
- Η κλίμακα μέτρησης, καλείται η μονάδα μέτρησης του δείκτη.
- Η υποκειμενικότητα και αντικειμενικότητα του δείκτη, όπως προκύπτει και από την έννοια του όρου είναι ο βαθμός που είναι αντικειμενικά ή υποκειμενικά τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για να υπολογιστεί ο εκάστοτε δείκτης.

Αναλυτικά τα βασικά γνωρίσματα των δεικτών αναλύονται παρακάτω:

Η συνθετότητα

Είναι ένας δείκτης που είναι αποτέλεσμα συνδυασμού άλλων δεικτών και αποσκοπεί ώστε να μετρηθούν πολυδιάστατες έννοιες για αυτό το λόγο και γίνεται σύνθεση αυτών. Οι

υπολογισμοί που μπορεί να προκύψουν από ένα σύνθετο δείκτη είναι η ανταγωνιστικότητα, το ηλεκτρονικό εμπόριο και η ποιότητα του περιβάλλοντος. Τα οποία δεν μπορούν να καταγραφούν από έναν μεμονωμένο δείκτη.

Η συχνότητα ανανέωσης

Η συχνότητα ανανέωσης όπως αναφέρθηκε είναι η συχνότητα με την οποία θα συλλεχθούν, θα μελετηθούν και θα παρουσιαστούν τα δεδομένα κάθε φορά που δίνονται στη δημοσιότητα. Για το λόγο αυτό η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και του υπολογισμού ενός δείκτη μπορεί να είναι ετήσια, εξαμηνιαία, ή στο χρονικό διάστημα που προσδιορίζονται εξαρχής.

Η γεωγραφική κάλυψη

Η γεωγραφική κάλυψη αναφέρεται στη γεωγραφική περιοχή στην οποία θα πραγματοποιηθεί η μελέτη ενός δικτύου. Χαρακτηρίζεται από το κατά πόσο είναι επαρκή τα δεδομένα για να μπορέσουμε να διεξαχθούν αξιόπιστα αποτελέσματα.

Η κλίμακα μέτρησης

Η κλίμακα μέτρησης είναι η κλίμακα με την οποία θα υπολογιστεί ο δείκτης και με την οποία θα γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων μεταξύ τους. Συνήθως κλίμακα μέτρησης είναι οι μονάδες μέτρησης των δεδομένων που χρησιμοποιούνται όταν πρόκειται για απλό δείκτη ενώ όταν μιλάμε για ένα σύνθετο δείκτη οι μονάδες μέτρησης των δεδομένων μπορεί να διαφοροποιούνται και για το λόγο αυτό επιλέγεται μία ενιαία κλίμακα μέτρησης που θα αντιπροσωπεύει όλα τα δεδομένα και θα προκύψουν αξιόπιστα αποτελέσματα.

Η υποκειμενικότητα και η αντικειμενικότητα

Κάθε δείκτης θα πρέπει να χαρακτηρίζεται για την αντικειμενικότητα του και για τα δεδομένα που συλλέγονται από διάφορες πηγές. Τα δεδομένα που μπορεί να προέρχονται από προσωπικές απόψεις, ερμηνείες και πεποιθήσεις καλούνται υποκειμενικά δεδομένα. Και για το λόγο αυτό οι δείκτες που θα προκύψουν από μελέτη και σύγκριση τέτοιων δεδομένων καλούνται υποκειμενικοί δείκτες.

Ενώ δείκτες όπου τα δεδομένα τους προκύπτουν από προσωπικές εκτιμήσεις και από επίσημες στατιστικές πηγές καλούνται αντικειμενικά δεδομένα και οι δείκτες αντικειμενικοί δείκτες.

4.5 Παρουσίαση των δεικτών ανά κατηγορία κοινωνικής ευημερίας

Η διεθνής ανταγωνιστικότητα είναι ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της κοινωνίας η οποία θα υφίσταται περισσότερη σπουδαιότητα και σημαντικότητα με το πέρασμα των ετών, καθόσον πλέον επικρατεί η παγκοσμιοποίηση των κοινωνιών στην ευρύτερη πεδίο.

Υπάρχουν αρκετά μεγάλος αριθμός επιστημονικών και πολιτικών αναφορών, οι οποίοι προβληματίζονται και αναφέρονται στο θέμα της παγκοσμιοποίησης. Ως εθνική ανταγωνιστικότητα καλείται το σύνολο των παραγόντων, των πολιτικών θεσμών, οι οποίοι προσδιορίζουν το βαθμό και το ύψος της παραγωγικότητας μιας χώρας. Από το αποτέλεσμα της παραγωγικότητας μιας χώρας προκύπτει και το διατηρήσιμο επίπεδο ευημερίας των κατοίκων της κοινωνίας αυτής.

Συνεπώς μια ανταγωνιστική οικονομία είναι σε θέση να προσφέρει πολύ υψηλότερα εισοδήματα στους πολίτες της. Η διεθνής ανταγωνιστικότητα είναι μια πολύπλευρη έννοια και σημαντική και για αυτό υπολογίζεται. Για τον υπολογισμό της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας υπάρχουν αρκετοί δείκτες.

Σύμφωνα με το παγκόσμιο οικονομικό Φόρουμ για την ανταγωνιστικότητα επικρατούν 12 πυλώνες οι οποίοι διακρίνουν την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των κρατών της κοινωνίας.

Τα 12 αυτά στοιχεία είναι τα εξής:

- Οι θεσμοί υποδομές.
- Το μακροοικονομικό περιβάλλον.
- Η υγεία.
- Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- Η ανώτατη εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Η αποτελεσματικότητα της αγοράς και των αγαθών.
- Η αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας.
- Η ανάπτυξη της χρηματοοικονομικής αγοράς.
- Η τεχνολογική ετοιμότητα.
- Το μέγεθος της αγοράς.
- Η επιχειρηματική ωριμότητα και η καινοτομία.

Σύμφωνα με στοιχεία από το παγκόσμιο οικονομικό Φόρουμ για το δείκτη της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας τα έτη 2013 – 2014, όπως παρουσιάζονται και τα δεδομένα παρακάτω προκύπτει ότι η χώρα μας σε ότι αφορά τον τομέα της ανταγωνιστικότητας όπως υπολογίστηκε βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο μόλις στην 91^η θέση από τις 148 χώρες που μελετήθηκαν.

Σε σχέση βέβαια με την περίοδο 2011 – 2012 όπου η Ελλάδα κατείχε την 96η θέση μπορεί να χαρακτηριστεί ότι δείχνει μια τάση βελτίωσης σε σχέση πάντα με το μακροοικονομικό περιβάλλον και τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που γίνονται στη χώρα.

Στις πρώτες χώρες της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας βρίσκονται οι χώρες Ελβετία, Σιγκαπούρη και Φιλανδία στις τρεις πρώτες θέσεις. Και η πρώτη δεκάδα των χωρών συμπληρώνεται με την Γερμανία στην τέταρτη θέση, τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής στην πέμπτη θέση, τη Σουηδία στην έκτη θέση, το Χονγκ Κονγκ στην έβδομη θέση, την Ολλανδία στην όγδοη θέση, την Ισπανία στην ένατη θέση και το Ηνωμένο Βασίλειο στη 10η θέση.

Οι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στο να πάρει καλύτερη και ευνοϊκότερη θέση μία χώρα στον υπολογισμό του δείκτη της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας είναι το σύνολο των θεσμών, η αποτελεσματικότητα των αγορών της χώρας, η έλλειψη χρηματοδότησης, η ποιότητα της παιδείας που παρέχει, η υπέρ φορολόγηση και η έλλειψη καινοτομίας.

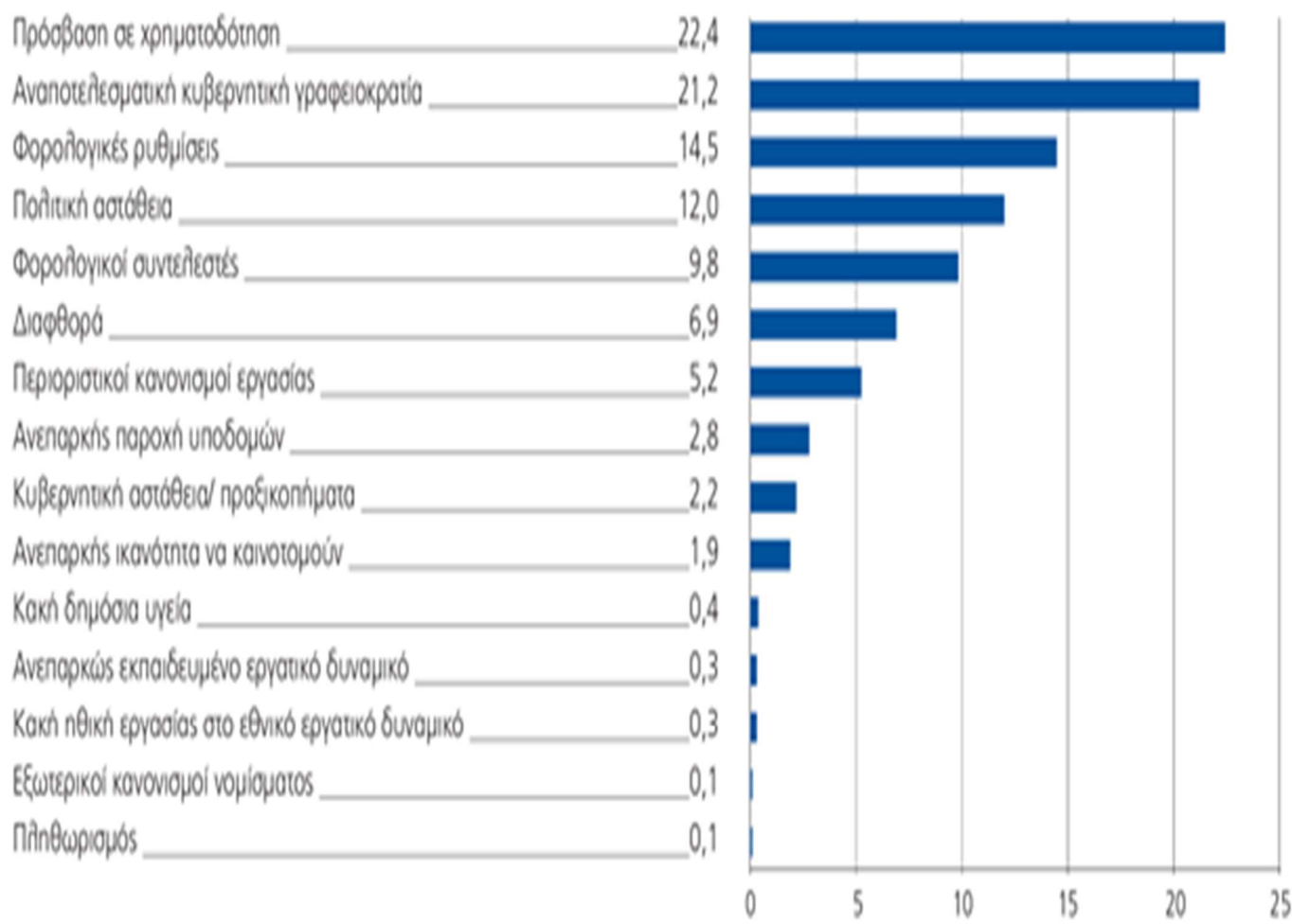
Ο λόγος που η χώρα μας παρουσιάζει αδυναμία να έχει κατάταξη σε μία καλύτερη θέση από τα αποτελέσματα του δείκτη παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας. Διαπιστώνετε ότι προκύπτει στη συστηματική και στην προσωπική προσεκτική μελέτη των αναλυτικών βαθμολογιών, τους οποίους κατείχε η χώρα μας και στους 12 πυλώνες με τους οποίους συστήνεται ο δείκτης της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας.

4.6 Οι προβληματικοί παράγοντες επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα

Η πιο προβληματική παράγοντες που αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα μας σύμφωνα με τα στοιχεία για το δείκτη παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας είναι η πρόσβαση που έχει η χώρα μας στη χρηματοδότηση, η μη αποτελεσματική κυβερνητική γραφειοκρατία, το πλαίσιο φορολόγησης, η αστάθεια των πολιτικών και η διαφθορά.

Σχήμα 4.3

Προβληματικοί Παράγοντες για την Επιχειρηματική Δραστηριότητα στην Ελλάδα

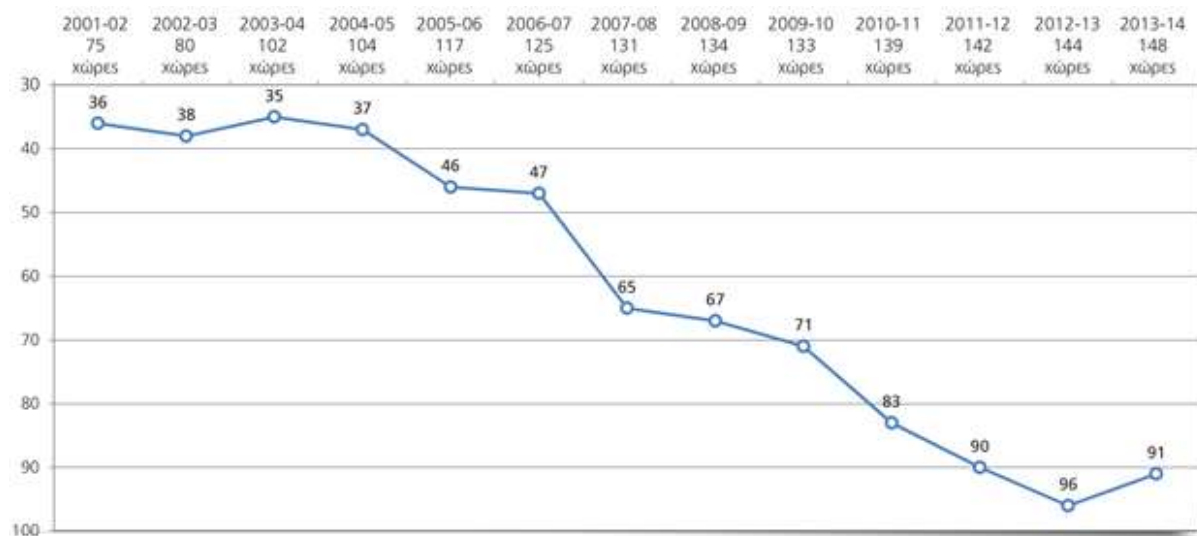

Πηγή: Στην 91η θέση η Ελλάδα στο Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας 2013 - 2014, του World Economic Forum, διαθέσιμο στο: <http://www.sepe.gr/gr/research-studies/article/343467/stin-91i-thesi-i-ellada-sto-deikti-pagkosmias-antagwnistikotitas-2013-2014-toy-world-economic-forum/>

Όπως παρουσιάζονται και στο διάγραμμα παρακάτω με ποσοστά για το έτος 2013 – 2014 σύμφωνα με τα αποτελέσματα.

Σχήμα 4.4

Η Κατάταξη της Ελλάδας σύμφωνα με το Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας 2001 - 2014

Πηγή: The Global Competitiveness Report 2013 - 2014, επεξεργασία ΣΕΠΠΕ, 10/2013 © 2013 World Economic Forum.

Ανάλυση των δεδομένων

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέκυψαν η Ελλάδα:

Στην κατηγορία υγεία και πρωτοβάθμια εκπαίδευση, κατέχει την 35η θέση.

Στις υποδομές την 38η θέση.

Στην τεχνολογική ετοιμότητα την 39η θέση.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση την 41η θέση.

Στο μέγεθος της αγοράς την 47η θέση.

Στον πύλωνα καινοτομία η Ελλάδα έχει την 87η θέση.

Στα θεσμικά όργανα την 103η θέση.

Στην αποτελεσματικότητα της αγοράς και των αγαθών την 108η θέση.

Στην αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας την 127η θέση.

Στην οικονομική ανάπτυξη της αγοράς στην 137η θέση.
Στο μακροοικονομικό περιβάλλον την 147η θέση.
Σε ότι αφορά τις βασικές απαιτήσεις είχε την 88η θέση.
Στα θεσμικά όργανα την 103η θέσεις.
Στις υποδομές την 38η θέση.
Στο μακροοικονομικά περιβάλλον την 147η θέση.
Στην υγεία και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση την 35η θέση.
Επίσης στις κατηγορίες όπως βάρος των κρατικών ρυθμίσεων την 144 η θέση.
Την σπατάλη των δημόσιων δαπανών 140 η θέση.
Στην απόδοση του νομικού πλαισίου για τη διευθέτηση διαφορών την 138^η θέση.
Στην εμπιστοσύνη του κοινού στους πολιτικούς την 138^η θέση.
Στην απόδοση του νομικού πλαισίου σε απαιτητικούς κανονισμούς την 130η θέση .
Στην διαφάνεια των κυβερνητικών πολιτικών την 123η θέση
Στην αποτελεσματικότητα του διοικητικού συμβουλίου την 122^η θέση.
Στις αποφάσεις των κυβερνητικών αξιωματούχων την 113η θέση.
Στην προστασία των επενδυτών την 100η θέση.
Στην αντοχή ελέγχου και αναφοράς προτύπων την 93^η θέση.
Στις παράτυπες πληρωμές και δωροδοκίες την 91^η θέση.
Στους ενισχυτές απόδοσης την 67^η θέση.
Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση την 41^η θέση.
Στην αποτελεσματικότητα της αγοράς αγαθών την 108^η θέση.
Στην αποδοτικότητα της αγοράς εργασίας την 127η θέση.
Στην οικονομική ανάπτυξη της αγοράς την 138η θέση.
Στην τεχνολογική ετοιμότητα την 39η θέση.
Στο μέγεθος της αγοράς την 47 η θέση.
Στην κατηγορία διαθεσιμότητας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών κατέχει την 106η θέση.
Στην πιστότητα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών την 118η θέση.
Στην ευκολία πρόσβασης σε δάνεια την 147η θέση.
Στο δείκτη των νομικών δικαιωμάτων την 101η θέση.
Στην κατηγορία επίπτωση της φορολογίας, τα κίνητρα για την εργασία την 137η θέση.
Στην ευελιξία του καθορισμού των αμοιβών την 132η θέση.
Στις αμοιβές και την παραγωγικότητα την 129η θέση.
Στην ικανότητα της χώρας να προσελκύει ταλέντα την 127η θέση.
Στη συνεργασία μισθωτών και εργαζομένων την 124η θέση.

Στη φυγή ανθρώπινου δυναμικού από τη χώρα την 86η θέση.

Στην αποτελεσματικότητα αγοράς αγαθών την 144η θέση.

Στην έκταση και τις επιπτώσεις της φορολογίας για επένδυση την 142η θέση.

Στις επιπτώσεις της επιχείρησης από κανόνες άμεσων ξένων επενδύσεων την 141 θέση.

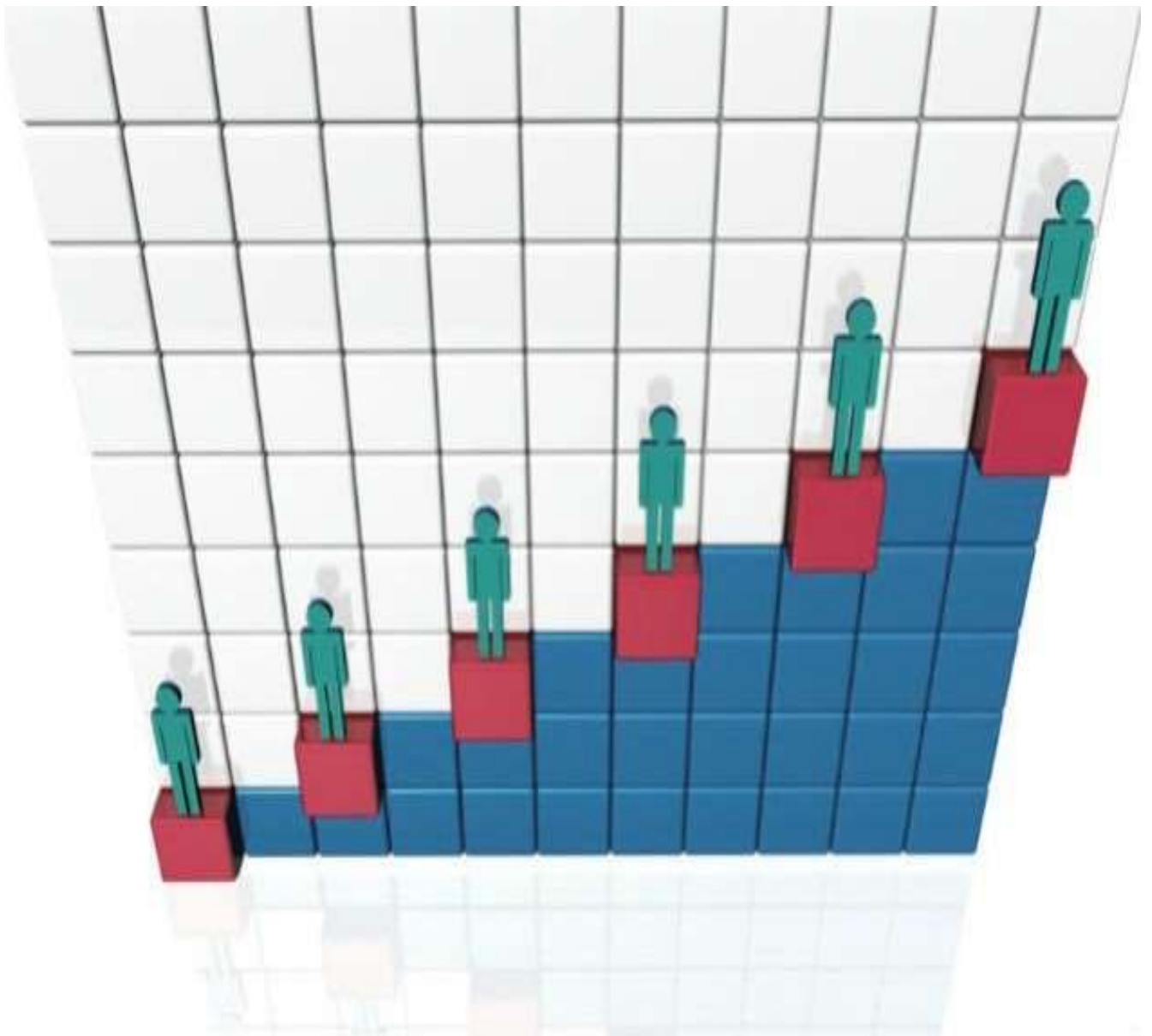
Στον αριθμό διαδικασιών για έναρξη επιχείρησης την 126η θέση.

Στο σύνολο φορολογικού συντελεστή την 101η θέση.

Στην αποτελεσματικότητα των αντιμονοπωλιακών πολιτικών την 92η θέση.

Στην ένταση του τοπικού ανταγωνισμού την 87^η θέση.

(Πηγή:<http://www.aode.gr/index.php/economists/item/378-pagkosmia-antagonistikotita>)

Κεφάλαιο Πέμπτο

Η Κοινωνική Ευημερία

5.1 Η Ευημερία των ατόμων μιας κοινωνίας

Ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται τα πράγματα ένα άτομο είναι η πηγή του τρόπου με τον οποίο σκέπτεται και τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί. Στην πραγματικότητα τα πάντα γύρω μας είναι περίπλοκα. Αρκετές πλευρές της ζωής είναι ανεξήγητες και υπερβαίνουν την ικανότητα αντίληψης ενός ατόμου, καθώς κάποιες καταστάσεις παραμένουν σταθερές για χρόνια ενώ κάποιες άλλες μεταβάλλονται σε αυξητικά πολύ ραγδαίους ρυθμούς.

Η ανάγκη για ενημέρωση, για εξέλιξη, για πληροφόρηση και για βελτίωση είναι άμεση ανάγκη του ανθρώπου. Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τις θεμελιακές αλλαγές των αντιλήψεων και των σκέψεων τους, όταν σε αυτούς πραγματοποιηθεί ή βιώσουν μια έντονη εμπειρία. Η εμπειρία στη ζωή ενός ανθρώπου μπορεί να είναι από όλες τις πλευρές της κοινωνίας. Συνεπώς μπορεί να πρόκειται για ένα πολιτικό γεγονός, για μια οικονομική κρίση, για ένα τρομοκρατικό χτύπημα, για μία τεχνολογική εξέλιξη, για ένα πρόβλημα ή γεγονός προσωπικής φύσης, για ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας, από το θάνατο ενός φιλικού και αγαπημένου προσώπου, για τη γνωριμία με μια ιδιαίτερη προσωπικότητα, από την παρακολούθηση μαθημάτων για ένα θέμα, από το διάβασμα ενός βιβλίου.

Όλα τα παραπάνω είναι παραδείγματα γεγονότων τα οποία μπορεί να οδηγήσουν ένα άτομο να αντιμετωπίσει προβλήματα τόσο του στενού όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο ζει.

Η Ευημερία είναι ένα στοιχείο το οποίο αποκτάται. Μια χώρα για να αποκτήσει και να χαρακτηρίζεται ότι έχει ευημερία θα πρέπει να υιοθετήσει ένα σύστημα της οικονομίας της αγοράς υπό τις διάφορες μορφές.

Κάθε πολίτης θα πρέπει να αποκτήσει οικονομικές γνώσεις και πληροφορίες. Για την απόκτηση αυτών θα πρέπει να της βρει στην αγορά και για να μπορέσει να είναι ελεύθερος να τις αποκτήσει θα πρέπει ως βασική προϋπόθεση να αναπτυχθεί και να υπάρχει δημοκρατία στη χώρα.

Η αγορά με την ευρεία της έννοια είναι ένας χώρος ή ένας μηχανισμός μέσω του οποίου υπάρχουν οι αγοραστές και οι πωλητές προϊόντων και υπηρεσιών. Στον οποίο οι συναλλασσόμενοι έρχονται σε επαφή μεταξύ τους και προβαίνουν σε αγοραπωλησίες στην τιμή που θα γίνει αποδεκτή και σεβαστή και από τα δύο μέρη και σκοπό έχουν να

μεγιστοποιήσουν την αμοιβαία ωφέλεια τους.

Ωστόσο μέσω της αγοράς μπορεί να ειπωθεί ότι μεταβιβάζονται και μεταφέρονται ήθη και έθιμα, διαμορφώνεται η συμπεριφορά και οι σχέσεις των ανθρώπων, διδάσκει, κατευθύνει και προβληματίζει. Καθότι πριν πραγματοποιηθεί η έλευση στο σημείο της αγοράς ένα προϊόν ή μια υπηρεσία, προηγείται πληροφόρηση μέσω του μηχανισμού των τιμών στον παραγωγό, εάν τον συμφέρει να πραγματοποιήσει και να μεταφέρει την παραγωγή του στην αγορά ούτως ώστε να προχωρήσει στην αγοραπωλησία.

Σταδιακά και με την βοήθεια της εξέλιξης της τεχνολογίας ο κόσμος μεταβάλλεται προς το καλύτερο. Σύμφωνα με την ιστορία από τον 21ο αιώνα και έπειτα ο κόσμος γίνεται πιο ελεύθερος, τα εμπόδια μεταξύ των κρατών ελαχιστοποιούνται και αρχίζουν τα σύνορα να εξαφανίζονται, τα κεφάλαια να διακινούνται, το ίδιο και τα αγαθά και οι υπηρεσίες.

Σε ένα νέο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον το οποίο πλέον χαρακτηρίζεται από ένα υψηλό επίπεδο ανάπτυξης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της εξέλιξης της τεχνολογίας. Την χρονική αυτή περίοδο πραγματοποιείται μία δυναμική εξέλιξη στην ανάπτυξη και διαδίδεται η χρήση των κινητών τηλεφώνων και του διαδικτύου στο μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού σε όλες τις χώρες παγκοσμίως.

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στη χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και τις συνδέσεις των διαφόρων τμημάτων των επιχειρήσεων και των οργανισμών μεταξύ τους και των επιχειρήσεων με τους καταναλωτές. Καθώς επίσης και η ανάπτυξη στη δυνατότητα της εκπαίδευσης και της εργασίας εξ αποστάσεως είναι ένα φαινόμενο εξελικτικό της περιόδου αυτής.

Η ανάπτυξη και η εξέλιξη των τηλεοπτικών ηλεκτρονικών μέσων οδηγεί και στη δυνατότητα τηλεδιασκέψεων και λειτουργικών συστημάτων διοίκησης επιχειρήσεων σε παγκόσμια εμβέλεια και όχι δια ζώσης και η διεξαγωγή συνεδριάσεων και συσκέψεων με φυσική παρουσία των συμμετεχόντων δεν είναι καταναγκαστικές πλέον.

Όλη αυτή η ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε σε αναδιάρθρωση των επιχειρηματικών και των παραγωγικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και των κυβερνητικών υπηρεσιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας μιας χώρας.

Επίσης, πραγματοποιούνται ριζικές αλλαγές στις οικονομικές δραστηριότητες, τις προτιμήσεις και τις επιλογές των νοικοκυριών των καταναλωτών και έτσι να προσαρμόζονται και οι καμπύλες για τη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών που έχουν να αντιμετωπίσουν και να μελετήσουν οι επιχειρήσεις ανά τον κόσμο.

Άλλο χαρακτηριστικό του εύρους της εξελεγκτικής περιόδου του 21ου αιώνα είναι η πλήρης απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου, των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων, με

ταυτόχρονη επέκταση και της εφαρμογής των κανόνων και των διαδικασιών από κοινού για να εξασφαλιστεί η προστασία του καταναλωτή και του περιβάλλοντος γενικότερα.

Η δυνατότητα γρήγορης μετακίνησης κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο που στόχο είχε να αυξηθεί η απόδοση και οι δυνατότητες επιλογής για τον τόπο εγκατάστασης των επιχειρήσεων ή συγκεκριμένων δραστηριοτήτων των εκάστοτε επιχειρήσεων και η μεγάλη κινητικότητα των επιχειρήσεων από χώρα σε χώρα είναι επίσης χαρακτηριστικό της εξέλιξης της περιόδου αυτής. Επιπλέον, η σημαντικά αυξημένη δυνατότητα μετακίνησης των εργαζομένων από χώρα σε χώρα και από περιοχή σε περιοχή καταλαμβάνει πλέον πολύ μεγαλύτερες διαστάσεις από ότι στο παρελθόν.

Με τη χρήση του διαδικτύου και των ανοιχτών αγορών αλλάζει και ο τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, των συναλλασσομένων, των επενδύσεων, της εκπαίδευσης, γενικότερα ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται ένα άτομο τον κόσμο.

Επιπρόσθετα την ίδια περίοδο εκτιμάται ότι ολοκληρώνεται η διαδικασία εκδημοκρατισμού της τεχνολογίας, της πληροφορικής και της οικονομικής αύξησης και ευημερίας σε παγκόσμιο επίπεδο και για όλο το σύνολο του πληθυσμιακού συνόλου της γης.

Η εξέλιξη σε παγκόσμιο επίπεδο της επικοινωνίας και των τρόπων με τους οποίους επικοινωνούν οι άνθρωποι κάλυπταν όλο και μεγαλύτερο φάσμα και των μέσων μαζικής επικοινωνίας, διαμορφώνοντας νέες μορφές άσκησης της επικοινωνίας και της δημοσιογραφίας.

Σαφώς βασικό στοιχείο είναι να υπάρχει κοινωνική ευθύνη για να αποφεύγεται κατάχρηση της εξουσίας των Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης όπου μπορούν να εκμεταλλεύονται με κακόβουλη θέληση την χρήση του ή να θίγουν ευαίσθητα θέματα προσβάλλοντας ή και προβληματίζοντας ομάδες ατόμων.

Επιπρόσθετα η προσέγγιση της ελευθερίας του τύπου σε συνδυασμό με το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης είναι αυτό στο οποίο στηρίζεται κοινωνική ευθύνη σε μία σύγχρονη κοινωνία.

5.2 Η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης

Η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης σε έναν οργανισμό και μία κοινωνία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό και στην ανάπτυξη συναλλαγών και ομαλής λειτουργίας αυτών των δύο. Η εμπιστοσύνη είναι μια λέξη η οποία σημαίνει να γνωρίζεις τι μπορείς να περιμένεις από τους άλλους ανθρώπους οι όποιοι μπορεί να είναι είτε από το φιλικό περιβάλλον, είτε είναι οι συναλλασσόμενοι της επιχείρησης, είτε ο προϊστάμενος σε μία εταιρεία, είτε ο υφιστάμενος

στον οικονομικό οργανισμό, είτε ο συνεργάτης σου στην εργασία ή οι συμπολίτες στην πόλη και στον τόπο διαμονής σου, είτε οι πολιτικοί στη χώρα που διαμένεις και την κυβερνούν.

Η εμπιστοσύνη βασίζεται σε αμοιβαία κατανόηση και δημιουργεί την αίσθηση της πρόβλεψης.

Πρόκειται για μία κατάσταση η οποία προσδοκά μέσα από μια κοινότητα να δημιουργήσει σταθερή, έντιμη και συνεργάσιμη συμπεριφορά και προκύπτει από το σύνολο των αξιών και των πεποιθήσεων των άλλων μελών της ίδιας κοινότητας που συναλλάσσεσαι και συναναστρέφεται ένα άτομο.

Οι αξίες και οι πεποιθήσεις των ατόμων αυτών μπορεί να αφορούν διάφορα θέματα είτε αυτά είναι από την προσωπική, είτε από την επαγγελματική, είτε από το γενικό σύνολο της χώρας. Από τη σκοπιά της οικονομικής άποψης το θέμα της εμπιστοσύνης αν μελετηθεί, διαπιστώνεται ότι επηρεάζει δύο παραμέτρους τόσο την ταχύτητα των συναλλαγών όσο και το κόστος αυτών.

Όταν αρχίζει να μειώνεται ή να εξαλείφεται η εμπιστοσύνη, η ταχύτητα της μειώνεται κατά τον ίδιο τρόπο και το κόστος της αυξάνεται. Όταν ισχύει το αντίθετο και η εμπιστοσύνη αυξάνεται θα αυξάνεται και η ταχύτητα της ενώ αντίθετα το κόστος της θα μειωθεί.

Στο χώρο της επικοινωνίας η σχέση της εμπιστοσύνης που θα δημιουργηθεί εάν είναι υψηλή θα μπορεί κάποιος να κάνει μια λανθασμένη διατύπωση και αυτοί στους οποίους θα απευθυνθεί θα καταλάβουν το πραγματικό νόημα της.

Ενώ στην περίπτωση που επικρατεί κλίμα χαμηλής εμπιστοσύνης μπορεί κάποιος να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και ακριβής και σωστός και παρόλα αυτά να δημιουργείται πρόβλημα δυσπιστίας και παρερμηνευσης αυτόν που θα ειπωθούν μεταξύ τους.

Συνεπώς η εμπιστοσύνη αποτελεί έναν παράγοντα, ο οποίος θα λειτουργεί σε επίπεδο ατομικών, εταιρικών ή και κοινωνικών θεμάτων, είτε θετικά ή αρνητικά. Όταν αναφερόμαστε στο οικονομικό περιβάλλον σε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποίησης, όπου μεταβάλλονται τα πάντα πάρα πολύ γρήγορα η ύπαρξη θετικού κλίματος εμπιστοσύνης μπορεί να αντιδράσει θετικά και να συμβάλλει πολύ θετικά στην ευημερία και στην συνεργασία μεταξύ των ατόμων μιας κοινωνίας.

Σύμφωνα με τον Στίβεν Κόβει, ο οποίος έγραψε το βιβλίο *Η ταχύτητα της εμπιστοσύνης* υπάρχουν κάποιοι συγκεκριμένοι παράγοντες σημαντικοί μέσω των οποίων στηρίζεται η αξιοπιστία του ατόμου είτε σε ατομικό, είτε σε συλλογικό, είτε σε εταιρικό επίπεδο.

Οι παράγοντες στους οποίους στηρίζεται η αξιοπιστία ενός ατόμου είναι η ακεραιότητα του συνεπώς δεν θα λείει ψέματα, είναι τα κίνητρα του και οι γνώσεις που διαθέτει όπως και οι ικανότητες πάνω σε ένα θέμα και τέλος είναι τα αποτελέσματα.

5.3 Σημαντικοί παράγοντες εμπιστοσύνης

Παρακάτω αναλύονται οι συστατικοί παράγοντες της εμπιστοσύνης αυτή είναι:

Πρώτος σημαντικός παράγοντας της εμπιστοσύνης είναι η ακεραιότητα. Περιλαμβάνει το στοιχείο της εντιμότητας τους ατόμου σε μεγαλύτερο βαθμό αυτό είναι το θάρρος του να πράξει σύμφωνα με συγκεκριμένες αξίες και πεποιθήσεις του. Να είναι συνεπείς στις προθέσεις του, τα λόγια του και τα έργα του, τις πράξεις καθώς και την ταπεινότητα του.

Δεύτερος σημαντικός παράγοντας της εμπιστοσύνης είναι οι προθέσεις και τα κίνητρα που έχει ένα άτομο.

Ο Τρίτος σημαντικός παράγοντας εμπιστοσύνης που έχει ένα άτομο είναι η ικανότητα και το ταλέντο του, οι δεξιότητες του, οι γνώσεις του και οι πεποιθήσεις του.

Ο Τέταρτος σημαντικός παράγοντας της εμπιστοσύνης είναι τα αποτελέσματα. Συνεπώς όταν προκύπτουν θετικά αποτελέσματα τότε αυτό το άτομο χαρακτηρίζεται και αξιόπιστο ενώ σε αντίθετη περίπτωση χάνει μέρος ή και όλη την αξιοπιστία του απέναντι σε τρίτους.

Για να μπορέσει να αυξηθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων τόσο σε ατομικό, εταιρικό ή κοινωνικό επίπεδο θα πρέπει να επέλθει η βελτίωση αυτής και των τεσσάρων παραγόντων της εμπιστοσύνης.

Για τη βελτίωση της ακεραιότητας θα πρέπει πρώτον να πραγματοποιηθεί η πρακτική που θα αναλάβει κάποιος, να τηρήσει ορισμένες δεσμεύσεις προς τον ίδιο του τον εαυτό και μετέπειτα προς τρίτους. Η πρακτική αυτή συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση της αυτοπεποίθησης και την ικανότητα των ατόμων να αναλαμβάνουν και να τηρούν τις δεσμεύσεις τόσο προς τον εαυτό τους κυρίως και μετέπειτα προς τους άλλους.

Δεύτερον είναι η υιοθέτηση ορισμένων στόχων και αρχών από τους οποίους πρέπει να επιδιώκει να τηρεί κάποιος.

Τρίτον είναι το άτομο το οποίο θα πρέπει να είναι αρχικά φιλικό και ανοιχτό σε νέες ιδέες, δυνατότητες, πρότυπα και να προσαρμόζει τη συμπεριφορά και τις δικές του ιδέες και πεποιθήσεις σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που δέχεται και να μην είναι απολύτως και σταθερός στις ιδέες και πεποιθήσεις που είχε.

Τελικός παράγοντας ο οποίος θα βελτιώσει και θα δημιουργήσει εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων είναι τα αποτελέσματα που θα προκύψουν.

Πιο συγκεκριμένα, η αξιοπιστία δεν είναι ένα στοιχείο το οποίο χαρακτηρίζει τα άτομα μόνο σε συλλογικό ή εταιρικό επίπεδο, περιλαμβάνει και το σύνολο των επιχειρήσεων και των οργανισμών και ολόκληρων των χωρών παγκοσμίως.

Συνεπώς, διακρίνονται από το βαθμό της αξιοπιστίας που έχουν και χάρη σε αυτό το στοιχείο δημιουργούνται και ανάλογες επενδυτικές δραστηριότητες και είναι πιο εύκολο για χώρες που χαρακτηρίζονται από αξιοπιστία να εισέλθουν σε διεθνείς αγορές και να έχουν πολύ πιο θετικές και ανταγωνιστικές δραστηριότητες από ότι χώρες στις οποίες έχουν χαμηλή αξιοπιστία έναντι άλλων.

Η χώρα μας είναι από τις χώρες οι οποίες δυστυχώς διακατέχεται από χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης έναντι άλλων. Η γενική αντίληψη που επικρατεί προς τους ξένους είναι η ίδια όπως για τους ύποπτους για διάπραξη αδικημάτων οι οποίοι αντιμετωπίζονται όπως οι εν δυνάμει απατεώνες.

Η ύπαρξη πελατειακών σχέσεων, λαϊκισμού, πολιτικής οικογενειοκρατίας και αναξιοκρατίας είναι μερικά από τα πιο σημαντικά στοιχεία τα οποία οδηγούν στο μειωμένο επίπεδο εμπιστοσύνης της χώρας μας προς τρίτους και ξένους επενδυτές.

Η ευημερία μιας χώρας δεν είναι αποτέλεσμα της ύπαρξης των πλούσιων φυσικών πόρων της. Το πιο σημαντικό στοιχείο για να χαρακτηριστεί μια περιοχή και μια χώρα ότι διακατέχεται από ευημερία είναι το ανθρώπινο της κεφάλαιο. Πιο συγκεκριμένα, το ανθρώπινο κεφάλαιο εξαρτάται κατά βάση από την ύπαρξη ενός θεσμικού υπόβαθρου και ενός πολιτικού συστήματος ώστε να εξασφαλίζεται η ελευθερία και η διασφάλισή των πολιτών της χώρας αυτής, να αναγνωρίζεται η ατομική ιδιοκτησία τους, να εγκαθιδρυθεί ένα κράτος δικαίου, να ελαχιστοποιηθεί κρατική παρέμβαση στην οικονομία, να παρέχεται η αναγκαία προστασία των ειδικών ομάδων ατόμων, τα οποία βρίσκονται σε καθεστώς αδυναμίας.

Η οικονομική επιστήμη δίνει βάσεις στο γεγονός ότι οι άνθρωποι όταν ενεργούν ορθολογικά προσπαθούν να κατανείμουν τους διαθέσιμους πόρους μεταξύ ανταγωνιστικών χρήσεων για να μεγιστοποιήσουν το όφελος και τη χρησιμότητα τους.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Abraham Maslow , ο οποίος μελέτησε την ανθρώπινη συμπεριφορά έβαλε την κλίμακα των ανθρώπινων αναγκών για να παρουσιάσει ότι οι άνθρωποι επιδιώκουν το ίδιο όφελος ικανοποιώντας διάφορες ανάγκες τους.

Αυτές διακρίνονται σε βιολογικές ανάγκες, σε ανάγκες ασφαλείας, σε ανάγκες αγάπης εκτίμησης, σε ανάγκες αυτοπραγμάτωσης, σε ανάγκες αυτοεκτίμησης, στις δυνατότητες και τις ικανότητες να ανήκει σε μία ομάδα και πολλές άλλες.

Ο ίδιος ο Άνταμς Σμιθ στο έργο του *Η θεωρία των ηθικών συναισθημάτων* έγραψε ότι όσο εγωιστής και αν υποθέσουμε ότι είναι κάποιος άνθρωπος προφανώς και υπάρχουν κάποιες

αρχές στη φύση που θα τον κάνουν να ενδιαφερθεί και για τους υπόλοιπους συνανθρώπους του και έτσι καθιστούν την ευτυχία τους αναγκαία για αυτόν.

Ο Χάγιεκ στο βιβλίο του το *Σύνταγμα της Ελευθερίας* έγραψε ότι οι οικονομικοί υπολογισμοί είναι εκείνοι με τους οποίους ρυθμίζουμε τους διαφορετικούς σκοπούς που έχει να ικανοποιήσει ο κάθε άνθρωπος ξεχωριστά.

Η αντικαπιταλιστική νοοτροπία καταγράφει ότι οι άνθρωποι δεν εργάζονται για να αποκτήσουν την ευτυχία αλλά για να αποφύγουν κάποια αιτία δυστυχίας ή δυσφορίας καθώς επίσης να αποκτήσουν και μία ικανοποίηση μεγαλύτερη και καλύτερη από αυτήν που ήδη κατέχουν. Παραδείγματος χάρη αν κάποιος αγοράσει ένα αυτοκίνητο είναι πιο ικανοποιημένος από ότι ήταν πριν την απόκτησή του.

Η προσωπική ευδαιμονία και ευτυχία καθορίζεται περισσότερο από την κατάσταση του πνεύματος που έχει το κάθε άτομο ξεχωριστά και σε πολύ λιγότερο βαθμό από εξωτερικούς παράγοντες και γεγονότα.

Σύμφωνα με το Δαλάι Λάμα όπως έγραψε στην τέχνη της ευτυχίας όταν οι βασικές ανάγκες για τροφή, ενδυμασία και στέγαση καλυφθούν τότε δεν υπάρχει ανάγκη για επιπλέον χρηματικές μονάδες να έχει στην κατοχή του το κάθε άτομο.

Με τη διαδικασία της μάθησης μία κοινωνία εξελίσσεται. Τα άτομα έρχονται σε επαφή με περισσότερα ερεθίσματα και αντιδράσεις μέσα από τα οποία βρίσκεται η ελευθερία ώστε να έχουν την αίσθηση της και τη δυνατότητα να επιλέξουν για τις αντιδράσεις τους και το πώς θα κινηθούν. Όπως και το σύνολο των αντιδράσεων που θα λάβουν τόσο ώστε να είναι πιο κοντά στην ικανοποίηση και στην προσωπική τους ευτυχία.

Η ελευθερία που είναι μια κατάσταση, η οποία παρέχει στα άτομα την ελευθερία και την ευκαιρία της επιλογής. Πιο συγκεκριμένα η έννοια της ελευθερίας σημαίνει ότι το κάθε άτομο ή και κάθε ομάδα ατόμων είναι ελεύθερη να επιλέξει. Παρόλα αυτά θα πρέπει να είναι σε θέση να μπορεί να αναλάβει και τις συνέπειες των πράξεων και των ευθυνών τους.

5.4 Ο Προσδιορισμός της κοινωνικής ευημερίας

Έχει επικρατήσει η άποψη ότι ο υπολογισμός και ο προσδιορισμός των μετρήσεων του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και το κατά κεφαλή εισόδημα είναι ο απόλυτος δείκτης οικονομικής ανάπτυξης και προόδου μιας χώρας. Ο οποίος έχει οδηγήσει και στο γεγονός ότι μέσω των αποτελεσμάτων αυτού που προκύπτουν ενδείκνυται και η κατάσταση μιας χώρας.

Η ευημερία της όμως είναι κάτι πιο ουσιαστικό και πιο σύνθετο και δεν προσδιορίζεται από τον Δείκτη Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Η οικονομική επίδοση μιας χώρας δεν ενδιαφέρει κάποιον συγκεκριμένα ούτε και των προηγούμενων ετών εκτός από το βαθμό συμβολής της μελέτης και της σύγκρισης αυτών μεταξύ τους.

Σε γενικό πλάνο οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για τη νομισματική προσφορά του πληθωρισμού, ή την οικονομική μεγέθυνση, ή την ανισότητα, ή την ανεργία και όλες αυτές τις οικονομικές έννοιες. Ο δείκτης των οικονομικών επιδόσεων έχει σημασία μόνο και μόνο επειδή μέσω αυτών και της οικονομικής δυνατότητας τους μπορεί κάποιο άτομο να είναι σε θέση να ικανοποιήσει το σκοπό τον οποίο επιθυμεί και μέσω αυτού θα εμπλουτιστεί συναισθηματικά. Η ικανοποίηση του με την απόκτηση είναι η πραγματοποίηση ενός ονείρου που θα προσφέρει ικανοποίηση και ευχαρίστηση στα άτομα αυτά.

Μία γενική πρόταση της ευτυχίας και της ευημερίας, καλείται ότι ευτυχία και ικανοποίηση από τη ζωή είναι ένας υποκειμενικός δείκτης, ο οποίος βοηθά να αναθεωρήσει ένα άτομο θέματα και να επανεξετάσει προβλήματα από το παρελθόν με νέο τρόπο, ιδέες, σκέψεις και αντιλήψεις.

Ο δείκτης της υποκειμενικής ευημερίας είναι το σύνολο των στοιχείων για το πόσοι άνθρωποι αποτιμούν και αντιλαμβάνονται τον τρόπο με τον οποίο ζουν. Συνήθως αναφέρεται στο επιθυμητό αποτέλεσμα που θα προκύψει από τον υπολογισμό του δείκτη περί υποκειμενικής ευημερίας και αναφέρεται στο επίπεδο ευτυχίας και στο βαθμό ικανοποίησης από τη ζωή, και στην ηθική ικανοποίηση που έχουν τα άτομα μέσα από την εργασία τους.

5.5 Ευημερία και ατομικά χαρακτηριστικά: ηλικία, οικογένεια, εισόδημα, μόρφωση

Μέσα από αρκετές έρευνες έχει αποδειχθεί η συστηματική σχέση μεταξύ της ηλικίας του ατόμου και του βαθμού ικανοποίησης του από τη ζωή. Καθότι διαφορετικές ηλικίες των ατόμων έχουν και διαφορετικές επιθυμίες και διαφορετικό μέτρο ικανοποίησης και με διαφορετικά πράγματα, στις διάφορες φάσεις της ζωής τους.

Επίσης, επιπρόσθετο στοιχείο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης ενός ατόμου τόσο διαφοροποιείτε και ο βαθμός ικανοποίησης του ίδιου από τις συνθήκες διαβίωσης και επιβίωσης.

Η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων είναι επίσης ένα στοιχείο το οποίο συμβάλλει στην ευτυχία καθότι οι παντρεμένοι έχουν διαφορετική αντίληψη της ικανοποίησης από τη ζωή σε σχέση με τους ανύπαντρους.

Ταυτόχρονα, έχει αποδειχθεί η φθίνουσα θετική επίδραση του υψηλού εισοδήματος στο βαθμό ικανοποίησης που λαμβάνουν τα άτομα από τη ζωή τους. Συνεπώς προκύπτει ότι το εισόδημα αυξάνει και την ικανοποίηση, όπως επίσης και οι άνθρωποι έχουν πιο θετική προδιάθεση να εργάζονται, να είναι πιο παραγωγικοί για να καταλήξουν να έχουν υψηλότερο εισόδημα.

Συνεπώς όπως προκύπτει η ύπαρξη υψηλότερου εισοδήματος δεν είναι απόλυτο αλλά σχετικό όπου μέσω αυτού μπορούν να ικανοποιήσουν μεγαλύτερη ποσότητα των πράξεων που τους προσφέρουν ευχαρίστηση.

5.6 Ευημερία και εργασία

Μέσα από την εργασία ή αντίστοιχα από την ανεργία και τον τύπο της εργασίας που έχει ένα άτομο μπορεί να επιδράσει σε σημαντικό βαθμό στην ικανοποίηση που νιώθει από τη ζωή του και κυρίως και από την εργασία του.

Αν εργάζεται σε ένα αντικείμενο που τον ευχαριστεί η αν εργάζεται σε ένα αντικείμενο το οποίο μπορεί να το εξασφαλίσει οικονομικό εισόδημα ικανό για την αξιοπρεπή διαβίωση του ίδιου και των μελών της οικογένειάς του, είναι περισσότερο πιθανό να συμβάλει κατά μεγαλύτερο ποσοστό στη ικανοποίηση του.

Ο τρόπος με τον οποίο συμβάλλει η εργασία ή η ανεργία και σχετίζεται με την ευτυχία και την ικανοποίηση του ατόμου μου μέσα από την εργασία του αποτελεί ένα στοιχείο το οποίο μπορεί να υπολογιστεί.

Η ανεργία είναι μια πηγή μεγάλης δυστυχίας των ατόμων καθώς περιορίζει το διαθέσιμο εισόδημά τους και δημιουργεί την αίσθηση ότι υποβαθμίζεται και η αυτοεκτίμηση και ο αυτοσεβασμός του ατόμου που δεν εργάζεται. Όπως επίσης επηρεάζετε και ο βαθμός ικανοποίησης του από τη ζωή στην περίπτωση που εργάζεται αλλά του μειωθούν οι ώρες εργασίες η αυξηθούν αντίστοιχα.

5.7 Ευτυχία και ηλικία

Η ηλικία είναι ένας παράγοντας ο οποίος συμβάλλει στην ανάπτυξη ικανοποίησης των ατόμων από τα διάφορα στάδια της ζωής τους. Άτομα στη μικρή ηλικία υποστηρίζουν ότι ικανοποιούνται από τη ζωή τους με πολύ μικρότερα και απλά αγαθά και καταστάσεις από ότι άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Στην ώριμη ηλικία τα άτομα ικανοποιούνται από τη ζωή με διαφορετικά πράγματα από ότι σε νεότερη.

5.8 Η ευημερία σε άυλα φαινόμενα ικανοποίησης

Τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί μελέτες και έχουν εντοπιστεί διαστάσεις οι οποίες επηρεάζουν το επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή των ατόμων και δεν είναι μόνο στο εισόδημα που έχει το άτομο αλλά και τα ατομικά χαρακτηριστικά.

Ο χώρος της υγείας είναι από τις πρώτες θέσεις, τα οποία επηρεάζουν την ευτυχία και την ικανοποίηση των ατόμων από τη ζωή τους. Οι βαριές παθήσεις υγείας, οι κινητικές δυσκολίες, η πρόσβαση σε τεχνολογίες οι οποίες θα διευκολύνουν την καθημερινή ζωή των ατόμων, τη συμμετοχή τους σε κάποιο αθλητικό γεγονός.

Πραγματοποιήθηκαν έρευνες οι οποίες επιχειρήσαν να προσδιορίσουν κατά πόσο θεωρούσαν οι άνθρωποι ότι το ύψος των χρηματικών μονάδων μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ικανοποιητική αποζημίωση που θα τους επέφερε την ευτυχία στη ζωή τους.

Συνεπώς είναι ερωτήματα για κάποιον να προσδιορίσει την ευτυχία και την ικανοποίηση που θα του έρθει στη ζωή σε χρηματικές μονάδες και είναι πολύ δύσκολο να απαντήσει με ακρίβεια.

5.9 Παράγοντες που επηρεάζουν την ευημερία των ατόμων

Η επιτυχία του κάθε ατόμου ξεχωριστά και η συμβολή του στο γενικό σύνολο ευημερίας μιας χώρας εξαρτάται από τις συνθήκες διαβίωσης κάθε ατόμου και όχι από το σύνολο του εισοδήματός του.

Παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τα αποτελέσματα ευτυχίας και ευημερίας των ατόμων είναι οι εξής:

Οι υγιείς οικογενειακές σχέσεις.

Η οικονομική κατάσταση.

Η εργασία.

Η κοινωνία στην οποία ζει ένα άτομο.

Η προσωπική ελευθερία.

Οι φίλοι

Οι προσωπικές αξίες του καθενός.

Πέραν από τα χαρακτηριστικά στοιχεία της υγείας και του εισοδήματος είναι αρκετοί αυτοί που ενδιαφέρονται για την ποιότητα των σχέσεων μεταξύ των ατόμων. Οι πέντε πρώτοι παράγοντες από τους επτά που αναφέρθηκαν αποτελούν τους πιο σημαντικούς.

Συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων δηλώνει ικανοποιημένο από τις διάφορες πτυχές της ζωής του που αφορούν την οικογένεια, το εισόδημα, την εργασία, την κοινωνία, τους φίλους και την ελευθερία.

Οι οικογενειακές σχέσεις μπαίνουν στην πρώτη θέση κατάταξης των παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ευτυχία του καθενός και παίζουν το πιο σημαντικό ρόλο ικανοποίησης των ατόμων. Παρακάτω θα αναφερθούν αναλυτικά ο καθένας παράγοντας ξεχωριστά.

5.9.1 Οι οικογενειακές σχέσεις

Το σύνολο των διαφορών και των συγκρούσεων που μπορεί να δημιουργήσει μία οικογενειακή κατάσταση επιφέρουν τεράστιες διαφορές στα αποτελέσματα και τα ποσοστά της ευτυχίας και της ευημερίας ενός ατόμου.

Η ύπαρξη ενός διαζυγίου επιφέρει μείωση του ποσοστού της ευτυχίας και θα εμπλουτιστεί σε αντιστοιχία με κάποιον ο οποίος χάνει το ένα τρίτο του εισοδήματός του. Άτομα τα οποία βρίσκονται σε διάσταση με το σύντροφό τους σημειώνουν επίσης χαμηλά ποσοστά επιτυχίας.

Ο βαθμός και το ποσοστό επηρεασμού αρνητικά του κάθε στοιχείου για κάθε άτομο είναι διαφορετικό καθότι ο καθένας έχει τα δικά του βιώματα και επηρεάζεται με διαφορετικούς βαθμούς και σε διαφορετικό ποσοστό από μια κατάσταση που θα προκύψει στην προσωπική του ζωή.

Στην περίπτωση δε που υπάρχει η κατάσταση του διαζυγίου ή της απώλειας προσώπου και υπάρχουν και παιδιά τότε τα ποσοστά θα είναι πολύ χαμηλότερα.

Στη περίπτωση που επέλθουν στη ζωή ενός ζευγαριού παιδιά τότε το ποσοστό ικανοποίησης από τη ζωή των ατόμων αυξάνεται.

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα σε ένα γάμο ή μία συγκατοίκηση είναι ότι ο ένας προσφέρει στον άλλο αγάπη, ανακούφιση, μοιράζονται πόρους, πετυχαίνουν σε οικονομίες κλίμακας, παρέχουν βοήθεια ένας στον άλλο, έχουν καλύτερη σεξουαλική ζωή, σε αντίθεση με τους ελεύθερους και τους ανύπαντρους.

Επιπλέον οι παντρεμένοι έχει προκύψει από διάφορες έρευνες ότι είναι πιο υγιείς και ζουν περισσότερο. Φυσικά όλο αυτό δεν μπορεί να είναι το σταθερό ή το τελικό συμπέρασμα της έρευνας καθότι η ποιοτική σταθερότητα των σχέσεων είναι αυτή η οποία επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την ικανοποίηση από τη ζωή των ατόμων, ανεξάρτητα αρκετές φορές από την οικογενειακή κατάσταση στην οποία βρίσκεται.

5.9.2 Η εργασία

Παρότι η ύπαρξη οικογένειας και οι οικογενειακοί δεσμοί είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας, ο οποίος μπορεί να επιφέρει ικανοποίηση και ευτυχία σε ένα άτομο ,υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν εξίσου σημαντικά το ποσοστό ευτυχίας και ικανοποίησης που θα νιώσει από τη ζωή του και γενικότερα να συνεισφέρει.

Αυτοί οι παράγοντες έχουν άμεση σχέση με εκείνα τα στοιχεία και τις δραστηριότητες τις

οποίες μπορεί το άτομο να νιώθει όταν τις πραγματοποιεί ότι συνεισφέρει στην ευρύτερη κοινωνία και στο γενικό καλό.

Η εργασία είναι ένας τρόπος, ο οποίος δεν αντιστοιχεί στο να παρέχει το εισόδημα δεν είναι μόνο αυτό αλλά και την επιπλέον ικανοποίηση και του δίνει νόημα για τη ζωή. Για αυτό και το στοιχείο της ανεργίας παρουσίασε τόσο αρνητικό αντίκτυπο στην ευτυχία, την ευημερία και την ικανοποίηση του ατόμου από την ίδια τη ζωή.

Όταν μειώνεται το εισόδημα μειώνεται και η ευτυχία του ατόμου και ο αυτοσεβασμός του και οι κοινωνικές τους σχέσεις καθώς επίσης και η αντίληψη ότι δεν προσφέρει όλα όσα θα ήθελε. Και για το λόγο αυτό του μειώνεται το εισόδημα και έχει ως αντίκτυπο το χαμηλό ποσοστό ικανοποίησης και ευτυχίας του.

Ενώ αντίθετα η επιτυχία στη δουλειά μπορεί να προσφέρει άμεση ικανοποίηση και ευτυχία στο ίδιο το άτομο. Υπάρχουν απόψεις οι οποίες στηρίζουν ότι η μείωση των ωρών εργασίας της απασχόλησης προσφέρει επιπλέον ελεύθερο χρόνο στο άτομο να ασχοληθεί με τις προτεραιότητες και με τις δραστηριότητες που το ίδιο το κάνει να νιώθει πιο ευτυχισμένο. Γενικότερα η εργασία είναι ζωτικής σημασίας για όλα τα άτομα και πολύ περισσότερο όταν το άτομο απασχολείται στο αντικείμενο το οποίο επιθυμεί και ενδιαφέρεται.

5.9.3 Κοινωνία και φίλοι

Σημαντικός παράγοντας στη ζωή ενός ατόμου είναι οι φίλοι που την απαρτίζουν και μοιράζεται με αυτούς ευτυχισμένες στιγμές και παίρνει κουράγιο, ή συμπαράσταση σε μια δύσκολη κατάσταση. Η φιλία δημιουργείται στο μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων από τα πρώτα στάδια της ζωής τους και συνεχίζει να κάνει φίλους καθ όλη τη διάρκεια της ζωής του μέσα από την εργασία του, την κοινωνία που ζει, τις δραστηριότητες που επιθυμεί και του αρέσουν να ασχολείται, βρίσκει άτομα με κοινά ενδιαφέροντα και αναπτύσσονται με τον καιρό φιλικές σχέσεις μεταξύ τους.

Η ποιότητα της κοινωνίας αποτελεί κρίσιμο σημείο για το αν θα κάνουμε φίλους και πόσο καλή και ασφαλή θα είναι η σχέση μας μαζί τους. Η ποιότητα της κοινωνίας είναι κοινωνικό κεφάλαιο για μία χώρα.

Για το λόγο αυτό ο υπολογισμός και η εκτίμηση της δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ένας δείκτης ο οποίος θα υπολόγισε την ποιότητα της κοινωνίας με βάση το κοινωνικό της κεφάλαιο είναι εξίσου σημαντικός με έναν αντίστοιχο οικονομικό δείκτη μέτρησης και έναν υποκειμενικό δείκτη μέτρησης.

Ως επί τον πλείστον μια πρώτη αντίδραση στις απαντήσεις είναι ότι μπορούμε να εμπιστευτούμε περισσότερους ανθρώπους και θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί με τις συναλλαγές μας μαζί τους.

Μεταξύ στις σχέσεις των ανθρώπων είτε πρόκειται για φιλικές, είτε για οικογενειακές, είτε για προσωπικές ως βασικό συστατικό είναι η εμπιστοσύνη. Συνεπώς επιπλέον η εμπιστοσύνη για το λόγο αυτό επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την ευτυχία και την ικανοποίηση του ατόμου από τη ζωή.

5.9.4 Υγεία και ευημερία

Η υγεία είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα και απασχολεί σχεδόν όλους τους ανθρώπους. Παρόλα αυτά η υγεία δεν είναι ο πρώτος βασικός σημαντικός παράγοντας πλουτισμού της ευτυχίας και της ικανοποίησης από τη ζωή ενός ατόμου.

Παρότι αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα και σε αυτό οφείλεται ότι άνθρωποι έχουν μια σημαντική ικανότητα και προσαρμόζονται στα όριά τους και στο τι αντέχει η υγεία τους να κάνουν. Παρόλα αυτά τα άτομα τα οποία είναι υγιής και δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα υγείας είτε σοβαρό, είτε μικρότερης σημασίας υπερεκτιμούν την απώλεια της ευτυχίας.

Σε αντίθεση με άτομα τα οποία μπορεί να έχουν κάποια σημαντική ιατρική πάθηση και στα αποτελέσματα των ερωτηθέντων θα ήταν ότι η ύπαρξη της υγείας τους θα τους έκανε πολύ πιο ευτυχισμένους και ικανοποιημένους από τη ζωή.

5.9.5 Προσωπική ελευθερία και ευημερία

Η ευτυχία εξαρτάται και από την προσωπική ελευθερία που μπορεί να έχουν στη διάθεσή τους, τα άτομα μιας κοινωνίας και είναι άμεσα συσχετιζόμενο και με την ποιότητα της διακυβέρνησης. Υπάρχουν δύο παράγοντες οι οποίοι θεωρούνται δεδομένοι για μεγάλο μέρος των κοινωνιών και των χωρών που σχετίζονται με την προσωπική ελευθερία και την ειρήνη.

Πάραυτα υπάρχουν και κάποιες χώρες οι οποίες βιώνουν καταστάσεις πολέμου και εξαθλίωσης και προφανώς η ύπαρξη ελευθερίας θα προκαλούσε μεγαλύτερη ευτυχία και ικανοποίηση από τη ζωή τους.

Η μεγαλύτερη εξαθλίωση στα άτομα μιας κοινωνίας προκαλείται από τους πολέμους και τις αρνητικές συγκυρίες μεταξύ των χωρών. Ο τρόμος και η προσωπική απώλεια αγαπημένων ατόμων που βιώνουν άτομα που διαμένουν σε χώρες όπου επικρατεί πόλεμος και τρομοκρατία μειώνουν κατά πολύ τα ποσοστά ευτυχίας και ικανοποίησης από τη ζωή τους.

5.9.6 Προσωπικές αξίες και ευημερία

Η επιτυχία του κάθε ατόμου και ικανοποίηση από τη ζωή εξαρτάται και από τη δική του φιλοσοφία για τη ζωή, η πεποίθηση, η αξία και η άποψη που έχει. Οι άνθρωποι που είναι ποιο ευτυχής είναι αυτοί οι οποίοι έχουν κατά γενικό σύνολο τη δυνατότητα να εκτιμήσουν αυτά που έχουν χωρίς να επιζητούν κάτι περισσότερο που δεν μπορούν να το αποκτήσουν.

Είναι αυτοί οι οποίοι δε συγκρίνουν τον εαυτό τους με άλλους και είναι αυτοί οι οποίοι καλλιεργούν τις διαθέσεις τους χωρίς να αφήνουν εξωγενείς παράγοντες να τους επηρεάζουν.

Η συναισθηματική ευημερία μπορεί να διδαχτεί από τους γονείς τους και τους δασκάλους.

Κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικό τρόπο με τον οποίο πειθαρχεί το μυαλό του, τις διαθέσεις του, τα πιστεύω του, τη βούλησή του, τις δραστηριότητες που τον κάνουν ευτυχισμένο, το πως αντιλαμβάνεται και περιγράφει τις όποιες καταστάσεις μπορεί να του συμβούν, το πως αντιμετωπίζει και διαχειρίζεται τα οποία δυσάρεστα γεγονότα παρουσιαστών στη ζωή του και τα προβλήματα.

Οι άνθρωποι έχουν την ικανότητα να βρίσκουν ανακούφιση με κάθε τρόπο στα οποιαδήποτε προβλήματα και δύσκολες καταστάσεις τους παρουσιαστούν. Βασιζόμενο στον εαυτό τους και πρώτα από όλα δείχνοντας εμπιστοσύνη στον ίδιο τους τον εαυτό διαχειρίζονται και αντιμετωπίζουν πολύ πιο συνειδητά την όποια κατάσταση.

Η νοοτροπία που έχει ο κάθε άνθρωπος για τη ζωή αποτελεί σημαντικό αντίκτυπο στην ευτυχία του και την ευημερία του. Δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος κανόνας ο οποίος θα λειτουργεί και θα απεικονίζει τη κατάσταση, με ποιους παράγοντες και ποιες καταστάσεις θα διαμορφώσουν και θα ελέγξουν την αντίδραση του κάθε ατόμου σε μία κατάσταση.

Η ευτυχία του κάθε ατόμου εξαρτάται από αυτά που έχει το κάθε άτομο σε σχέση με τις προσδοκίες του. Όταν ένα άτομο μπορεί να ανταποκριθεί και να πραγματοποιήσει τις προσδοκίες του τότε αυτό θεωρείται ότι είναι ευτυχισμένο άτομο.

Συνεπώς το να θέτει στόχους ένας άνθρωπος είναι υγιές και του δίνει κίνητρα για να μπορεί για να προσπαθεί και να έχει νόημα στη ζωή του.

5.10 Παράγοντες που επιδρούν στην παρουσίαση αρνητικών καταστάσεων από αυτόν της ευτυχίας

5.10.1 Διαζευγμένες οικογένειες

Στους παράγοντες της ευτυχίας, ο πιο σημαντικός παράγοντας είναι η οικογένεια και οι οικογενειακές σχέσεις. Για το λόγο αυτό η διάλυση μιας οικογένειας αποτελεί αρνητικό αντίκτυπο στα ποσοστά της ευτυχίας και της ικανοποίησης των ατόμων και κυρίως στα παιδιά που είναι μέλη της οικογένειας αυτής.

Το διαζύγιο με την ύπαρξη παιδιών χαρακτηρίζεται, ο πιο σημαντικός λόγος για να αυξηθεί το ποσοστό νεανικών δυσάρεστων καταστάσεων και αυτοκτονιών στη χειρότερη περίπτωση.

Πέραν του διαζυγίου μια αρνητική εξέλιξη στη ζωή των παιδιών θα πλήξει κατά πολύ σημαντικό βαθμό τους γονείς του, δεδομένου ότι βρίσκονται σε διάσταση ή δεν έχουν παντρευτεί καθόλου. Όλο αυτό μπορεί να δημιουργήσει μια σταθερή πτωτική πίεση στο μέσο επίπεδο ευτυχίας των ατόμων.

5.10.2 Εγκληματικότητα

Η δημιουργία αποτυχίας μιας κοινωνικής ευημερίας αυξάνει κατά σημαντικά ποσοστά και με ραγδαίους ρυθμούς την εγκληματικότητα της. Αυτό αντικατοπτρίζει αφενός στην αποξένωση μαζί με τη μαζική αποξένωση τμημάτων της κοινωνίας και αφετέρου στην ευημερία των θυμάτων και την ασφάλεια όλων των υπολοίπων πολιτών της χώρας.

Η εγκληματικότητα θεωρείται συστηματικά ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει μία χώρα. Η εγκληματικότητα οφείλεται εξολοκλήρου στην ανεργία και την ανισότητα που δημιουργείται μεταξύ των ανθρώπων μιας κοινωνίας.

Παράγοντες που επηρεάζουν την αυξομείωση του φαινομένου της εγκληματικότητας σε μια χώρα είναι εμφανώς και ο αριθμός των αστυνομικών σε σχέση με τον αριθμό των εγκληματιών οι οποίοι συλλαμβάνονται και οδηγούνται στη φυλακή και έτσι περιορίζεται ο αριθμός των ελεύθερων εγκληματιών να μπορούν να δρουν ελεύθεροι στον κοινωνία.

5.10.3 Η μείωση της εμπιστοσύνης

Κατόπιν των ποσοστών της εγκληματικότητας και το μεγαλύτερο αριθμό περιστατικών διαζυγίων ακολουθεί ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας, ο οποίος επηρεάζει κατά πολύ τα ποσοστά αίσθησης δυσάρεστων συναισθημάτων στα άτομα που είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης μπορεί να οδηγήσει τα άτομα στην καταστροφή και σε πολλές αρνητικές πράξεις.

Συνεπώς η εμπιστοσύνη που μπορεί να έχουν τα άτομα είτε μεταξύ τους σε μία κοινωνία, είτε με τις επιχειρήσεις, είτε και με το κράτος στο ίδιο, μπορεί να συμβάλλει σε σταθερές καταστάσεις και συνεπώς ένα πλαίσιο ικανοποίησης και καλύτερης ευημερίας σε σχέση με την έλλειψη εμπιστοσύνης.

5.10.4 Η κοινωνική ζωή

Η κοινωνική ζωή των ατόμων με φίλους έχει περιοριστεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας και της εξέλιξης του διαδικτύου και όλων των κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Οι άνθρωποι πλέον δεν δραστηριοποιούνται σε κάποια αθλήματα ή δραστηριότητες με τις οποίες θα έρθουν σε επαφή με άλλα άτομα ή θα εξελιχθούν ή θα δημιουργηθούν φιλικές σχέσεις ή θα ανταλλάξουν συζητήσεις και απόψεις.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανθρώπων απομονώνεται μπροστά σε μία οθόνη είτε αυτή είναι της τηλεόρασης, είτε του υπολογιστή, είτε του κινητού τηλεφώνου και η οποιαδήποτε μορφή επικοινωνίας και δραστηριότητας πραγματοποιείται μέσω αυτών.

Η διασκέδαση με αυτόν τον τρόπο είναι μεμονωμένη και το άτομο είναι μόνο του και δεν έρχεται σε επαφή με άλλους ανθρώπους, έχει μειωθεί η δημιουργικότητά τους και η κοινωνικότητα των ανθρώπων, συμβάλλοντας στην χαμηλή ευημερία και στην μείωση της ευτυχίας, και σε περιορισμό της κοινωνικής ζωής του μεγάλου ποσοστού των ατόμων μιας κοινωνίας.

5.11 Η Κοινωνική Ευημερία στην Ελλάδα

Σε ότι αφορά την ανάλυση δεδομένων, από τα οποία θα απορρέουν πληροφορίες για την υποκειμενική ικανοποίηση της ζωής των ατόμων στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο. Αυτό πιθανόν να οφείλεται είτε στο γεγονός ότι η βιβλιογραφία γύρω από την ευτυχία και τον υπολογισμό της, δεν συμβάλλει ούτε προβληματίζει τόσο πολύ τους Έλληνες σαν χώρα και τους Έλληνες οικονομολόγους κυρίως.

Είτε δεύτερον επειδή δεν υπάρχουν οι κατάλληλες βάσεις δεδομένων για να πραγματοποιηθεί μια μέτρηση, ανάλυση και διεξαγωγή συμπερασμάτων για μια κατάσταση όπου θα μελετηθεί πόση ευτυχία και ευημερία προκύπτει από τους κατοίκους της χώρας αυτής.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει συστηματική βάση, ούτε υπάρχει αρκετή βιβλιογραφία η οποία θα αναπτύσσει και θα μελετά το πρόβλημα του υπολογισμού και της μέτρησης της ευημερίας της χώρας δεν αποτελεί πολύ σημαντικό πρόβλημα.

Ο αριθμός των διεθνών επιστημονικών ερευνών γύρω από την ευτυχία και την ευημερία εξαπλώνεται συνεχώς, εξελίσσεται και γενικότερα εμπλουτίζεται με γρήγορους ρυθμούς και είναι θέμα χρόνου να προσελκύσει και το ενδιαφέρον των Ελλήνων επιστημόνων και να επισημοποιηθούν, να κάνουν έρευνες και μελέτες γύρω από αυτό το θέμα.

Σύμφωνα με το δεύτερη αιτία μη ύπαρξης τέτοιων ερευνών στην Ελλάδα, η οποία οφείλεται στη μη ύπαρξη κατάλληλων βάσεων δεδομένων είναι πολύ σημαντικό ελλειπτικό στοιχείο. Για το λόγο αυτό τα στοιχεία γύρω από τους δείκτες υποκειμενικής ευημερίας για την Ελλάδα μπορούν να βρεθούν σε μεγάλο αριθμό ερευνών όπως είναι στο Ευρωβαρόμετρο ή στην ευρωπαϊκή κοινοτική έρευνα. Οι μελέτες και οι έρευνες που πραγματοποιούνται σε αυτά χρησιμοποιούν δεδομένα από το σύνολο των χωρών οι οποίες περιβάλλονται στις χώρες της ευρωζώνης και της ευρωπαϊκής ένωσης, ως δείγμα για τα ακριβή συνολικά συμπεράσματά τους. Ως επί τον πλείστον περιλαμβάνεται και η Ελλάδα σε τέτοιες έρευνες και προκύπτουν και ελληνικά δεδομένα.

5.12 Προβλήματα αξιολόγησης ερευνών κοινωνικής ευημερίας

Για να ακολουθήσει η αξιοποίηση των ερευνών έρχεται αντιμέτωπη με δύο προβλήματα αρχικά η έρευνα σχεδιάζεται κεντρικά και κατόπιν παραγγελίας από εκείνον ο οποίος θα χρηματοδοτήσει για τη διεξαγωγή της και υπάρχει ελάχιστο περιθώριο να συμπεριληφθούν ερωτήσεις οι οποίες είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε κάποιες χώρες του δείγματος αλλά όχι τόσο χρήσιμες στο σύνολο του δείγματος που μελετάται.

Συνεπώς, προκύπτει ότι από τη στιγμή που το ερωτηματολόγιο και οποιαδήποτε έρευνα σχεδιαστεί από κάποια συγκεκριμένη χώρα ή χώρες οι οποίες χρηματοδοτούν είναι δύσκολο να υπάρχει ίδια κάλυψη υλικού και να δοθεί ίδια σημαντικότητα σε όλες τις χώρες και τις υπόλοιπες δηλαδή που δεν συμμετέχουν χρηματικά ή ενεργά από μέρους ενδιαφέροντος και χρημάτων για τη διεξαγωγή της έρευνας αυτής.

Και ως αποτέλεσμα οι χώρες οι οποίες δεν χρηματοδοτούν δεν έχουν την ευχέρεια ούτε να απαιτήσουν περαιτέρω πληροφορίες ούτε μια πιο εμπειριστατωμένη μελέτη των δεδομένων τους.

Επίσης οι έρευνες δεν είναι μακροσκοπικές δηλαδή η έρευνα δεν αφορά τα ίδια άτομα κάθε φορά αλλά σε διαφορετικά και σε σταδιακά χρονικά σημεία. Αυτό σημαίνει ότι δεν απευθύνονται συστηματικά στο ίδιο δείγμα ανθρώπων καθότι το δείγμα αλλάζει από έρευνα σε έρευνα για να μπορέσει να είναι πιο προσεκτικό, επιλέγεται στην αρχή ένα δείγμα, σε επόμενο στάδιο άλλο δείγμα και κατά την ολοκλήρωση της άλλο δείγμα.

Οι έρευνες οι οποίες απευθύνονται στο ίδιο δείγμα ανθρώπων μπορούν να παρέχουν αξιόπιστο οδηγό και διαμόρφωση πολιτικής για τα συμπεράσματα που θα διεξάγουν και αυτό συμβαίνει καθώς μια βάση δεδομένων που είναι μακροσκοπική θα δώσει τη δυνατότητα να διακριθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφορετικών ομάδων οι οποίες απαρτίζουν την έρευνα και θα έχει μεγαλύτερη ακρίβεια και επίπτωση στη συγκεκριμένη περιοχή την ηλικιακή ομάδα, το φύλο ή την εισοδηματική κλίμακα που μελετάται.

Η ευρωπαϊκή βάση δεδομένων είναι η SHARE – Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe.

Στην Ελλάδα ανέλαβε αντίστοιχα η ανεξάρτητη αρχή Ελληνική Στατιστική Αρχή ΕΛΣΤΑΤ.

Στην Αγγλία υπάρχει το British Household Panel Survey, το οποίο περιλαμβάνεται από προσεκτικό δείγμα στα οποία ερευνώνται κάθε χρόνο στις διάφορες έρευνες που διεξάγει και μελετά.

Στη Γερμανία υπάρχει το οικονομικό – κοινωνικό πάνελ.

Η δημιουργία μιας ανάλογης βάσης δεδομένων στην Ελλάδα με συστηματική βάση η οποία σχετίζεται με οικονομικά μεγέθη που αφορούν την εργασία, την οικονομική κατάσταση και την οικογένειά της χώρας θα αποτελεί ένα πολύ σημαντικό βήμα εξέλιξης και ανάπτυξης το οποίο θα βοηθήσει και στην χάραξη μιας πολιτικής μετάβασης με αντικειμενικές και προσεκτικές μετρήσεις. Την εποχή που διανύει η χώρα μας, την οποία χαρακτηρίζεται από έντονες αναταράξεις και διαρθρωτικές αλλαγές σε μια τέτοια φάση που βρίσκεται η οικονομία της Ελλάδας, θα την τροφοδοτήσει για να μπορεί να διαμορφώσει καλύτερη πολιτική και θα εξελιχθεί και θα αναπτυχθεί και η ακαδημαϊκή έρευνα.

Τα οφέλη που θα επέλθουν δεν θα αφορούν μόνο εκείνους οι οποίοι διεξάγουν την έρευνα γύρω από τα θέματα της ευημερίας αλλά και όσους εργάζονται σε κοινωνικές επιστήμες, επιστήμες της ψυχολογίας, σε πολιτικές επιστήμες και θα μπορούν μέσω των αποτελεσμάτων τέτοιων ερευνών να διεξάγουν πιο αντιπροσωπευτικά και πιο ολοκληρωμένα αποτελέσματα για το επίπεδο διαβίωσης και ικανοποίησης των ατόμων στη χώρα μας.

Μια τέτοια βάση δεδομένων θα αποτελεί ένα ανεκτίμητο εργαλείο για να μπορέσει να διαμορφωθεί πολιτική η οποία θα είναι ικανή μέσω των αποτελεσμάτων από τις έρευνες που θα διεξαχθεί και θα έχουν ολοκληρωθεί και διεξαχθεί τα συμπεράσματα αυτών να προβλέψει τις επιπτώσεις που θα έχει ένα νέο μετρό η μία οποιαδήποτε μεταρρύθμιση, ή αλλαγή υποχρεωθεί ή αποφάσεις να πάρει η κυβέρνηση και το σύνολο από τις επιπτώσεις που θα έχει στο γενικό σύνολο της χώρας αλλά και σε ειδικές κατηγορίες και ομάδες ευπαθών ομάδων ανθρώπων της χώρας μας.

Μέσω αυτών των αποτελεσμάτων θα μπορέσει να μελετήσει και θα είναι πιο εύκολα να υιοθετήσει τις κατάλληλες πρακτικές για να διαμορφώσει το οποιοδήποτε μέτρο και αν εισαγάγει στη χώρα με τις λιγότερο δυνατόν αρνητικές επιπτώσεις στους κατοίκους αυτής.

Η ύπαρξη μιας εθνικής έρευνας η οποία θα έχει ερωτήσεις και θα ερευνά θέματα για την ευημερία και την ευτυχία των ανθρώπων αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για να μπορέσει να κατασκευαστεί ένας δείκτης ευημερίας κυρίως την εποχή της οικονομικής κρίσης που βιώνει τα τελευταία χρόνια η χώρα μας και η δημιουργία και η ύπαρξη ενός τέτοιου δείκτη περισσότερο από απαραίτητη είναι αυτή τη στιγμή στη χώρα μας.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ποσοστά των ηλικιακών ομάδων ατόμων από 50 χρόνων και άνω, από 50 έως 64, και από 65 και άνω, για άνδρες και γυναίκες. Σύμφωνα με την έρευνα από το ευρωπαϊκό ερευνητικό κέντρο SHARE της Ευρωπαϊκής βάσης.

Πίνακας 5.1

Ικανοποίηση από τη ζωή (κλίμακα 0 -10), Μέση τιμή ανά χώρα, ηλικία και φύλο					
ΧΩΡΑ	50+	50 – 64	65+	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Σουηδία	8,18	8,13	8,22	8,21	8,14
Δανία	8,46	8,48	8,42	8,45	8,46
Ολλανδία	7,87	7,88	7,84	7,87	7,86
Γερμανία	7,51	7,67	7,38	7,52	7,49
Βέλγιο	7,61	7,61	7,61	7,73	7,50
Γαλλία	7,31	7,37	7,22	7,49	7,15
Ελβετία	8,36	8,33	8,38	8,41	8,31
Αυστρία	7,59	7,72	7,47	7,62	7,56
Ιταλία	7,13	7,51	6,80	7,39	6,90
Ισπανία	7,25	7,44	7,07	7,47	7,05
Ελλάδα	6,98	7,26	6,70	7,23	6,75
Πολωνία	6,44	6,44	6,19	6,61	6,30
Τσεχία	7,02	7,09	6,90	7,24	6,83
Όλες τις χώρες	7,32	7,48	7,16	7,47	7,20

Κεφάλαιο Έκτο

Ενημερία και μόρφωση

6.1 Ενημερία και μόρφωση

Η εκπαίδευση και η συμβολή της εκπαίδευσης στην οικονομία μιας χώρας ή με την πιο γνωστή έννοια, την οικονομία της εκπαίδευσης, αποτελεί ένα νέο κλάδο στην οικονομική επιστήμη. Σαν θεωρία η οικονομία της εκπαίδευσης πρώτο εμφανίστηκε από το θεμελιωτή της κλασικής σχολής και οικονομολόγο Άνταμ Σμιθ στο βιβλίο του *Ο πλούτος των εθνών* το 1776, στο οποίο διατύπωνε τη θέση και το βαθμό συμβολής της συμμόρφωσης και της κατάρτισης ενός εργαζόμενου για να εξειδικευτεί σε ένα αντικείμενο.

Το ύψος του κόστους σε χρηματικές μονάδες αποσκοπούν στο να γίνει περισσότερο παραγωγικός ο εργαζόμενος. Συνεπώς το σύνολο των δαπανών που γίνονται για να εκπαιδευτεί το ανθρώπινο δυναμικό μιας επιχείρησης αποτελεί επένδυση αυτής καθώς δημιουργεί ανθρώπινο κεφάλαιο στην ίδια και συμβάλλει αυτόματα στο μέγιστο δυνατό της αποδοτικότητας της.

Η εκπαίδευση με την ενημερία μιας κοινωνίας είναι συνδεδεμένα και άμεσα συσχετιζόμενα με σύγχρονες προσεγγίσεις τόσο για την ανάλυση, το σχεδιασμό και την ανάπτυξη πολιτικών, οι οποίες αναφέρονται στην εκπαίδευση και τη διαμόρφωση ανθρώπινου κεφαλαίου μιας επιχείρησης προς όφελος της, τόσο της ίδιας όσο και σε συνολικό επίπεδο για την οικονομία της χώρας.

6.2 Η συμβολή της εκπαίδευσης σε μία κοινωνία

Η ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων μελετά την επίδραση που έχει μια πολιτική ενός προγράμματος ή μιας δραστηριότητας στην οικονομία μιας χώρας. Η περιοχή που μελετάται μπορεί να προσδιοριστεί σε μία μικρή κοινωνία ή στην ευρύτερη περιοχή μιας χώρας. Οι οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν εκφράζουν συνήθως τις αλλαγές που παρουσιάζονται στην οικονομική ανάπτυξη, στην παραγωγή της χώρας, την απασχόληση και στο εισόδημα της. (Τσουκαλάς 2011).

Η ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων υπολογίζει το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας μιας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής ή την πολιτική που έχει ήδη πραγματοποιηθεί ούτως ώστε να υπολογίσει και τη διαφορά που θα προκύψει και αν το

πρόγραμμα κρίνεται ικανοποιητικό.

Η ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων αποτελεί τμήμα των μελετών που αναφέρονται στις επιπτώσεις του περιβάλλοντος γενικότερα ώστε να αποσαφηνιστούν οι συνολικές επιδράσεις που γίνονται με την εφαρμογή ενός αναπτυξιακού έργου.

Η ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων αποτιμά τα αποτελέσματα μιας ενδεχόμενης μεταρρύθμισης που θα γίνει σε μία συγκεκριμένη περιοχή. Η εκπαίδευση παρέχει ένα μεγάλο αριθμό ωφελημάτων σε όλα τα υποκείμενα μιας κοινωνίας και σε συνολικό επίπεδο στην κοινωνία και την πολιτική.

Τα κέρδη που προέρχονται από την εκπαίδευση των ατόμων διαχωρίζονται σε αγοραία, είναι αυτά τα οποία μπορούν να αποτιμηθούν σε τιμές της αγοράς και σε μη αγοραία, είναι αυτά τα οποία δεν μπορούν να αποτιμηθούν σε τιμές της αγοράς. Επιπρόσθετο κέρδος που αποκομίζει το κάθε άτομο, το οποίο απαρτίζεται σε μια οικονομία, από την εκπαίδευση προκαλεί θετικά αποτελέσματα.

Η συσσώρευση ανθρώπινου δυναμικού σε μια οικονομία αυξάνει την παραγωγικότητα σε συνολικό επίπεδο των συντελεστών παραγωγής και με αυτό τον τρόπο αυξάνονται και τα οφέλη της οικονομίας. Επίσης η συσσώρευση του ανθρώπινου κεφαλαίου σε μία κοινωνία αυξάνει τη δύναμη και τη γνώση και έτσι οδηγεί σε μεγέθυνση της κοινωνικής ανάπτυξης.

6.2.1 Τα οφέλη του ατόμου από την εκπαίδευση

Τα οφέλη που αποκομίζει το κάθε άτομο ξεχωριστά από την εκπαίδευση αφορούν την υγεία, τη μόρφωση, την οικογένεια, την παραγωγικότητα και την αγορά εργασίας.

Η εκπαίδευση πιο συγκεκριμένα συμβάλλει στο να υπάρχει καλύτερη υγεία, να μειώνεται η θνησιμότητα και να αυξάνει το προσδόκιμο ζωής των ατόμων μιας κοινωνίας.

Μπορεί να οδηγήσει σε πιο αποτελεσματική οργάνωση, διοίκηση και οικονομική διαχείριση ενός νοικοκυριού.

Βελτιώνει τη καταναλωτική αποταμιευτική συμπεριφορά των ατόμων καθότι σκέφτονται διαφορετικά και λειτουργούν διαφορετικά προς όφελος τους μακροπρόθεσμα.

Συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας του κάθε ατόμου και συνεπώς και στην γενικότερη αύξηση της απασχόλησης και της εύρεσης εργασίας.

Στη βελτίωση των μισθολογικών εισοδημάτων από την εργασία τους και γενικότερα βελτιώνονται οι συνθήκες και οι παροχές που αποκομίζουν. (Τσαμαδιάς και Χανής, 2011).

6.2.2 Τα οφέλη της επιχείρησης από την εκπαίδευση των εργαζομένων

Τα οφέλη που αποκομίζει μία επιχείρηση από την εκπαίδευση των εργαζομένων της, αφορούν την εξειδίκευση και την κατάρτιση αυτού. Ένας καλά εξειδικευμένος εργαζόμενος αυξάνει την προσωπική του παραγωγικότητα και συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας του συνόλου της επιχείρησης.

Βοηθάει κι έχει την ικανότητα να προωθήσει καινοτομίες, να βελτιώσει την αποδοτικότητα και να διατηρήσει τον ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα η επιχείρηση μακροχρόνια καθότι θα έχει ένα δυνατό ανθρώπινο κεφάλαιο. (Dearden, 1997)

6.2.3 Τα οφέλη της εκπαίδευσης απέναντι στην οικονομία

Τα οφέλη της εκπαίδευσης απέναντι στην οικονομία αποτελούν θετική επίδραση καθότι αυξάνεται η οικονομία γιατί συμβάλλει η εκπαίδευση στη δικαιότερη διανομή του εισοδήματος των πολιτών και οδηγεί στην εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων που δημιουργούνται σε μία κοινωνία.

6.2.4 Τα οφέλη της εκπαίδευσης στην κοινωνία και την πολιτική μιας χώρας

Τα οφέλη της εκπαίδευσης στην κοινωνία και την πολιτική μιας χώρας είναι πολύ σημαντικά. Καθότι η εκπαίδευση συμβάλλει στο να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης για το σύνολο των πολιτών, καλύτερη κοινωνική συνοχή, αναπτύσσονται περισσότερο τα συναισθήματα αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών, δημιουργείται πολιτική σταθερότητα, δημοκρατία και κοινωνική ειρήνη.

Η εκπαίδευση είναι δυνατόν να συμβάλει στο να βελτιωθούν τα επίπεδα της δημόσιας υγείας, να μειωθεί η εξάπλωση των μεταδοτικών ασθενειών όπως και της εγκληματικότητας.

Συμβάλλει στο να αποδεχθούν κοινωνικά περισσότεροι κανόνες συμπεριφοράς, να μειωθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός, να αναπτυχθεί η συναίσθηση της προστασίας του περιβάλλοντος και να επέλθει αειφορία.

Δημιουργείται πιο αποτελεσματική λειτουργία στη δημόσια οικονομία και στη μείωση των κρατικών δαπανών, αυξάνονται τα έσοδα των πολιτών, δημιουργεί πιο ποιοτική παραγωγή και πιο δίκαιη διανομή των δημόσιων αγαθών.

Συμβάλλοντας έτσι στη γενική ανάπτυξη της πολιτικής συμμετοχής των ατόμων στα κοινά, ενισχύοντας την αποδοτικότερη λειτουργία της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών και βελτιώνει τη λειτουργία του κράτους δικαίου. (Lochner and Moretti, 2004)

Όλα δείχνουν ότι η εκπαίδευση σε μια κοινωνία μπορεί να προσφέρει μόνο θετικά αποτελέσματα και οφέλη τόσο για τα υποκείμενα του κράτους όσο και στη δημιουργία θετικών αποτελεσμάτων και αποδοτικότητας της ίδιας της χώρας.

6.3 Οικονομία και εκπαίδευση

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν παράγεται με τη βοήθεια των συντελεστών της παραγωγής που αυτοί είναι η εργασία, η γη και το κεφάλαιο. Η σύνδεση μεταξύ των ποσοτήτων αυτών των τριών οδηγούν στο παραγόμενο προϊόν και στις ποσότητες των συντελεστών.

Η εκτίμηση των συναρτήσεων παραγωγής παρουσιάζουν σημαντικά την αύξηση τμήματος του Α.Ε.Π. το οποίο δεν μπορούσε να μελετηθεί από μία απλή αύξηση των ποσοτήτων των συντελεστών παραγωγής.

Για το λόγο αυτό για να μπορεί να μελετηθεί και να μπορεί να ερμηνευθεί η αύξηση του Α.Ε.Π. θεωρήθηκαν ως σημαντικοί παράγοντες οι εξής:

- Η βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου στο εργατικό δυναμικό.
- Η μεταβολή της κατανομής του εργατικού δυναμικού ανάλογα με το φύλο, την εμπειρία τους και την ηλικία.
- Η βελτίωση των μεθόδων παραγωγής.
- Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης της παραγωγής.
- Οι οικονομίες κλίμακας παραγωγής.
- Η μεταβολή της απασχόλησης στο εσωτερικό των επιχειρήσεων και στο σύνολο των κλάδων παραγωγής. (Δημάκος, 1996)

Οι παράγοντες αυτοί θα συμβάλλουν στο να αυξηθεί ο ρυθμός του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος με δύο τρόπους είτε έμμεσα είτε άμεσα.

Με τον έμμεσο τρόπο υπολογίζεται ότι οι τρεις συντελεστές παραγωγής θα συμβάλλουν στο να αυξηθεί το Α.Ε.Π. και το άθροισμα αυτό θα αφαιρεθεί από το πραγματικό ρυθμό αύξησης

του Α.Ε.Π. και το αποτέλεσμα που θα προκύψει είναι η ανάπτυξη και η εξέλιξη.

Ο άμεσος τρόπος απευθύνεται στον υπολογισμό απευθείας της συμβολής που έχουν οι παράγοντες της τεχνολογικής εξέλιξης, στο να αυξηθεί η παραγωγή και να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό επίπεδο των εργαζομένων, η βελτίωση της κατανομής του εργατικού δυναμικού, της οργάνωσης, της παραγωγής και όλων των παραπάνω παραγόντων που έχουν αναφερθεί.

Από οικονομική σκοπιά η μελέτη της συμβολής της εκπαίδευσης σε μία οικονομία απορρέει πρώτον στην έρευνα που συσχετίζει το εκπαιδευτικό σύστημα με το οικονομικό σύστημα μιας χώρας και αντικείμενο αυτού είναι να διαμορφωθούν οι θέσεις. Με βάση το ύψος και τη σύνθεση των δαπανών για την εκπαίδευση που στόχο έχουν να βελτιώσουν.

Δεύτερον μελετά τις εσωτερικές σχέσεις που έχει το εκπαιδευτικό σύστημα και αποσκοπεί στο να βελτιωθεί η εσωτερική αποδοτικότητά του.

Σύμφωνα, με την πρώτη κατεύθυνση μελετά τη συμβολή της εκπαίδευσης για να βελτιωθεί η παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού και να συμβάλλει στην αύξηση του Α.Ε.Π. Η αποδοτικότητα των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στη διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης. Σε ότι αφορά τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης για τους διάφορους κλάδους και τις ειδικότητες στην αγορά εργασίας.

Ο βαθμός ελαστικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος για να δημιουργεί ανθρώπινο δυναμικό το οποίο να μπορεί να καλύψει ένα ευρύ φάσμα επαγγελματών που απαρτίζουν μια χώρα.

Ο βαθμός ελαστικότητας της αγοράς εργασίας που απορροφά τους αποφοίτους των σχολών και των ειδικοτήτων.

Η σχέση μεταξύ του περιεχομένου των σπουδών και των αναγκών της οικονομίας.

Σε δεύτερη κατεύθυνση μελετάται η σχέση που δημιουργείται μεταξύ των στοιχείων που αφορούν το ύψος των δαπανών για το εκπαιδευτικό σύστημα και τις συνολικές εκπαιδευτικές δαπάνες. Υπολογίζεται η μέση διάρκεια φοίτησης των ατόμων και για το λόγο αυτό έχουν δημιουργήσει μαθηματικά μοντέλα εκπαιδευτικού προγραμματισμού που αποσκοπούν στον ορθολογικό προσδιορισμό των εκπαιδευτικών μεγεθών για συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους

6.4 Οικονομία και ευημερία

Σημαντικός αριθμός οικονομολόγων από τη δεκαετία του 1990 μέχρι και τις μέρες μας καταβάλουν προσπάθειες να προσδιορίσουν το βαθμό συμβολής της εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και να υπολογίσουν την οικονομική συνεισφορά αυτής.

Ο στόχος της κοινωνικής ανάπτυξης συνδέεται άμεσα με την εκπαίδευση των πολιτών της χώρας. Η συμβολή της έχει μελετηθεί από τους οικονομολόγους τόσο σε μικροοικονομικό επίπεδο αλλά και σε μακροοικονομικό επίπεδο.

Τα συμπεράσματα που καταλήγουν είναι ότι όσο βελτιώνεται το μορφωτικό επίπεδο μιας κοινωνίας τόσο πιο θετικά συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας αυτής. Και είναι σημαντική η παρατήρηση ότι χώρες, οι οποίες έχουν χαμηλά επίπεδα παραγωγικότητας και ανάπτυξης είναι χώρες όπου το εκπαιδευτικό τους επίπεδο είναι πολύ μειωμένο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Αμερική όπου απέδειξε, ότι επειδή το εκπαιδευτικό της επίπεδο είναι υψηλό έχει και σημαντική ανάπτυξη του Α.Ε.Π. και γενικότερα η οικονομική ανάπτυξη της χώρας και το αντίστροφο ισχύει για τις χώρες της Αφρικής των οποίων η εκπαίδευση είναι πολύ περιορισμένη έως και ανύπαρκτη.

Η κοινωνική ευημερία και οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας μπορεί να επιτευχθεί μέσα από ένα σύγχρονο και οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Η εκπαιδευτική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού είναι μείζονος σημασίας για να μπορέσει να προσαρμόσει τις μεταβολές που δημιουργούνται σε μία επιχείρηση και γενικότερα να προσαρμοστεί στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον της κοινωνίας.

Το σύνολο των παιδευτικών δαπανών έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και σημειώθηκε ότι κατέχει ένα σημαντικό μερίδιο στο δημόσιο προϋπολογισμό του κράτους. Παρόλα αυτά η δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου σημαντικά υψηλού κεφαλαίου γνώσης που τείνουν να μπορούν να αναπτύξουν κριτική σκέψη δημιουργείται και κατακτάται μέσα στα πλαίσια ενός καλού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η σύγχρονη τεχνολογία και το υψηλό επίπεδο μόρφωσης καθιστούν υψηλό το επίπεδο ανθρώπινου κεφαλαίου το οποίο προϋποθέτει την απορρόφηση της τεχνολογίας και την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη δυνατότητα ανταπόκρισης στις μεταβολές που δημιουργούνται και στην διεκπεραίωση και αποδοτικότητα. (Χατζηδήμα Σ. 2002)

Κεφάλαιο Έβδομο

Μεθοδολογία Έρευνας

7.1 Η μεθοδολογία της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας δόθηκε έτοιμο από τον Επιβλέποντα Καθηγητή κ. Μιχάλη Διακομιχάλη, είναι ανώνυμο και δεν διακρίνει τους ερωτηθέντες σε ότι αφορά το φύλο, την ηλικία ή την οικονομική τους άνεση. Τα κριτήρια τα οποία διαμόρφωσαν τα αποτελέσματα ήταν όπως έχει αναφερθεί, στο θεωρητικό υπόβαθρο στο πρώτο κεφάλαιο η κατηγορία επαγγέλματος των ερωτηθέντων καθώς και το μορφωτικό επίπεδο το οποίο διαθέτουν.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 21 ερωτήσεις. Οι οποίες διακρίνονται σε τρεις βασικές ερωτήσεις ανάλογα με το κριτήριο το οποίο αντιπροσωπεύουν.

Έτσι οι τρεις βασικές ερωτήσεις που δομήθηκε το ερωτηματολόγιο ήταν:

1. Ποια είναι τα σημαντικότερα στοιχεία για τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες των ατόμων.
2. Ποια είναι τα σημαντικότερα στοιχεία για τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας.
3. Ποια είναι τα σημαντικότερα στοιχεία που προσδιορίζουν τις κοινωνικές ευκαιρίες.

Ο Σκοπός διεξαγωγής της έρευνας στην παρούσα εργασία για την εκπόνηση και ολοκλήρωση της είναι να διερευνήσει την άποψη και τη γνώμη των ατόμων για την κοινωνική ευημερία της κοινωνίας.

Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε αποκλειστικά σε άτομα τα οποία εργάζονται και είναι άνω των 18 ετών, καθώς επίσης η μόνιμη κατοικία είναι η πόλη των Ιωαννίνων. Η σύγκριση των δεδομένων του ερωτηματολογίου πραγματοποιείται μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου των ερωτηθέντων του δείγματος που επιλέχθηκε και αναλόγως με την κατηγορία του επαγγέλματος στο οποίο εργάζονται.

Οι κατηγορίες του επαγγέλματος που αντιπροσωπεύουν τους ερωτηθέντες είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και οι επιχειρηματίες.

Τα κριτήρια πάνω στα οποία απάντησαν είναι τρία βασικά όπου το καθένα χωρίζεται σε τέσσερα υπό κριτήρια.

Τα βασικά κριτήρια της έρευνας είναι:

1. Οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες.
2. Τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας
3. Οι ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες.

Τα υπό κριτήρια τα οποία κατατάσσονται σε κάθε ένα βασικό κριτήριο και έχουν ως εξής:

Σε ότι αφορά τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες διακρίνονται σε:

- Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη.
- Νερό και υγιεινή.
- Στέγαση.
- Προσωπική ασφάλεια.

Σε ότι αφορά το κριτήριο θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας διακρίνεται ως εξής:

- Πρόσβαση στη γνώση και τη μόρφωση.
- Πρόσβαση στην πληροφόρηση και τεχνολογία.
- Διασφάλιση υγείας και ευεξίας.
- Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος.

Τα υπό κριτήρια του κριτηρίου ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες έχουν ως εξής:

- Τα ατομικά δικαιώματα.
- Η ατομική ελευθερία και τα δικαιώματα επιλογής.
- Η ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη.
- Η πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση.

Η μέθοδος συλλογής συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων και των δεδομένων που επιλέχθηκε και ακολουθήθηκε είναι η απλή τυχαία δειγματοληψία.

7.2 Το ερωτηματολόγιο

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο δεν εξετάζει το φύλο, την ηλικία και την οικονομική θέση των ερωτηθέντων. Τα κριτήρια της δόμησης του διαμορφώθηκαν από την κατηγορία του επαγγέλματος στην οποία ανήκουν οι ερωτηθέντες και το μορφωτικό επίπεδο που διαθέτουν.

7.3 Το δείγμα

Το σύνολο του δείγματος που συμμετείχε και βοήθησε στην διεξαγωγή της με την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν 150 ερωτηθέντες. Εκ των οποίων:

Οι 22 ήταν Δημόσιοι υπάλληλοι με επίπεδο εκπαίδευσης, Δημοτικό – λύκειο.

Οι 24 ήταν Ιδιωτικοί υπάλληλοι με επίπεδο εκπαίδευσης, Δημοτικό – λύκειο.

Οι 23 ήταν Ελεύθεροι επαγγελματίες με επίπεδο εκπαίδευσης, Δημοτικό – λύκειο.

Οι 30 ήταν Δημόσιοι υπάλληλοι με επίπεδο εκπαίδευσης, Πανεπιστημιακό – Διδακτορικό.

Οι 27 ήταν Ιδιωτικοί υπάλληλοι με επίπεδο εκπαίδευσης, Πανεπιστημιακό – Διδακτορικό.

Οι 24 ήταν Ελεύθεροι επαγγελματίες με επίπεδο εκπαίδευσης, Πανεπιστημιακό – Διδακτορικό.

Πίνακας 7.1 Σύνολο και ποσοστό δείγματος.

ΟΜΑΔΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ-ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	22	14,6%
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	24	16%
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ/ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	23	15,4%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ – ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	30	20%

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	27	18%
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ/ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	24	16%
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	150	100%

7.4 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Στο πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζετε το ποσοστό της αναλογίας του δείγματος σε σχέση με τον αριθμό των εργαζομένων του Νομού Ιωαννίνων, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 7.2

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΕΛΣΤΑΤ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ	9.346	22	0,24%
	ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	16.242	30	0,18%
	ΣΥΝΟΛΟ	25.588	52	0,20%
ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ	37.849	24	0,06%
	ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	28.113	27	0,10%
	ΣΥΝΟΛΟ	65.962	51	0,08%
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ	ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ	30.983	23	0,07%
	ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	9.108	24	0,26%
	ΣΥΝΟΛΟ	40.091	47	0,12%

Πηγές : Για τους Δημοσίους Υπαλλήλους ο πίνακας Α24 της ΕΛΣΤΑΤ.

Για τον Ιδιωτικό τομέα ο πίνακας ο πίνακας Α21 της ΕΛΣΤΑΤ

(<http://www.statistics.gr/>)

Από το παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι το δείγμα του εξετάσθηκε είναι αρκετά μικρό σε σχέση με τους εργαζόμενους του Νομού Ιωαννίνων. Πιο συγκεκριμένα με το ερωτηματολόγιο καλύφθηκε το 0,20% των Δημοσίων Υπαλλήλων, το 0,08% των Ιδιωτικών Υπαλλήλων και το 0,12% των επιχειρηματιών.

7.5 Μέθοδος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου

Ο τρόπος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου είχε ως εξής:

Στον ήδη υπάρχον πίνακα του ερωτηματολογίου, σε κάθε σύγκριση δύο κριτηρίων σημειώνεται η ένταση της σχετικής σημαντικότητας σε 18βαθμια κλίμακα. Για να κατανοηθεί καλύτερα ο τρόπος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου επαναποθετείται το εξής παράδειγμα:

στην περίπτωση που θεωρούσε ένας συμμετέχων πως το κριτήριο A είναι πέντε φορές πιο σημαντικό από το κριτήριο B για να καθορίσει το βασικό κριτήριο τότε σημειώνει τον αριθμό 5 από την πλευρά του A.

Στην περίπτωση που το κριτήριο B ήταν πιο σημαντικό από το A τότε σημειώνει τον αριθμό από την πλευρά του κριτηρίου B. Και στην περίπτωση όπου τα δύο κριτήρια είχαν την ίδια βαρύτητα σημειώνει τον αριθμό 1.

Κριτήριο	Ένταση της σχετικής σημαντικότητας																		Κριτήριο
A	9	8	7	6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	B	

Κλίμακα της σχετικής σημαντικότητας:

Ορισμός	Ένταση της σχετικής σημαντικότητας
Ίση σημαντικότητα	1
Λίγο σημαντικό	3
Αρκετά σημαντικό	5
Πολύ σημαντικό	7
Πάρα πολύ σημαντικό	9

Η ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου και τα αποτελέσματα που προκύπτουν αποτελεί το μέσο αποτύπωσης των απόψεων για το προορισμό των κριτηρίων που συνθέτουν την κοινωνική ευημερία.

7.6 Δυσκολίες διεξαγωγής της έρευνας

Η έρευνα παραξένεψε πολλούς από τους ερωτηθέντες εφόσον ο όρος «κοινωνική ευημερία» για κάποιους ήταν πρωτάκουστος ενώ για άλλους αποτελούσε πηγή γέλιου και ειρωνείας έχοντας αντιληφθεί την κατάσταση όπου υπάρχει αυτήν την στιγμή στην Ελλάδα.

Παρόλα αυτά, το ερωτηματολόγιο αποτέλεσε αφορμή για πολύωρες συζητήσεις και ανταλλαγές απόψεων σχεδόν σε όλα τα άτομα στα οποία απευθύνθηκε.

Αρκετοί ήταν αυτοί που θεώρησαν την συγκεκριμένη εργασία ενδιαφέρον και έδειξαν την επιθυμία τους να ενημερωθούν όταν θα διεξαχθούν τα αποτελέσματα της, ενώ υπήρχαν επίσης και αυτοί που όχι μόνο δεν ενδιαφέρθηκαν αλλά αρνήθηκαν ακόμη και να προχωρήσουν στη συμπλήρωση του.

Κεφάλαιο Όγδοο

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων της Έρευνας

Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων όπως προέκυψαν έπειτα από ανάλυση του προγράμματος Excel και τη μελέτη αυτών για να προκύψουν τα συμπεράσματα παρακάτω.

8.1 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

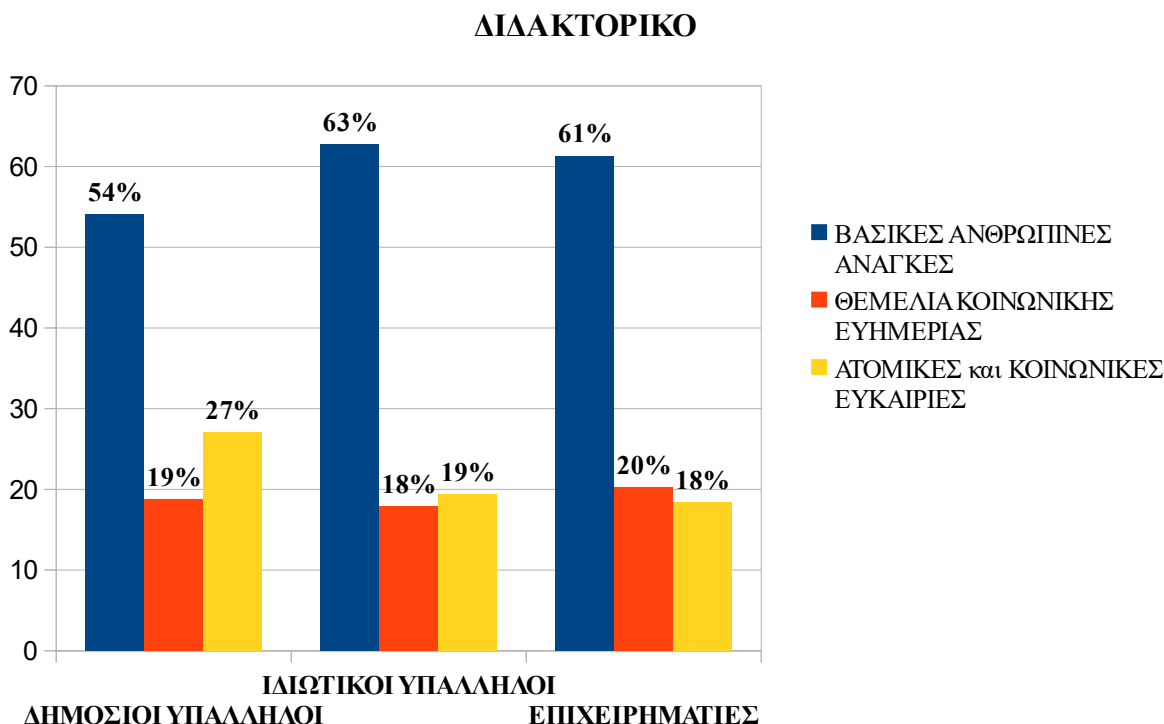
Πίνακας 8.1 Βαρύτητα Κριτηρίων ανάλογα με τη θέση εργασίας (Διδακτορικό)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες	Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας	Ατομικές και Κοινωνικές Ευκαιρίες
Δημόσιοι Υπάλληλοι	54%	19%	27%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	63%	18%	19%
Επιχειρηματίες	61%	20%	18%

Στο σχήμα 1, Πραγματοποιείται κατηγοριοποίηση των βασικών κριτηρίων ανάλογα με τη θέση εργασίας των ερωτηθέντων. Στο σχήμα αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των δημοσίων υπαλλήλων, των ιδιωτικών υπαλλήλων και των επιχειρηματιών που έχουν πτυχίο ΤΕΙ/Πανεπιστημίου έως Διδακτορικό

Σχήμα 8.1

ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πηγή: Ανάλυση πρωτογενών δεδομένων ερωτηματολογίων

Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους προκύπτει ότι για τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες και οι τρεις κατηγορίες των επαγγελματιών υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητες. Σε ποσοστό 54% υποστηρίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι του συνόλου, το 63% οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και 61% οι επιχειρηματίες.

Σε ότι αφορά το κριτήριο θεμελίων κοινωνικής ευημερίας 19% των δημοσίων υπαλλήλων υποστηρίζουν ότι είναι σημαντικό, 18% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 20% των επιχειρηματιών. Που σημαίνει ότι και οι τρεις κατηγορίες επαγγελματιών δίνουν την ίδια βαρύτητα ανάπτυξης των συγκεκριμένων κριτηρίων.

Σε ότι αφορά τις ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες των ατόμων σε μεγαλύτερο ποσοστό υποστηρίζουν οι δημόσιοι υπάλληλοι και κρίνουν ότι έχει μεγαλύτερη βαρύτητα σε ποσοστό 27% ενώ αντίστοιχα οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και οι επιχειρηματίες υποστηρίζουν με ποσοστό 19% και 18% των ερωτηθέντων αντίστοιχα.

8.2 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ

Πίνακας 8.2 Βαρύτητα Κριτηρίων ανάλογα με τη θέση εργασίας (Λύκειο)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Βασικές Ανθρώπινες Ανάγκες	Θεμέλια Κοινωνικής Ευημερίας	Ατομικές και Κοινωνικές Ευκαιρίες
Δημόσιοι Υπάλληλοι	73%	13%	14%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	54%	20%	26%
Επιχειρηματίες	63%	18%	19%

Στο σχήμα 2, γίνεται κατηγοριοποίηση των ίδιων κριτηρίων με το προηγούμενο σχήμα αλλά αυτή τη φορά οι επαγγελματίες κατέχουν μόρφωση έως απολυτήριου λυκείου. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους τα ποσοστά που προκύπτουν είναι ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι υποστήριζαν κατά ποσοστό 73% τη βαρύτητα των βασικών ανθρώπινων αναγκών. Αντίστοιχα ακολουθούν οι επιχειρηματίες με 63% και 54% των ιδιωτικών υπαλλήλων.

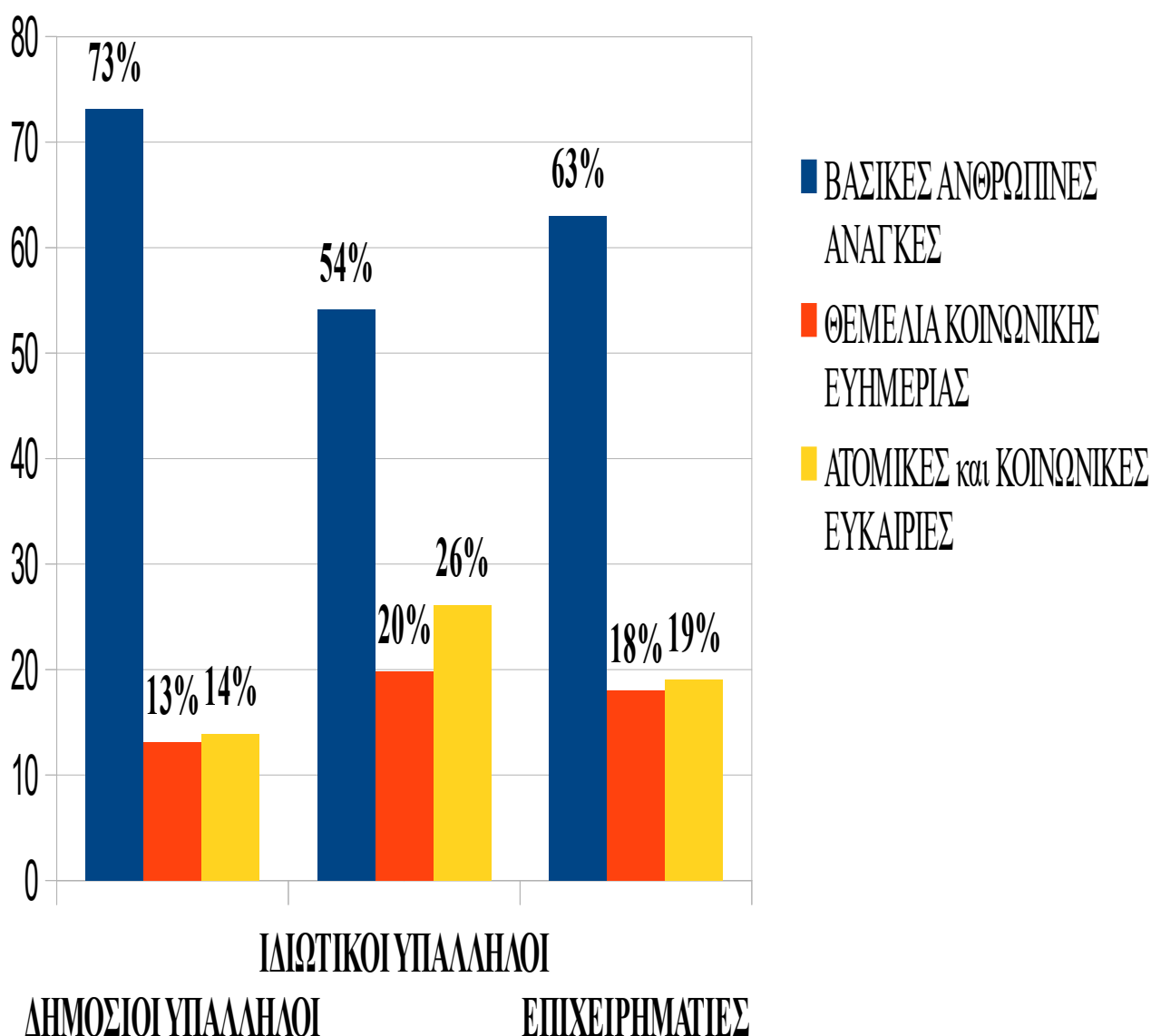
Για τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας το μεγαλύτερο ποσοστό των ιδιωτικών υπαλλήλων 20% υποστηρίζει ότι είναι πιο σημαντικό, αντίστοιχα 18% οι επιχειρηματίες με μικρή διαφορά και μόλις 13% των δημοσίων υπαλλήλων.

Σε ότι αφορά τη βαρύτητα των ατόμων για τις ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με ποσοστό 26% σημειώνουν τη σημαντικότητα αυτών των κριτηρίων, με 19% οι επιχειρηματίες και με 14% οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Σχήμα 8.2

ΒΑΡΥΤΗΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΥΚΕΙΟ

Πηγή: Ανάλυση πρωτογενών δεδομένων ερωτηματολογίων

8.3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

Πίνακας 8.3 Βασικές ανθρώπινες ανάγκες με βάση τη θέση εργασίας (Διδακτορικό)

ΥΠΟ -ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη	Νερό και υγιεινή	Στέγαση	Προσωπική - Ασφάλεια
Δημόσιοι Υπάλληλοι	37,9%	27,7%	17,2%	17,2%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	36,4%	32,7%	20,6%	10,3%
Επιχειρηματίες	40,6%	34%	18,3%	7,1%

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται επιγραμματικά οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες με βάση την υψηλή εκπαίδευση που έχουν οι τρεις κατηγορίες επαγγελματιών, έως διδακτορικό τίτλο σπουδών και που κλήθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο.

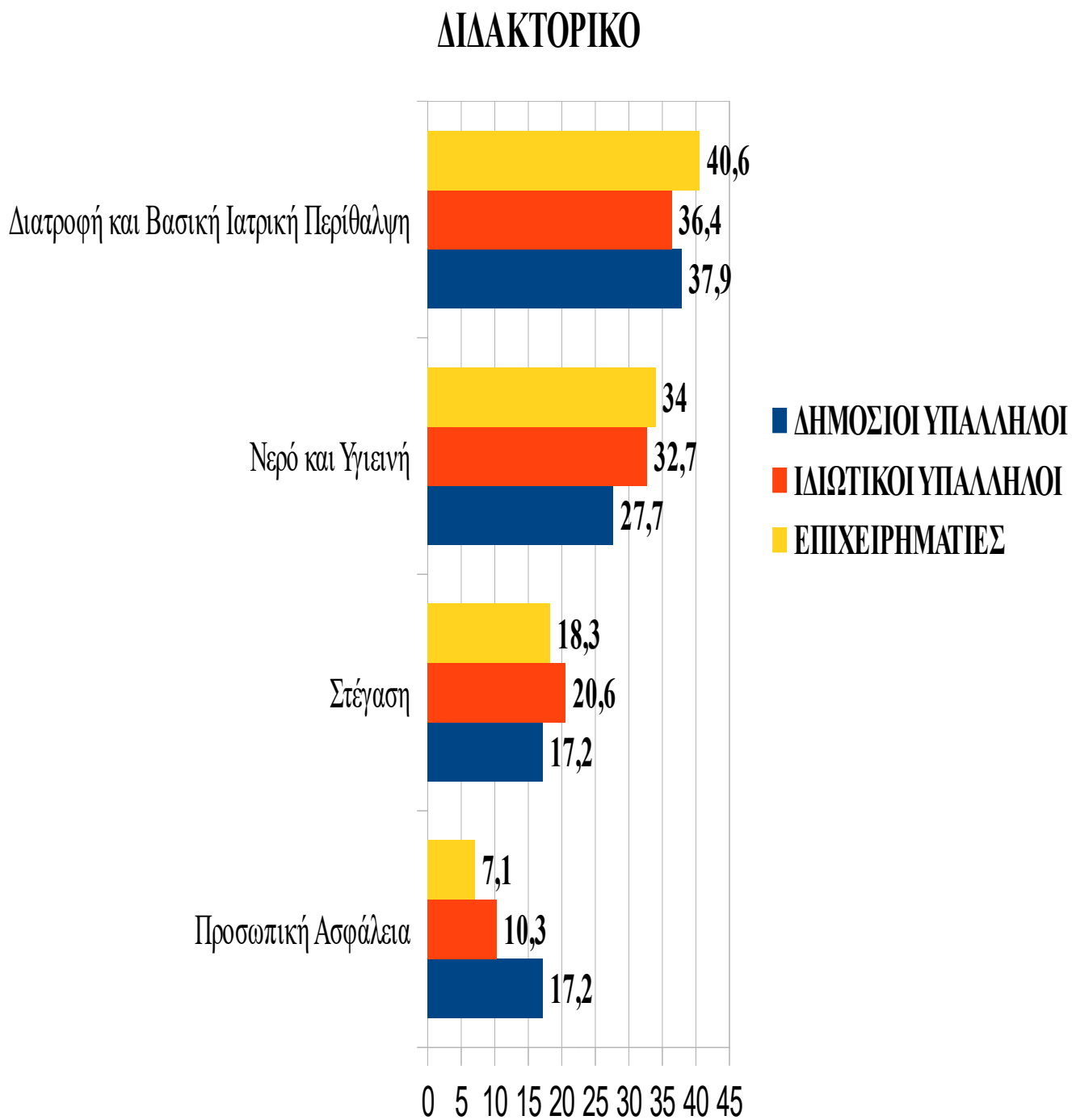
Πιο αναλυτικά, σε ότι αφορά τη βαρύτητα της διατροφής και της βασικής ιατρικής περίθαλψης οι δημόσιοι υπάλληλοι υποστηρίζουν κατά 37.9%, οι ιδιωτικοί υπάλληλοι με 36,4% και οι επιχειρηματίες με 40,6%. Σε ότι αφορά το νερό και την υγιεινή των ατόμων, από τους επιχειρηματίες οι αναγκαιότητα του υποστηρίζεται κατά ποσοστό 34%, με 32,7% από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και 27,7% οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Η ύπαρξη στέγης για όλα τα άτομα υποστηρίζεται ως βασική ανθρώπινη ανάγκη με το 18,3% από τους επιχειρηματίες να έχουν απαντήσει να το θεωρούν σημαντικό, με 20,6% ιδιωτικοί υπάλληλοι και 17,2% οι δημόσιοι υπάλληλοι.

Για την προσωπική ασφάλεια ως βασική ανθρώπινη ανάγκη υποστηρίζει θετικά το 7,1% των επιχειρηματιών, το 10,3% των ιδιωτικών υπαλλήλων και το 17,2% των δημοσίων υπαλλήλων.

Σχήμα 8.3

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

8.4 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ

Πίνακας 8.4 Βασικές ανθρώπινες ανάγκες με βάση τη θέση εργασίας (Λύκειο)

ΥΠΟ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη	Νερό και υγιεινή	Στέγαση	Προσωπική - Ασφάλεια
Δημόσιοι Υπάλληλοι	45,5%	31,6%	14,8%	8,1%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	31,5%	33%	18,8%	16,7%
Επιχειρηματίες	38,3%	30,5%	19,2%	12%

Στο σχήμα τέσσερα παρουσιάζονται η σπουδαιότητα ύπαρξης βασικών ανθρώπινων αναγκών στα άτομα και οι απαντήσεις που έδωσαν οι τρεις κατηγορίες επαγγελματιών των ερωτηθέντων ήταν με βάση τη μόρφωσή τους έως το απολυτήριο λυκείου.

Ως βασική ανθρώπινη ανάγκη τη διατροφή και τη βασική ιατρική περίθαλψη υποστηρίζει το 38,3% των επιχειρηματιών, 31,5% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 45,5% των δημοσίων υπαλλήλων.

Για το νερό και την υγιεινή υποστηρίζει το 31,6% των δημοσίων υπαλλήλων, το 33% οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και 30,5% οι επιχειρηματίες.

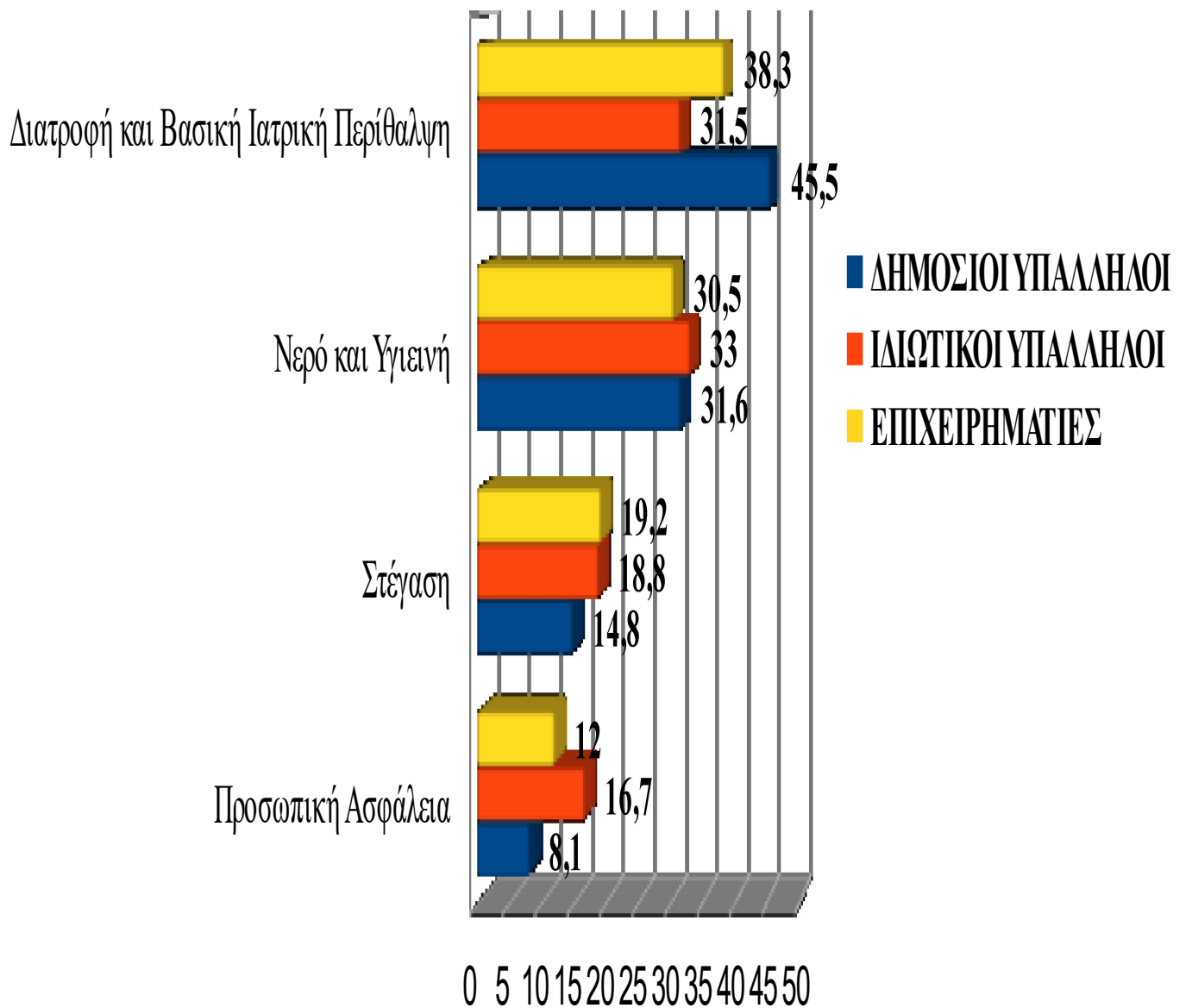
Η στέγαση αποτελεί βασική ανθρώπινη ανάγκη ως σπουδαιότητα κατά το 19,2% των επιχειρηματιών, 18,8% κατά των ιδιωτικών υπαλλήλων και 14,8% κατά τους δημόσιους υπαλλήλους.

Η προσωπική ασφάλεια χαρακτηρίζεται βασική ανθρώπινη ανάγκη σύμφωνα με την άποψη του 12% των επιχειρηματιών, 16,7% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 8,1% των δημοσίων υπαλλήλων.

Σχήμα 8.4

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΥΚΕΙΟ

8.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

Πίνακας 8.5 Θεμέλια κοινωνικής ευημερίας με βάση τη θέση εργασίας (Διδακτορικό)

ΥΠΟ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Πρόσβαση στη γνώση (μόρφωση)	Πρόσβαση στην πληροφορική και στην τεχνολογία	Διασφάλιση υγείας και ευεξίας	Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος
Δημόσιοι Υπάλληλοι	25,1%	10,5%	44%	20,4%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	30,6%	14%	40,9%	14,5%
Επιχειρηματίες	29,1%	13,4%	35,3%	22,2%

Στο στοίχημα πέντε παρουσιάζονται τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας με βάση τη θέση εργασίας των ερωτηθέντων και τον διδακτορικό τίτλο σπουδών.

Σε ότι αφορά τη βασική βαρύτητα η πρόσβαση στη γνώση και τη μόρφωση υποστηρίζει το 29,1% των επιχειρηματιών, το 25,1 των δημοσίων υπαλλήλων και το 30,6% των ιδιωτικών υπαλλήλων.

Η πρόσβαση των ατόμων στην πληροφόρηση και στην τεχνολογία βρίσκει υποστηρικτές το 14% των ιδιωτικών υπαλλήλων, 10,5% των δημοσίων υπαλλήλων και 13,4% των επιχειρηματιών.

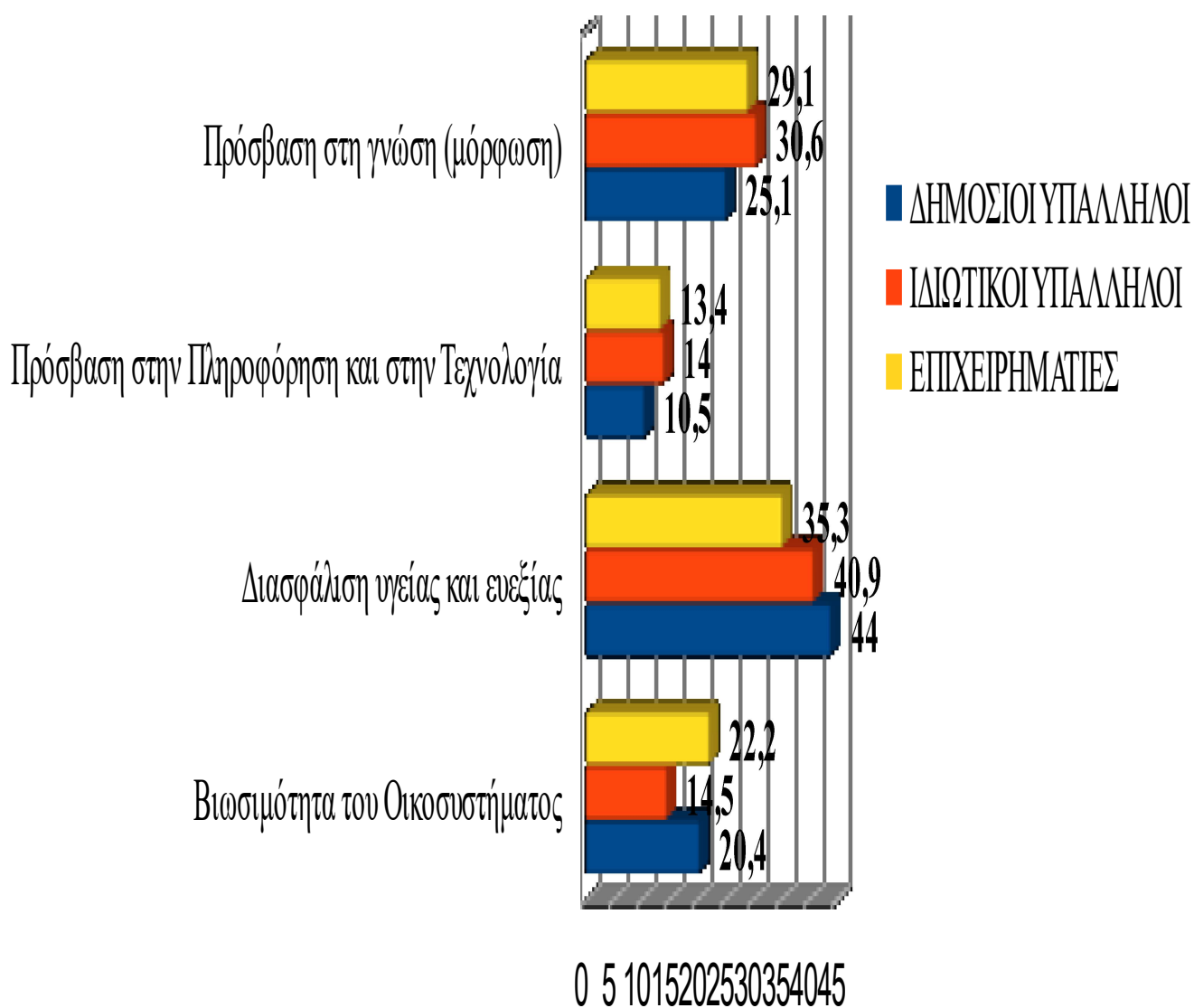
Σημαντική στα άτομα η διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας υποστηρίζουν το 35,3% των επιχειρηματιών, το 44% των δημοσίων υπαλλήλων και το 40,9% των ιδιωτικών υπαλλήλων.

Για την καλή βιωσιμότητα του οικοσυστήματος το 22,2% των επιχειρηματιών υποστηρίζουν ότι είναι σημαντικό, το 20,4% των δημοσίων υπαλλήλων και το 14,5% των ιδιωτικών υπαλλήλων αντίστοιχα.

Σχήμα 8.5

ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

8.6 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ

Πίνακας 8.6 Θεμέλια κοινωνικής ευημερίας με βάση τη θέση εργασίας (Λύκειο)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Πρόσβαση στη γνώση (μόρφωση)	Πρόσβαση στην πληροφορική και στην τεχνολογία	Διασφάλιση υγείας και ευεξίας	Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος
Δημόσιοι Υπάλληλοι	20,1%	10,6%	55,9%	13,4%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	27,6%	1,4%	44,4%	16,6%
Επιχειρηματίες	21,6%	12,4%	46,3%	19,7%

Στο παρακάτω σχήμα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των κριτηρίων που αφορούν τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας τους με βάση τη θέση εργασίας των ερωτηθέντων που έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους μέχρι το λύκειο.

Σε ότι αφορά την υποστήριξη για πρόσβαση στη γνώση και μόρφωση απάντησε θετικά το 20,1% των δημοσίων υπαλλήλων, το 27,6 % των ιδιωτικών υπαλλήλων και το 21,6 των επιχειρηματιών.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση και στην τεχνολογία σημαντικό χαρακτηριστικό βρίσκουν το 12,4% των επιχειρηματιών, το 1,4% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 10,6% των δημοσίων υπαλλήλων.

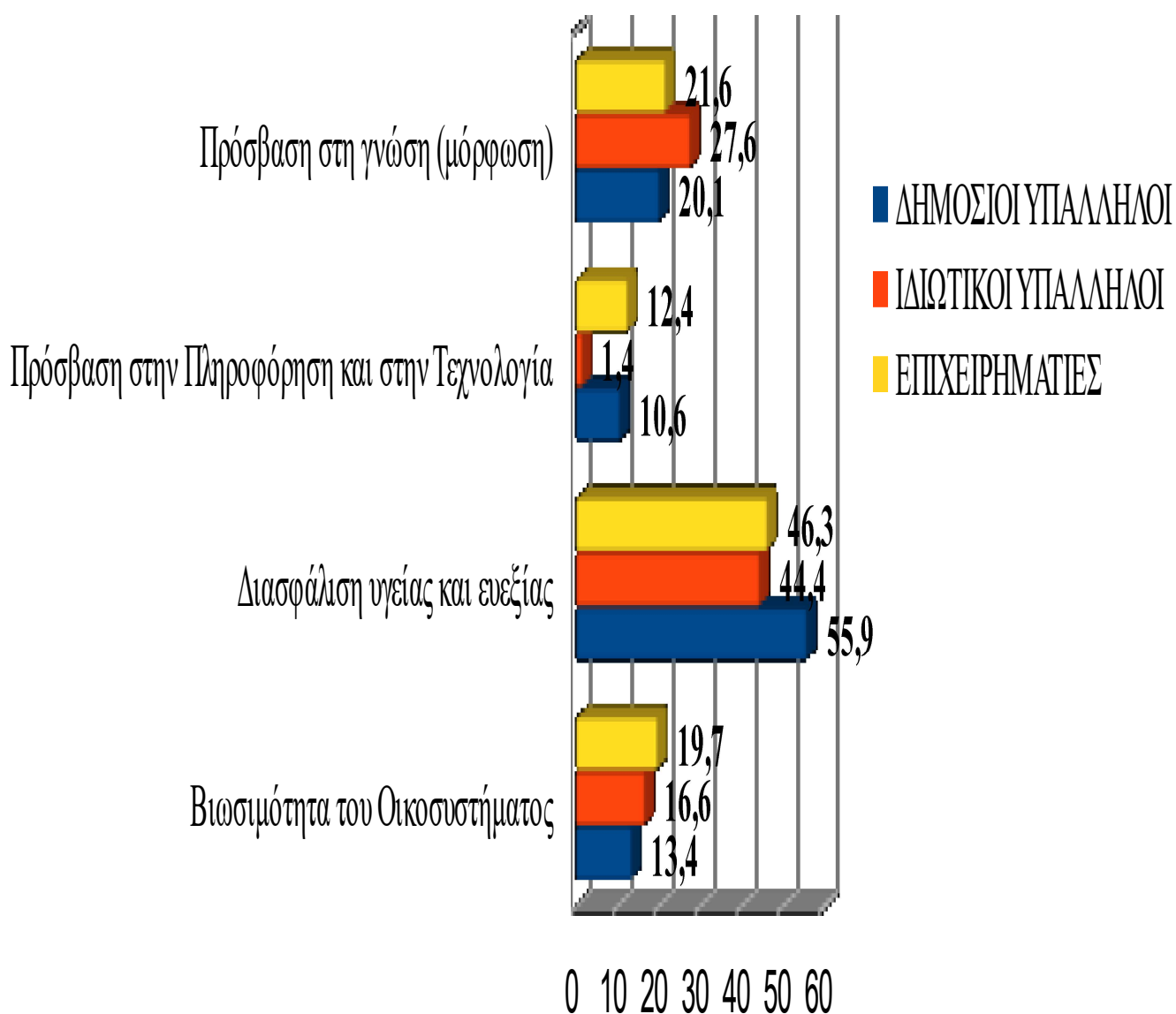
Η διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας βρίσκει υποστηρικτές το 44,4% των ιδιωτικών υπαλλήλων, το 55,9 των δημοσίων υπαλλήλων και το 46,3% των επιχειρηματιών.

Η βιωσιμότητα του οικοσυστήματος υποστηρίχτηκε κατά 19,7% από τους επιχειρηματίες, 16,6% από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και 13,4% τους δημοσίους υπαλλήλους.

Σχήμα 8.6

ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΥΚΕΙΟ

**8.7 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ**

Πίνακας 8.7 Ατομικές και Κοινωνικές ευκαιρίες με βάση τη θέση εργασίας (Διδακτορικό)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ατομικά δικαιώματα	Ατομική ελευθερία και δικαιώματα επιλογής	Ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη	Πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση
Δημόσιοι Υπάλληλοι	31,6%	33,6%	17,1%	17,7%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	28,4%	43,9%	12,7%	15%
Επιχειρηματίες	32,3%	35,3%	16,2%	16,2%

Στο σχήμα επτά παρουσιάζεται η σημαντικότητα των ατομικών και των κοινωνικών ευκαιριών των ατόμων και οι απαντήσεις δόθηκαν με βάση τις θέσεις εργασίας των ερωτηθέντων που έχουν διδακτορικό τίτλο.

Τα ατομικά δικαιώματα αποτελούν βαρυσήμαντο χαρακτηριστικό σύμφωνα με την άποψη 32,3% των επιχειρηματιών, 28,4% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 31,6% των δημοσίων υπαλλήλων.

Η ατομική ελευθερία και το δικαίωμα επιλογής υποστηρίζεται από το 33,6% των δημοσίων υπαλλήλων, 43,9% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 35,3% από τους επιχειρηματίες.

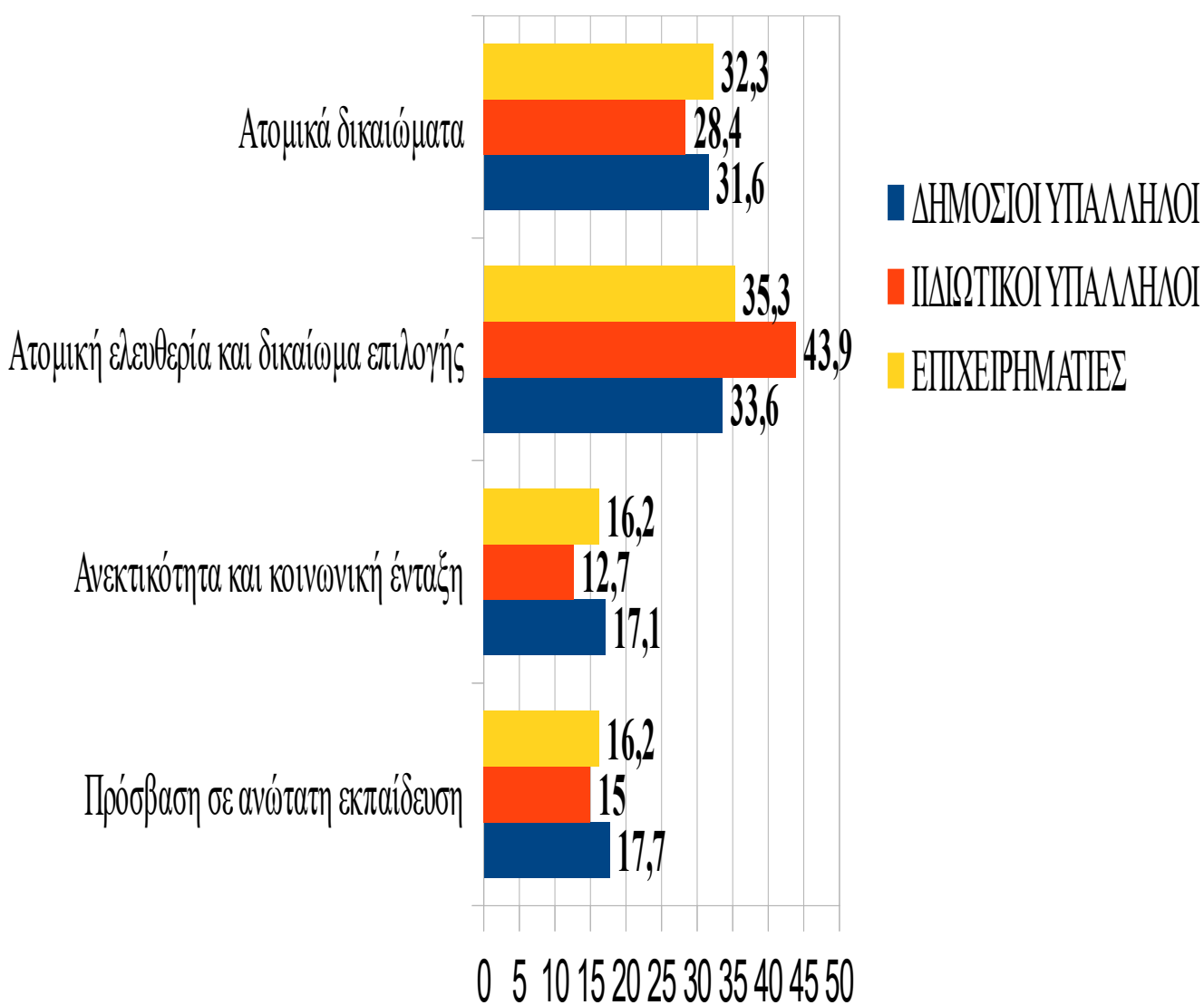
Η ανεκτικότητα και η κοινωνική ένταξη βρίσκει σύμφωνο το 12,7% των ιδιωτικών υπαλλήλων, το 17,1% των δημοσίων υπαλλήλων και το 16,2% των επιχειρηματιών.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση των ατόμων το βρίσκει σημαντικό το 15% των ιδιωτικών υπαλλήλων, το 17,7% των δημοσίων υπαλλήλων και το 16,2% των επιχειρηματιών.

Σχήμα 8.7

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

8.8 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ –ΜΟΡΦΩΣΗ ΕΩΣ ΛΥΚΕΙΟ

Πίνακας 8.8 Ατομικές και Κοινωνικές ευκαιρίες με βάση τη θέση εργασίας(Λύκειο)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Ατομικά δικαιώματα	Ατομική ελευθερία και δικαιώματα επιλογής	Ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη	Πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση
Δημόσιοι Υπάλληλοι	36,4%	34,7%	17,8%	11,1%
Ιδιωτικοί Υπάλληλοι	32,1%	37,9%	14,9%	15,1%
Επιχειρηματίες	29,7%	35,7%	20,6%	14%

Στο σχήμα οχτώ παρουσιάζονται αντίστοιχα οι ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες των ατόμων με βάση τη θέση εργασίας των ερωτηθέντων που έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές του στο λύκειο.

Σε ότι αφορά τη βαρύτητα του κριτηρίου των ατομικών δικαιωμάτων υποστηρίζουν θετικά το 29,7% των επιχειρηματιών, το 32,1% των ιδιωτικών υπαλλήλων και το 36,4 των δημοσίων υπαλλήλων.

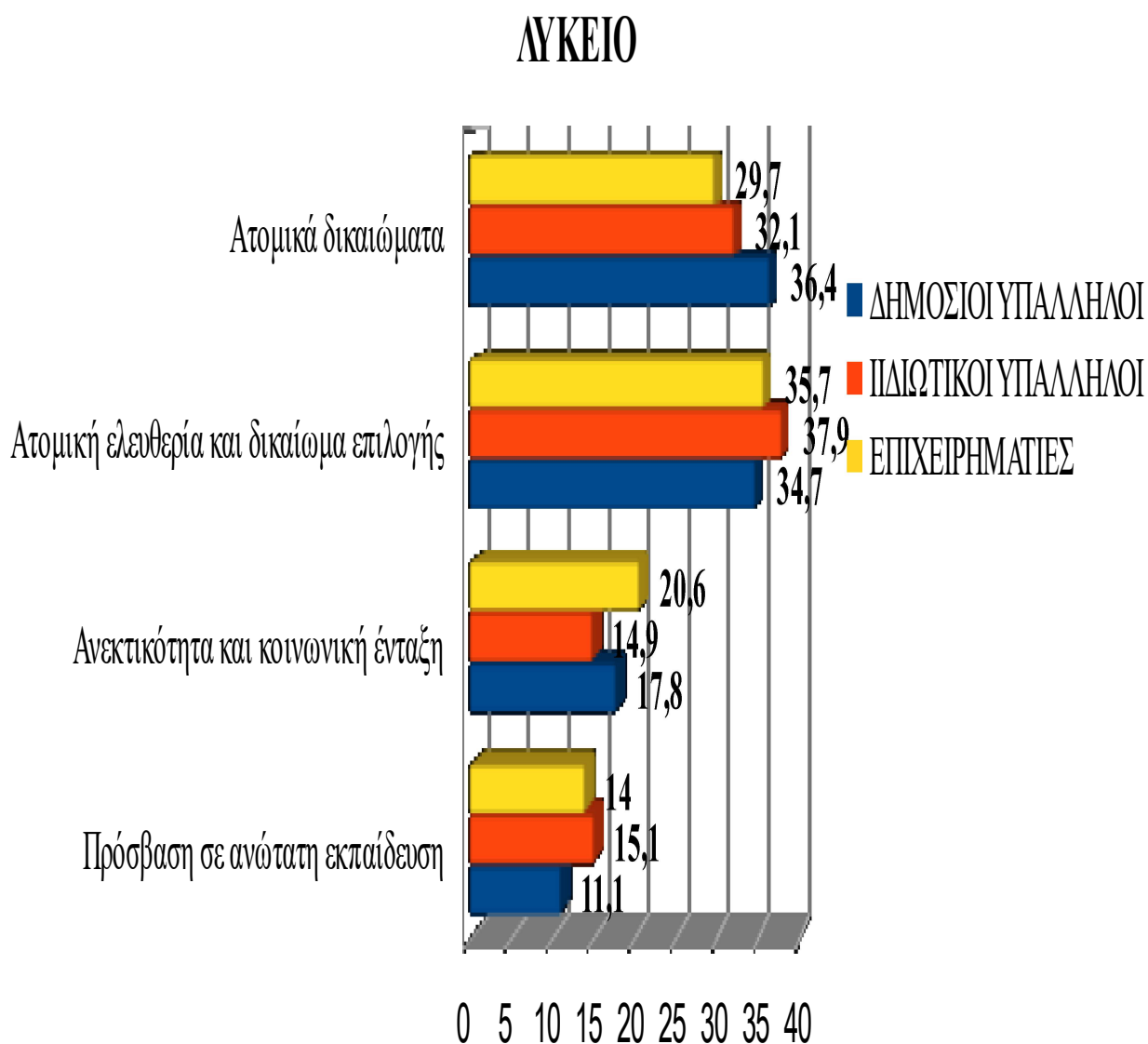
Η ατομική ελευθερία και το δικαίωμα επιλογής υποστηρίζεται κατά 34,7% από τους δημόσιους υπαλλήλους, 37,9% στους ιδιωτικούς υπαλλήλους και 35,7% τους επιχειρηματίες.

Η ανεκτικότητα και η κοινωνική ένταξη αντιστοιχεί σε ποσοστό 17,8% από τους δημόσιους υπαλλήλους, 14,9% από τους ιδιωτικούς υπαλλήλους και 20,6% από τους επιχειρηματίες.

Η πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση των ατόμων υποστηρίζεται ως σημαντικό κριτήριο από το 11,1%, των δημοσίων υπαλλήλων, το 15,1% των ιδιωτικών υπαλλήλων και 14% των επιχειρηματιών.

Σχήμα 8.8

ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

8.9 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Πίνακας 8.9 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Δημόσιοι Υπάλληλοι)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη	Νερό και υγιεινή	Στέγαση	Προσωπική ασφάλεια
Διδακτορικό	20,5%	15%	9,3%	9,3%
Λύκειο	33,2%	23,1%	10,8%	5,9%

Στο σχήμα εννιά παρουσιάζεται ένας πιο συγκεντρωτικός πίνακας που αφορά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων των κριτηρίων με βάση τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες και αναφέρεται στη διατροφή και τη βασική ιατρική περίθαλψη όπου σε ποσοστό 20,5% από τους κατόχους διδακτορικού τίτλου υποστηρίζεται ότι είναι σημαντικό το νερό και η υγιεινή, κατά 15% η στέγαση, κατά 9,3% όπως και η προσωπική ασφάλεια.

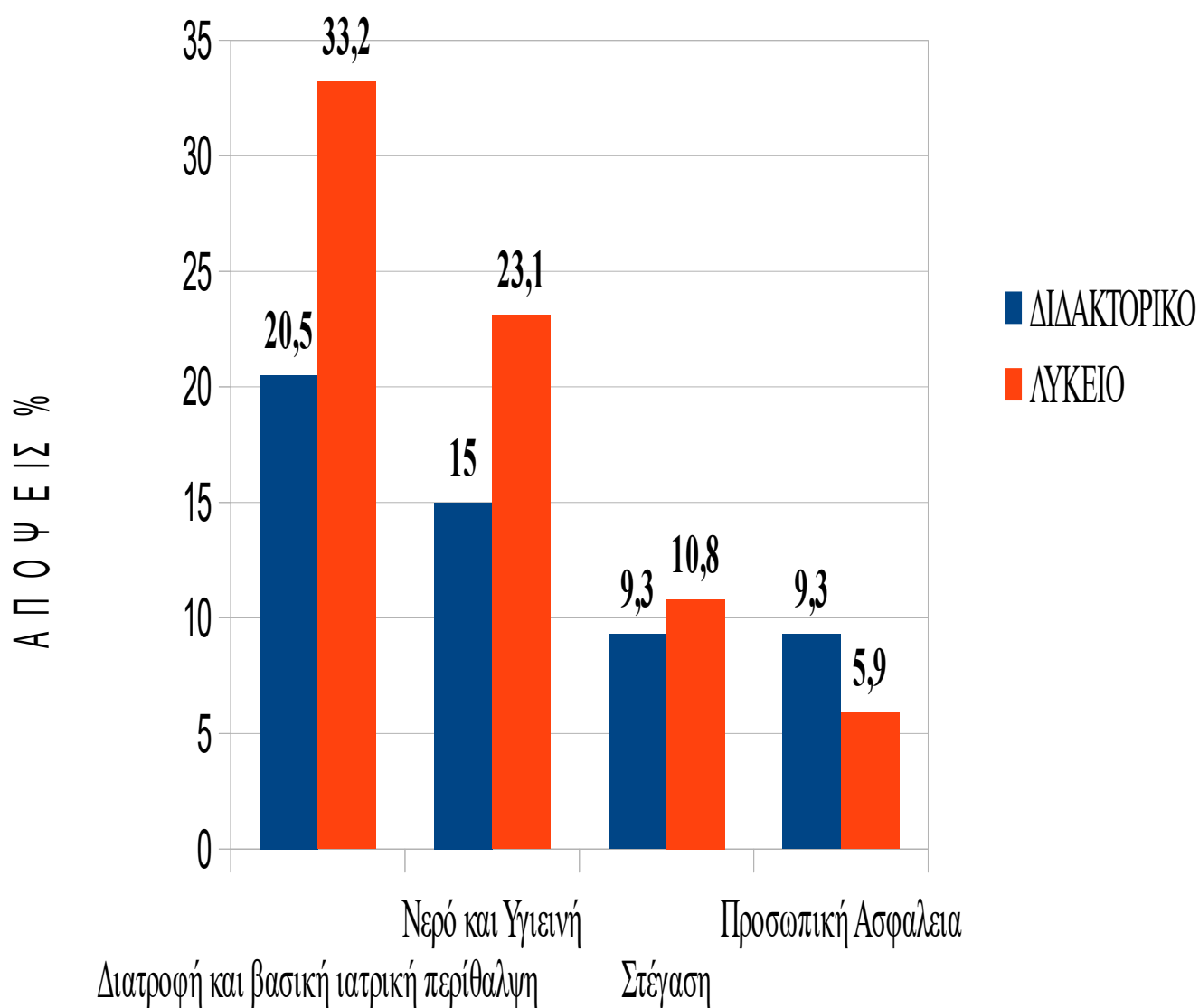
Αντίστοιχα τα ποσοστά είναι υψηλότερα ποσοστά η ολοκλήρωση μόρφωσης των ατόμων μέχρι και το λύκειο βρίσκει ως πιο σημαντικά τη διατροφή και τη βασική ιατρική περίθαλψη με 33,2%, το νερό και την υγιεινή με 23,1%.

Αντίστοιχα σε ότι αφορά τη στέγαση ελάχιστα υψηλότερο ποσοστό παρουσιάζουν οι κάτοχοι με ολοκλήρωση των σπουδών το λύκειο, με 10,8%, ενώ αντίστοιχα η προσωπική ασφάλεια παρουσιάζεται μειωμένη για τους κατόχους μορφωτικού επιπέδου λυκείου με 5,9%.

Σχήμα 8.9

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

**8.10 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ**

Πίνακας 8.10 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Δημόσιοι Υπάλληλοι)

ΥΠΟ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος	Διασφάλιση υγείας και ευεξίας	Πρόσβαση στη πληροφόρηση και στην τεχνολογία	Πρόσβαση στη γνώση (μόρφωση)
Διδακτορικό	3,8%	8,3%	2%	4,7%
Λύκειο	1,8%	7,3%	1,4%	2,6%

Στο σχήμα 10 υπάρχει πιο συγκεντρωτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων που αφορούν το δεύτερο κριτήριο που αναφέρεται στα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας των ατόμων όπου η διάκριση έγινε με βάση το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων.

Σε ότι αφορά τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό 3,8% αντίστοιχα με το 1,8% του λυκείου.

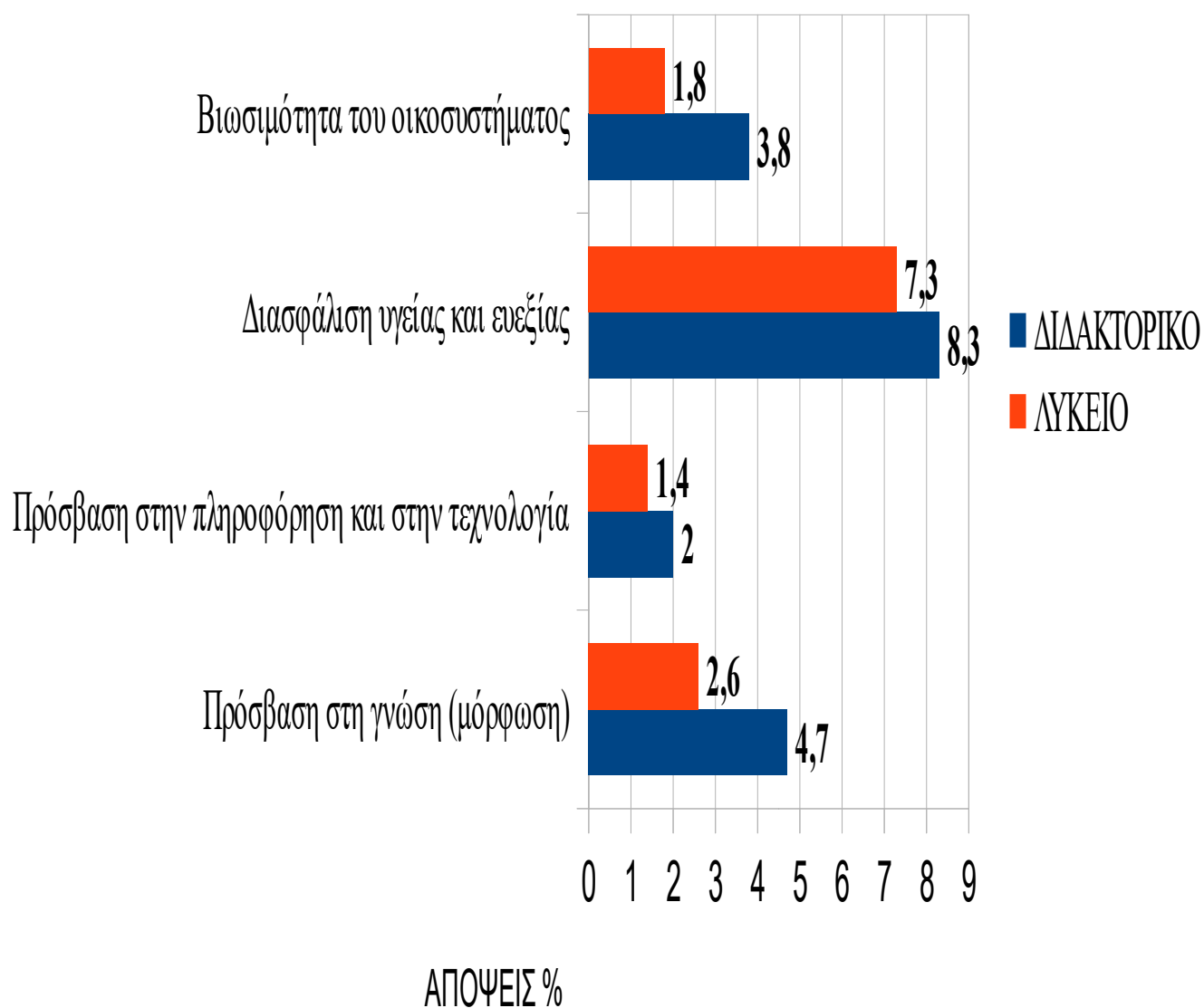
Η διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας σημειώνει πάλι μεγαλύτερο ποσοστό από τους ερωτηθέντες διδακτορικού με 8,3% ενώ του λυκείου 7,3% μία μονάδα χαμηλότερα.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την τεχνολογία και την πρόσβαση στη γνώση οι κάτοχοι του διδακτορικού παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά αντιστοίχως από τους ερωτηθέντες μορφωτικού επιπέδου λυκείου.

Σχήμα 8.10

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

**8.11 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ**

Πίνακας 8.11 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Δημόσιοι Υπάλληλοι)

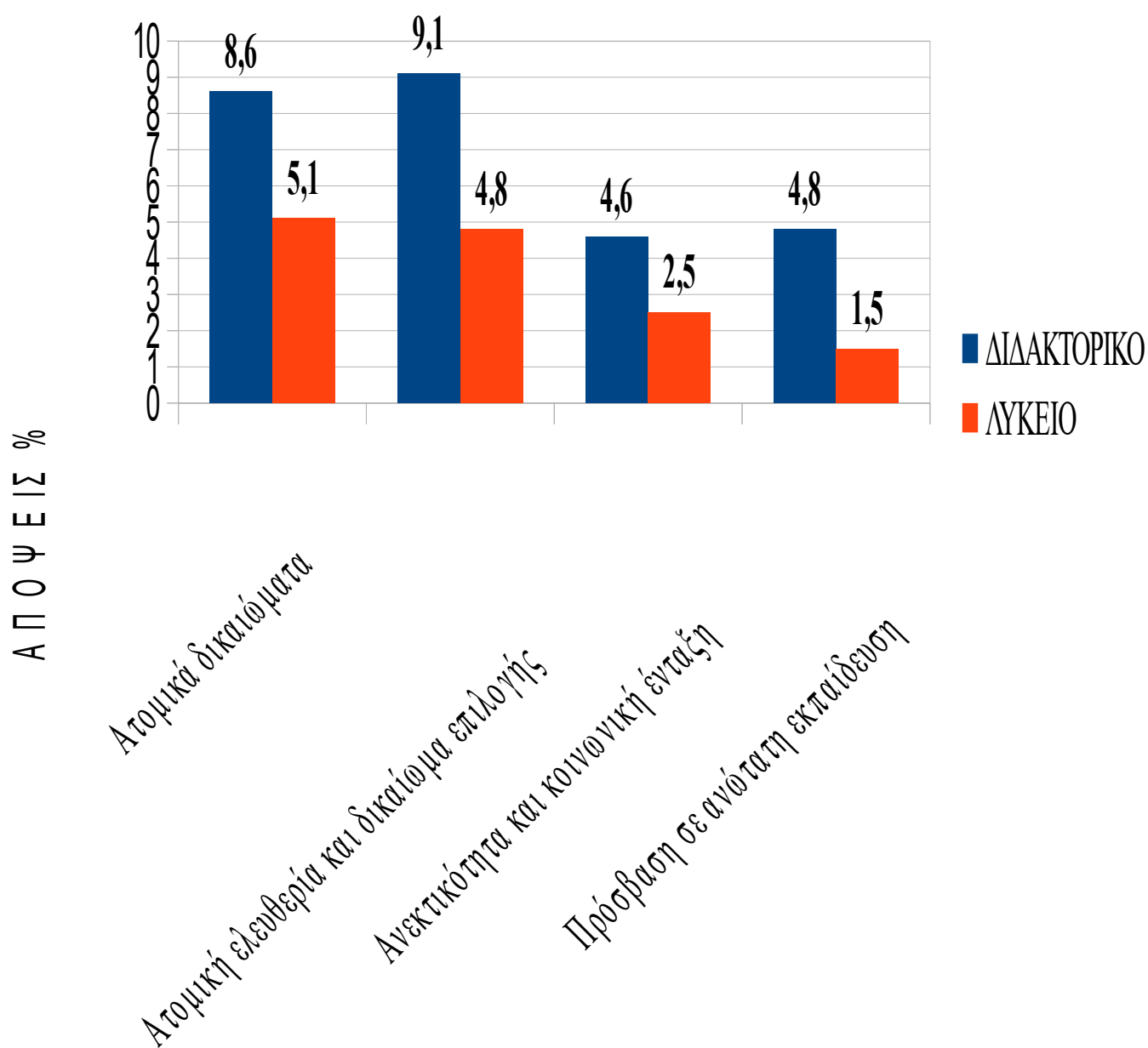
ΥΠΟ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Ατομικά δικαιώματα	Ατομική ελευθερία και δικαίωμα επιλογής	Ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη	Πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
Διδακτορικό	8,6%	9,1%	4,6%	4,8%
Λύκειο	5,1%	4,8%	2,5%	1,5%

Στο σχήμα 11 υπάρχει συγκεντρωτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων που αναφέρονται στο τρίτο κριτήριο και αφορά τις ανάγκες και τις κοινωνικές ευκαιρίες των ερωτηθέντων που είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Απο τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου έχουν υψηλότερα ποσοστά των απαντήσεων τους σε σχέση με τη βαρύτητα που δίνουν στα ατομικά δικαιώματα, στην ατομική ελευθερία, στην ανεκτικότητα και την κοινωνική ένταξη όπως και την πρόσβαση των ατόμων σε ανώτατη εκπαίδευση, συγκριτικά με τους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν μορφωτικό επίπεδο λυκείου οι οποίοι σημείωσαν μικρότερα ποσοστά με περίπου δύο μονάδες διαφορά.

Σχήμα 8.11

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

**8.12 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ**

Πίνακας 8.12 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Επιχειρηματίες)

ΥΠΟ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη	Νερό και υγιεινή	Στέγαση	Προσωπική ασφάλεια
Διδακτορικό	24,9%	20,8%	11,2%	4,4%
Λύκειο	24,1%	19,2%	12,1%	7,6%

Στο σχήμα 12 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα των επιχειρηματιών με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο στο κριτήριο 1 που αφορά τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες.

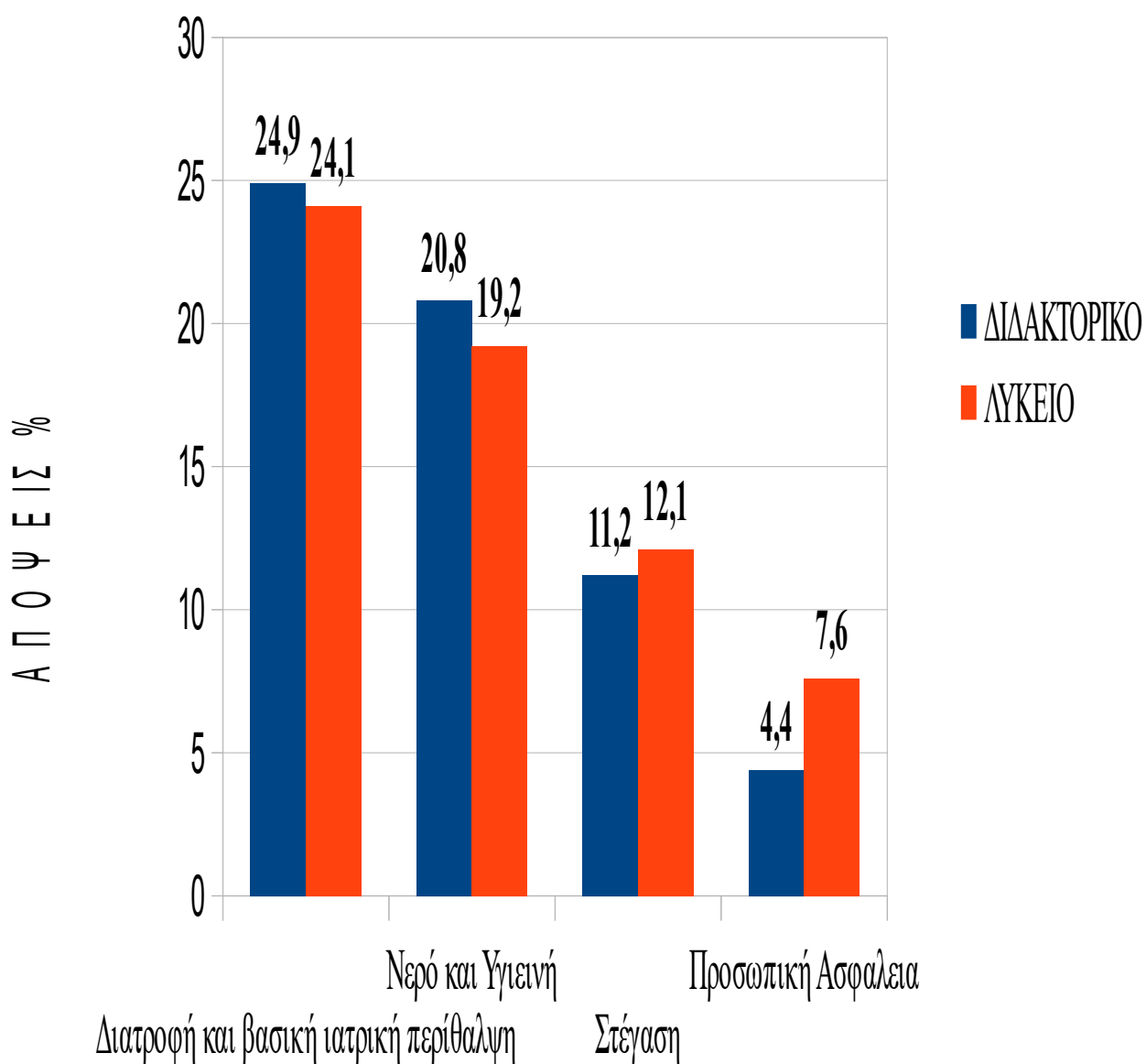
Από τα ποσοστά που παρουσιάζονται προκύπτει ότι και οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου αλλά και τα άτομα μορφωτικού επιπέδου λυκείου δείχνουν την ίδια σοβαρότητα των αναγκών των ατόμων για διατροφή, βασική ιατρική περίθαλψη και νερό.

Ενώ τρεις μονάδες περίπου υψηλότερο ποσοστό βαρύτητας σημαντικότητας δίνουν οι απόφοιτοι λυκείου για την προσωπική ασφάλεια των ατόμων.

Σχήμα 8.12

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

8.13 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

Πίνακας 8.13 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Επιχειρηματίες)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος	Διασφάλιση υγείας και ευεξίας	Πρόσβαση στη πληροφόρηση και στην τεχνολογία	Πρόσβαση στη γνώση (μόρφωση)
Διδακτορικό	4,5%	7,2%	2,2%	5,9%
Λύκειο	3,5%	8,3%	2,7%	3,9%

Στο σχήμα 13 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα των απαντήσεων των επιχειρηματιών με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο και αναφέρονται στο δεύτερο κριτήριο που αφορά τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας.

Σε ότι αφορά τη διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας οι απόφοιτοι λυκείου παρουσιάζουν το υψηλότερο ποσοστό αυτού του υπό κριτηρίου.

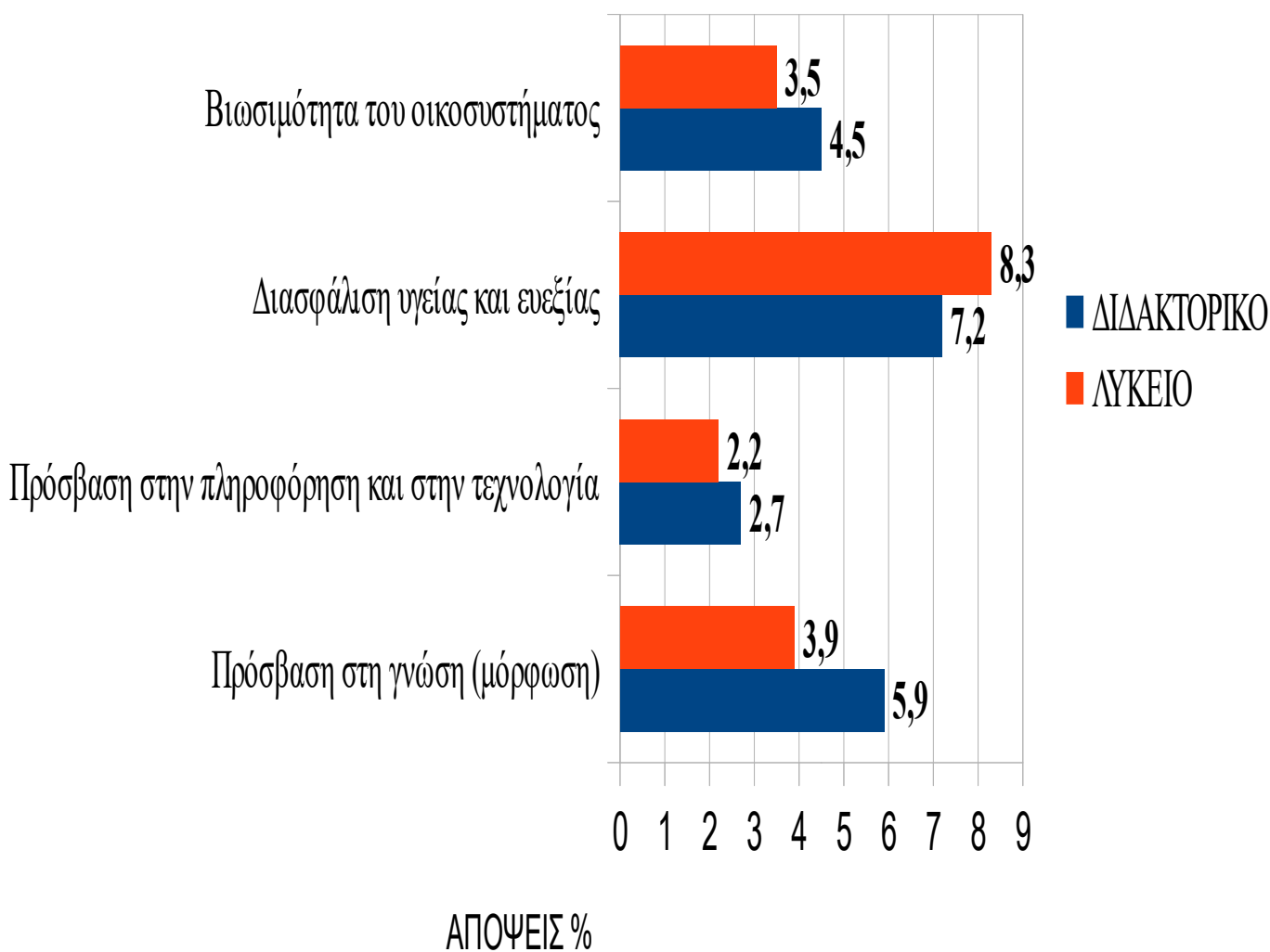
Ενώ αντίστοιχα για τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος όπως και την πρόσβαση στη γνώση και τη μόρφωση δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα οι κάτοχοι διδακτορικού τίτλου.

Σε ότι αφορά την πρόσβαση στην πληροφορική και την τεχνολογία και οι δύο κατηγορίες μορφωτικού επιπέδου που ερωτήθηκαν σημείωσαν την ίδια βαρύτητα στις απαντήσεις τους.

Σχήμα 8.13

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

8.14 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

Πίνακας 8.14 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Επιχειρηματίες)

ΥΠΟ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Ατομικά δικαιώματα	Ατομική ελευθερία και δικαίωμα επιλογής	Ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη	Πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
Διδακτορικό	5,9%	6,5%	3%	3%
Λύκειο	5,6%	6,8%	3,9%	2,7%

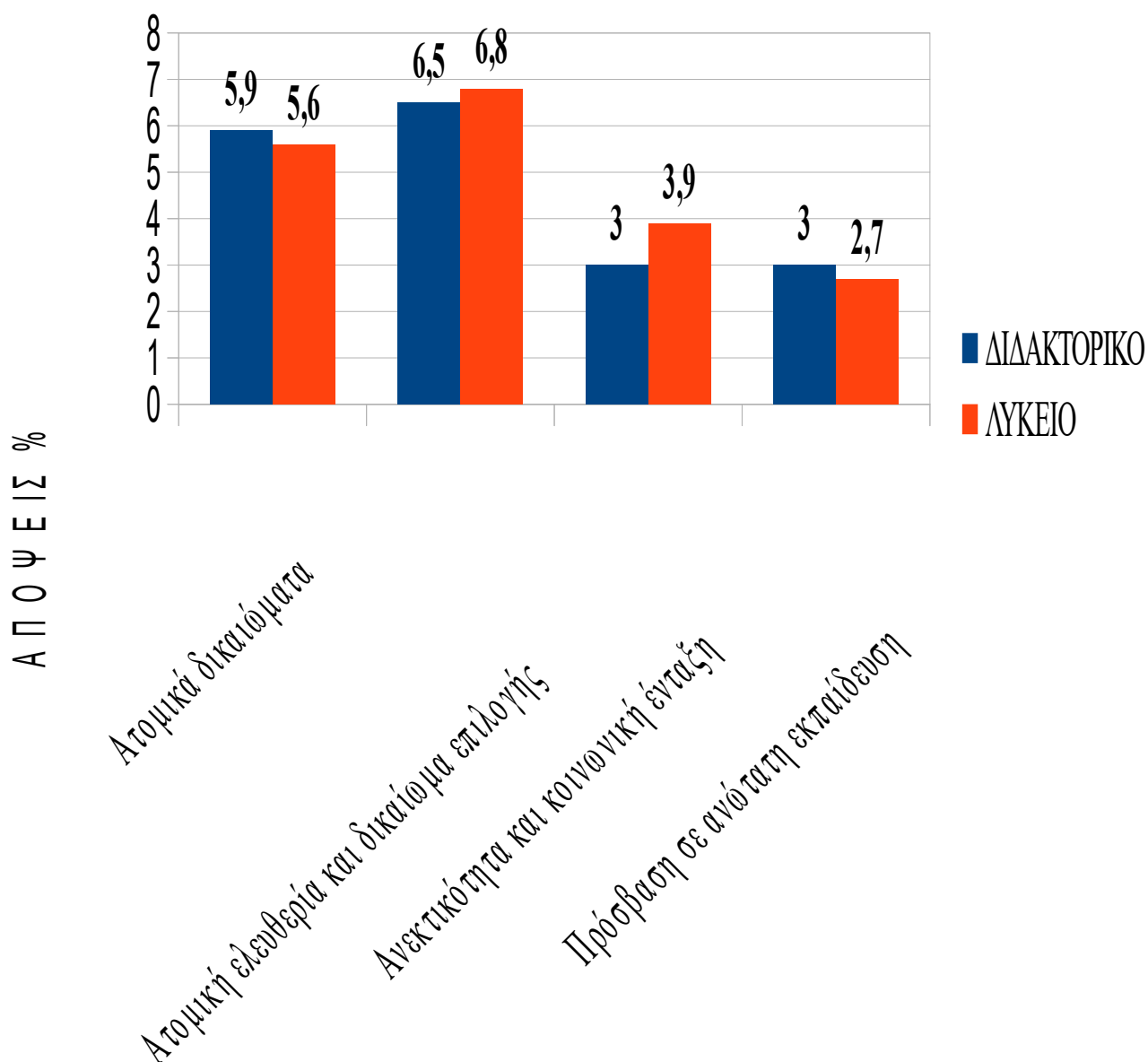
Στο σχήμα 14 είναι τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των υπό κριτηρίων των επιχειρηματιών με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο για το κριτήριο 3 που αφορά τις ατομικές και τις κοινωνικές ευκαιρίες.

Από ότι φαίνεται από τα ποσοστά υποστήριξης και βαρύτητας που σημείωσαν οι ερωτηθέντες προκύπτει ότι και οι δύο κατηγορίες σημειώνουν την ίδια προτίμηση και υποστήριξη σε ότι αφορά τις ανάγκες για κοινωνική ευημερία και κοινωνικές ευκαιρίες, με ελάχιστες διαφορές στα ποσοστά μεταξύ τους.

Σχήμα 8.14

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

**8.15 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ**

Πίνακας 8.15 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Ιδιωτικοί Υπάλληλοι)

ΥΠΟ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Διατροφή και βασική ιατρική περίθαλψη	Νερό και υγιεινή	Στέγαση	Προσωπική ασφάλεια
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
Διδακτορικό	22,8%	20,5%	12,9%	6,5%
Λύκειο	17,04%	17,85%	10,17%	9,03%

Στο σχήμα 15 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα με βάση το μορφωτικό επίπεδο των ιδιωτικών υπαλλήλων που ερωτήθηκαν.

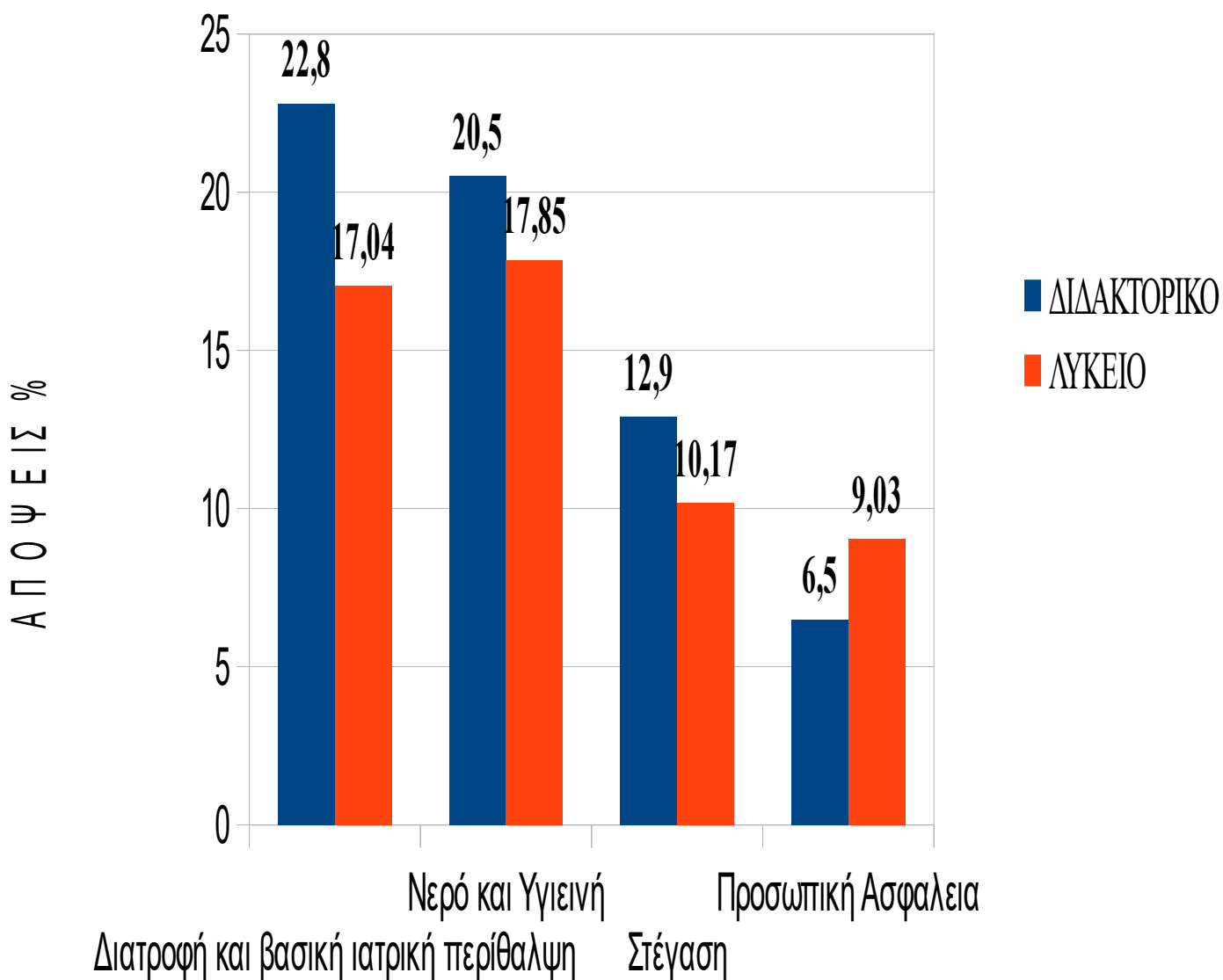
Από τα αποτελέσματα που βλέπουμε και αφορούν το κριτήριο για τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες παρατηρούμε ότι οι κάτοχοι υψηλότερης εκπαίδευσης σημειώνουν ελάχιστα υψηλότερη υποστήριξη και βαρύτητα σε ότι αφορά τη διατροφή, τη βασική ιατρική περίθαλψη, το νερό και τη στέγαση των ατόμων μιας κοινωνίας.

Ενώ οι απόφοιτοι λυκείου υποστηρίζουν ελαφρώς με χαμηλότερα ποσοστά αυτά τα τρία κριτήρια. Σε ότι αφορά όμως την προσωπική ασφάλεια οι Ιδιωτικοί Υπάλληλοι που είναι έως και απόφοιτοι λυκείου δίνουν υψηλότερη βαρύτητα ύπαρξης με ποσοστό 9,03% από το αντίστοιχο 6,5% των Ιδιωτικών Υπαλλήλων ανώτερων σχολών.

Σχήμα 8.15

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

**8.16 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΘΕΜΕΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ»
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ**

Πίνακας 8.16 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Ιδιωτικοί Υπάλληλοι)

ΥΠΟ-ΚΡΙΤΗΡΙΑ	Πρόσβαση στη γνώση (μόρφωση)	Πρόσβαση στη πληροφόρηση και στην τεχνολογία	Διασφάλιση υγείας και ευεξίας	Βιωσιμότητα του οικοσυστήματος
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
Διδακτορικό	5,5%	2,5%	7,3%	2,6 %
Λύκειο	5,46%	2,26%	8,79%	3,29%

Στο σχήμα 16 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα για το κριτήριο δυο, τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας των ερωτηθέντων ιδιωτικών υπαλλήλων με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο.

Όπως παρατηρούμε από τα αποτελέσματα για την πρόσβαση στη γνώση και τη μόρφωση και οι δύο κατηγορίες έχουν όμοια ποσοστά.

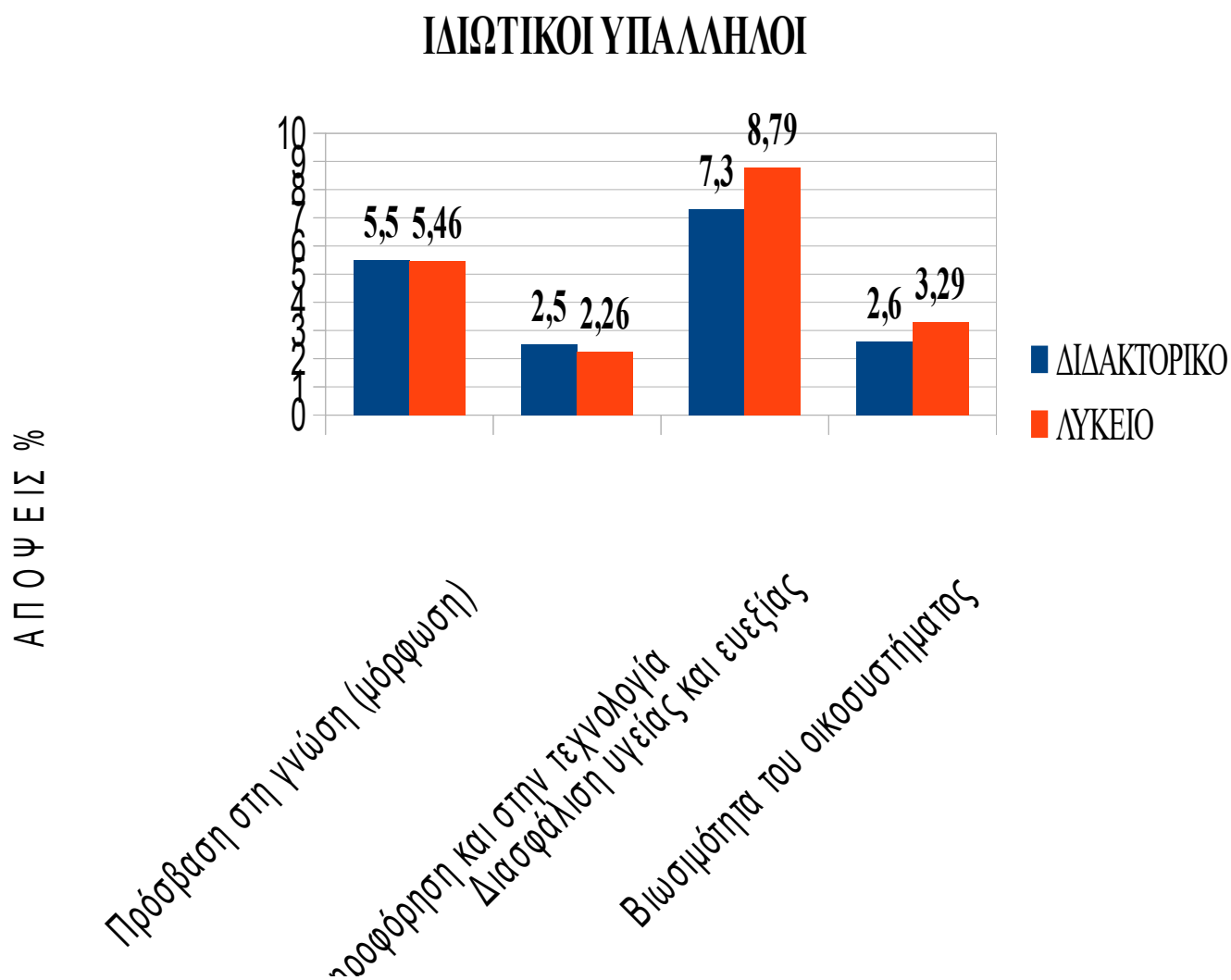
Όπως και για την πρόσβαση στην πληροφόρηση και στη τεχνολογία.

Διαφορετική υποστήριξη δίνουν στη διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας η κατηγορία του λυκείου με 8,79% ελαφρώς πιο υψηλό από τους Ιδιωτικούς Υπαλλήλους της κατηγορίας του διδακτορικού που υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητο μόλις το 7,3% των ερωτηθέντων.

Σε ότι αφορά τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος πάλι η κατηγορία λυκείου σημειώνει 3,29% με το 2,6 % αντίστοιχα της κατηγορίας διδακτορικού.

Σχήμα 8.16

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

8.17 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ «ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ» ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ – ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Πίνακας 8.17 Σύγκριση αποτελεσμάτων υποκριτηρίων (Ιδιωτικοί Υπάλληλοι)

	Ατομικά δικαιώματα	Ατομική ελευθερία και δικαίωμα επιλογής	Ανεκτικότητα και κοινωνική ένταξη	Πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
Διδακτορικό	5,5%	8,5%	2,5%	2,9%
Λύκειο	8,38%	9,89%	3,89%	3,94%

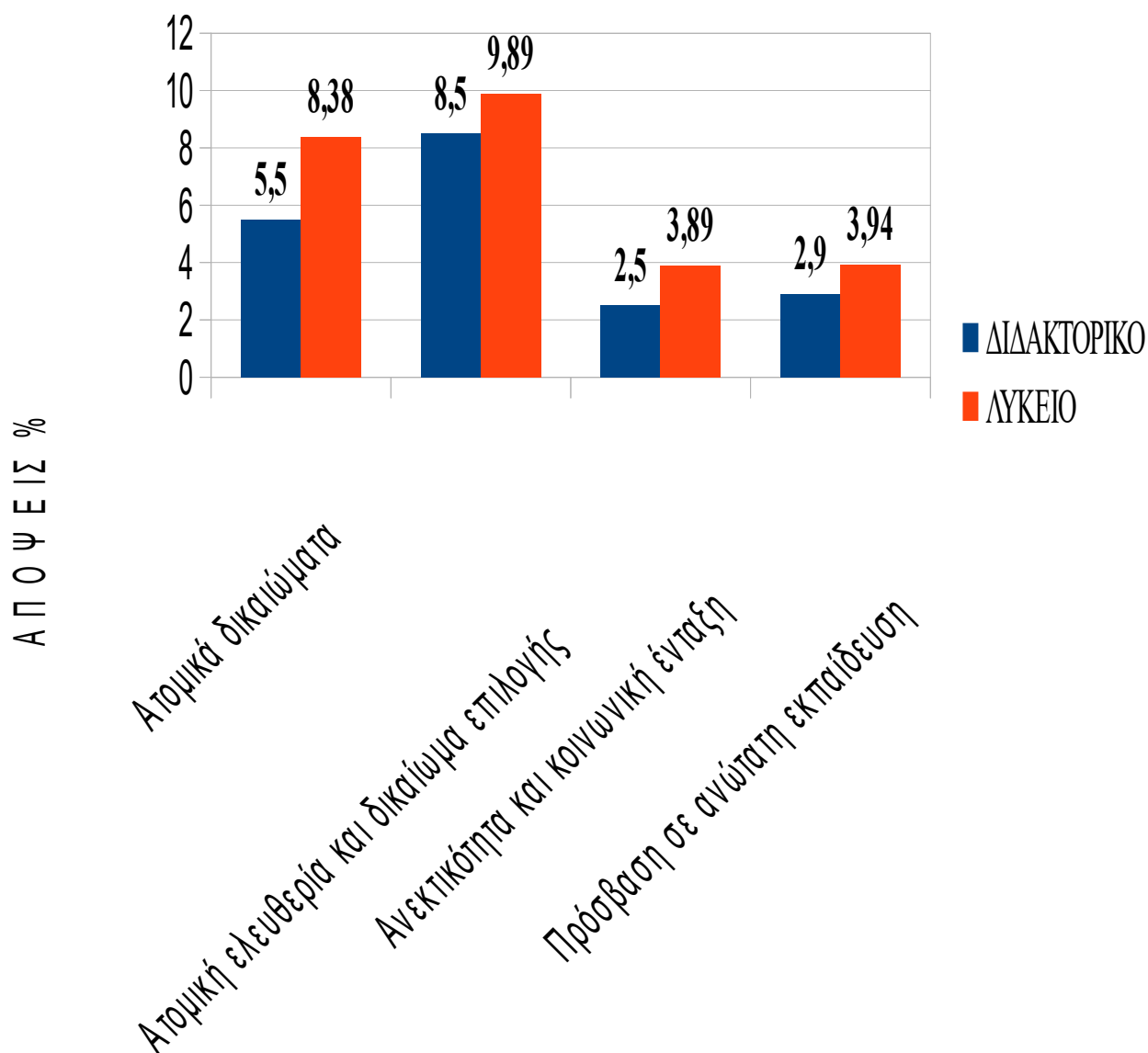
Το Σχήμα 17 παρουσιάζει την συγκεντρωτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων των ερωτηθέντων ιδιωτικών υπαλλήλων που διακρίνονται με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο για το κριτήριο τρία που αφορά τις ανάγκες και τις κοινωνικές ευκαιρίες των ατόμων.

Από ότι φαίνεται τα ατομικά δικαιώματα υποστηρίχθηκαν από τους αποφοίτους λυκείων 8,38%, η ατομική ελευθερία και τα δικαιώματα επιλογής με 9,89%, η ανεκτικότητα και κοινωνική τάξη με 3,89% και η πρόσβαση ανώτατη εκπαίδευση με 3,94%. Αντίστοιχα οι κάτοχοι πτυχίου σημείωσαν χαμηλότερα ποσοστά με 5,5%, 8,5%, 2,5% και 2,9% αντίστοιχα.

Σχήμα 8.17

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΥΠΟΚΡΙΤΗΡΙΩΝ

ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κάθε κράτος επιθυμεί να παρουσιάζει υψηλό ποσοστό ευημερίας της κοινωνίας τους γιατί μέσω αυτού κατατάσσεται σε αναπτυγμένο. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν από μόνο του είναι ένα ποσοστό παρουσίας της ευημερίας μιας χώρας σε ό,τι αφορά όμως μόνο σε οικονομικό επίπεδο.

Παρόλαυτα η κοινωνική ευημερία και η ευτυχία των ατόμων που απαρτίζουν μια χώρα δεν εξαρτάται μόνο από οικονομικές μονάδες αλλά είναι πολύ περισσότεροι οι παράγοντες που μπορεί να συμβάλλουν για να δημιουργήσουν μια ικανοποιημένη και ευήμερη κοινωνία.

Για το λόγο αυτό τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει ανησυχία και έχουν δημιουργηθεί και κάποιοι άλλοι δείκτες με τους οποίους μπορεί να υπολογιστεί η ευημερία. Οι δείκτες αυτοί είναι περισσότερο ανθρωποκεντρική και αποσκοπούν στο να μελετήσουν αξίες για την ικανοποίηση από τον τρόπο ζωής τους, την υγεία τους, το μορφωτικό τους επίπεδο, γενικότερα στοιχεία τα οποία προσανατολίζονται πιο πολύ στην ευημερία των ανθρώπων.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας πραγματοποιήθηκε έρευνα στο νομό Ιωαννίνων με τη βοήθεια ερωτηματολογίου για να προσδιοριστούν τα ποσοστά ευημερίας των ατόμων της κοινωνίας με βάση το μορφωτικό τους επίπεδο και τη θέση εργασίας που κατέχουν.

Το δείγμα που ερωτήθηκε ήταν 150 άτομα εκ των οποίων το 14,6% του δείγματος ήταν άτομα που απασχολούνται στο δημόσιο τομέα και έχουν μόρφωση δημοτικό έως λύκειο. Το 16% ήταν άτομα του ιδιωτικού τομέα που είχαν μόρφωση δημοτικό έως λύκειο και το 15,4% ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες που η μόρφωση τους είναι δημοτικό έως λύκειο.

Στη συνέχεια ερωτήθηκαν και άτομα τα οποία έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους από πανεπιστήμιο ως διδακτορικό εκ των οποίων το 20% των ερωτηθέντων ήταν δημόσιοι υπάλληλοι, το 18% των ερωτηθέντων ιδιωτικοί υπάλληλοι και το 16% άνηκαν στους ελεύθερους επαγγελματίες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που έχουν προκύψει από τα ερωτηματολόγια και παρουσιάζονται πιο αναλυτικά στα πλαίσια της εργασίας, οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες έχουν τα υψηλότερα ποσοστά στην προτίμηση και στον τρόπο που επιλέγουν τα άτομα να ζουν, η κοινωνική ευημερία και οι ατομικές και κοινωνικές ευκαιρίες είναι περίπου, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, στα ίδια επίπεδα προτίμησης.

Σε ό,τι αφορά τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες τα άτομα υποστηρίζουν ότι η διατροφή και η βασική ιατρική περίθαλψη είναι οι πιο αναγκαίες, ακολουθεί η υγιεινή, η στέγαση και σε

μικρότερο ποσοστό η προσωπική ασφάλεια.

Σε ό,τι αφορά τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας με βάση τη μόρφωση και την ανάπτυξη της το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων υποστηρίζει ότι η διασφάλιση της υγείας και της ευεξίας των ατόμων είναι σημαντική. Ακολουθεί η πρόσβαση στη γνώση και τη μόρφωση για όλους, η βιωσιμότητα του οικοσυστήματος επίσης κατατάσσεται στην ευαισθησία των ατόμων και έχει ψηλότερα ποσοστά από ό,τι η πρόσβαση στην πληροφορική και την τεχνολογία.

Ο δείκτης υπολογισμού που αναφέρεται στις ατομικές και κοινωνικές συγκυρίες των ατόμων υποστηρίζει ότι η ατομική ελευθερία και τα δικαιώματα επιλογής είναι αυτά τα οποία είναι πιο σημαντικά για ένα άτομο. Κυρίως τα ατομικά δικαιώματα και έρχονται σε ακολουθία τόσο η ανεκτικότητα των ατόμων στην κοινωνική ένταξη, όσο και η πρόσβαση σε ανώτατη εκπαίδευση.

Από την ολοκλήρωση της εργασίας προκύπτει ότι ένα άτομο μπορεί να είναι ικανοποιημένο από τη ζωή του όταν του παρέχονται οι βασικές ανάγκες και έχει την κατάλληλη μόρφωση και την ατομική ελευθερία για να μπορέσει να πραγματοποιήσει αυτά τα οποία το κάνουν ευτυχισμένο.

Ο δείκτης Α.Ε.Π. μπορεί να προσδιορίσει την ανάπτυξη και την ευημερία μιας κοινωνίας η οποία συνεπώς αποτελεί ένα ποσοστό που προκύπτει από χρηματικές μονάδες, οι οποίες βοηθούν στο να αναπτυχθεί επαγγελματικά μια χώρα.

Για να είναι πιο αντιπροσωπευτικό το αποτέλεσμα του Α.Ε.Π. σε σύγκριση με άλλες χώρες θα πρέπει να υπάρχει ανεπτυγμένο επίπεδο των ατόμων τόσο σε εκπαιδευτικό επίπεδο και μόρφωση, το οποίο θα συμβάλει θετικά και στην περαιτέρω ανάπτυξη των υπόλοιπων παραγόντων για να βελτιωθεί η υγεία, το προσδόκιμο ζωής των ατόμων, η ικανοποίησή τους από τη ζωή, η προσωπική τους ελευθερία, να διεκδικήσουν τα ατομικά τους δικαιώματα και την ελευθερία τους και γενικότερα να χαρακτηρίζουν τον εαυτό τους ικανοποιημένο από τον τρόπο διαβίωσής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ☞ RICHARD LAYARD, 2011 Ευτυχία μαθήματα από μια νέα επιστήμη.
- ☞ McLellan, και συν. (2012), The impact of creative initiatives on wellbeing: a literature review.,Literature review, Creativity, Culture and Education Series(CCE).
- ☞ Δείκτης Ευημερίας – Πυλώνες και υποδείκτες, (Alfaiate, Bottini, και συν., The Legatum Prosperity Index, 2013)
- ☞ ΟΟΣΑ Going for Growth (2013)
- ☞ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων- Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης ,Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικών Υποθέσεων.- Ευρωπαϊκή κοινωνία κοινωνική πολιτική επιλογές για την ένωση πράσινο βιβλίο
- ☞ Μικροοικονομική μια σύγχρονη προσέγγιση (1992) Varian, Hal R.
- ☞ Παπανδρόπουλος Α.,(2009) Προς την ευημερία
- ☞ Περιοδικό Επιθεώρηση οικονομικών επιστημών (2006) Εκπαίδευση και οικονομική ανάπτυξη- Education and economic development.
- ☞ Στυλ. Σαραντίδης (1991) , Θεωρία της Άριστης Κατανομής Οικονομικής της ευημερίας και γενικής Ισορροπίας.
- ☞ Γεώργιος Μέργος (2002) , Η Ανάλυση Κόστους – Οφέλους στην Αξιολόγηση Αναπτυξιακών Έργων και Πολιτικών
- ☞ Η Οικονομική της ευημερίας
- ☞ Ζολώτας ,Ξενοφών Ε (1904-2004) Κοινωνική ευημερία και Οικονομική Οργάνωση: Μια ομιλία
- ☞ Ζολώτας Ξενοφών Ε (1982) Οικονομική Μεγέθυνση και Φθίνουσα Κοινωνική Ευημερία
- ☞ Σπύρος Βλέτσας (2009) Ευ ζην όχι lifestyle
- ☞ Σπύρος Βλέτσας (2016) Βολικοί Μύθοι, Καταστροφικές απάτες ,10 όψεις του εγκλωβισμού στην κρίση.
- ☞ Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών .Επιμέλεια Τζενιφερ Καβουνίδη (2014) Κοινωνική συνοχή και οικονομική κρίση: δεδομένα, μαθήματα και προοπτικές ανάπτυξης
- ☞ Παπανδρέου Α. – Σαρτζετάκης Ε (2002) Βιώσιμη Ανάπτυξη :Οικονομική Επιστήμη και Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο.
- ☞ Φραγκίσκος Κουτεντάκης (2006) Δημόσια Οικονομική
- ☞ Όσκαρ Λαφονταίν & Κριστα Μύλλερ Μη φοβάστε την παγκοσμιοποίηση.

- ☞ Αρχείο: World Happiness Report 2016
- ☞ Balkan Wellbeing and Health Tourism Study-Ευεξία στα Βαλκάνια και Μελέτη του Υγιή Τουρισμού

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- ☞ McCulla και Smith (2014), Measuring the Economy «A Primer on GDP and the National Income and Product Accounts. » Bureau of Economic Analysis: US Department of Commerce.
http://www.bea.gov/national/pdf/nipa_primer.pdf.
- ☞ Robert Costanza (2009), The Frederick S. Pardee Center for the Study of the Longer-Range Future, Boston University. January.
www.oecd.org/site/progresskorea/globalproject/42613423.pdf
- ☞ Shah και Marks (2004), A well-being manifesto for a flourishing society. London: The New Economics Foundation.
<http://www.proveandimprove.org/documents/WellBeingManifesto.pdf>.
- ☞ Schirnding (2002), HEALTH IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT PLANNING:THE ROLE OF INDICATORS. Geneva: World Health Organization.
http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/WHO_HDE_HID_02.11.pdf.
- ☞ Whiting και Ereaut (2008), What do we mean by 'wellbeing'? And why might it matter?
- ☞ WeD (2007), ESRC Research Group on Wellbeing in Developing Countries.
[:http://www.welldev.org.uk/research/aims.htm](http://www.welldev.org.uk/research/aims.htm).
- ☞ Foresight Mental Capital and Wellbeing (2008),
: <http://marketing-lexicon.pblogs.gr/2007/01/thewria-toy-maslow.html>
- ☞ Δείκτες ευημερίας: Η ικανοποίηση από τη ζωή στην Ελληνική κοινωνία, :
<http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arthra/deiktes-eyhmerias-h-ikanopoihsh-apo-th-zwh-sthn-ellhnikh-koinwnia>
- ☞ The Global Competitiveness Report 2013 - 2014, επεξεργασία ΣΕΠΕ, 10/2013 © 2013 World Economic Forum
<http://www.aode.gr/index.php/economists/item/378-pagkosmia-antagonistikotita>
<https://www.euretirio.com/aep-akatharisto-ethniko-proion>
- ☞ Θεωρία του Maslow
<http://marketing-lexicon.pblogs.gr/2007/01/thewria-toy-maslow.html>)
- ☞ Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν:
<https://www.euretirio.com/aep-akatharisto-ethniko-proion>.
- ☞ Η Οικονομική της Εκπαίδευσης

[:http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/4446/%CE%97%20%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%CE%A3..pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/4446/%CE%97%20%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%CE%A3..pdf?sequence=1&isAllowed=y)

- ☞ ΕΛΣΤΑΤ www.statistics.gr/
- ☞ Οι ηθικές αξίες για κοινωνική ευημερία
www.eben.gr/wpcontent/uploads/2014/12/anna_nikolaidi.pdf
- ☞ Η Οικονομική της ευημερίας
[/static.eudoxus.gr/books/69/chapter-69.pdf](http://static.eudoxus.gr/books/69/chapter-69.pdf)
- ☞ Δημόσια Οικονομική
[/ftp.soc.uoc.gr/students/dhmo171/DHMOSIA%20OIKONOMIKH%202.pdf](http://ftp.soc.uoc.gr/students/dhmo171/DHMOSIA%20OIKONOMIKH%202.pdf)
- ☞ Ξενοφών Ζολώτας Η εργογραφία του στη βιβλιοθήκη της Τράπεζας Ελλάδος
http://www.bankofgreece.gr/BogDocumentDOMLibraryMonthlySubject/Zolotas_greek.pdf
- ☞ Οικονομικός Φιλελευθερισμός κατά τον Adam Smith
<http://users.uoa.gr/~ahatzis/Karayiannis.pdf>
- ☞ Εισαγωγή στην Οικονομική Μεγέθυνση
<http://www.aueb.gr/users/kalyvitis/ch1.pdf>
- ☞ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
http://www.ekke.gr/estia/gr_pages/F_synerg/Solon/Biws_Anapt_Poiot_Zwhs/Biws_Anapt_sel5-46%20.pdf
- ☞ Σημειώσεις Μικροοικονομικής
http://www.teihal.gr/bus/private/busreleases/uploads/Total_Micro_Notes.pdf
- ☞ Βιογραφικό Δοκίμιο
<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/viewFile/889/913>
- ☞ Tourism and development
<http://www.cprn.org/documents/ACFrW6lmY.PDF>
- ☞ Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Ανέμη
<http://anemi.lib.uoc.gr/>
- ☞ Ευημερία και Δείκτες «Πλούτου»
<http://www.efsyn.gr/arthro/eyimeria-kai-deiktes-ploytoy>
- ☞ Οι πραγματικοί Δείκτες της Κοινωνίας και της Προόδου μιας Οικονομίας
<http://www.sarantakos.com/mims/proodos.htm>

- ☞ Στο πάτο του Δείκτη εφημερίας της ΕΕ η Ελλάδα
<http://www.koolnews.gr/extras/sto-pato-toy-deikti-eyimerias-tis-ee-i-ellada-stin-59i-thesi-pagkosmios>
- ☞ Δείκτες εφημερίας και βιώσιμη Οικονομική ανάπτυξη
<https://fititakos.wordpress.com/2006/08/29/deiktes-evimerias-kai-viosimi-oikonomiki-anaptiksi/>
- ☞ Διερεύνηση και Κριτική Επισκόπηση Δεικτών Αποτύπωσης Ενημερίας
<http://artemis-new.cslab.ece.ntua.gr:8080/jspui/bitstream/123456789/7314/1/DT2015-0069.pdf>
- ☞ Δείκτες Κοινωνικής εφημερίας .Μήπως είναι πιο ενδεικτικός;
<http://www.reporter.gr/Eidhseis/Oikonomia/259476-Deikths-Koinwnikhs-Eyhmerias-Mhpws-einai-pio-endeiktikos>